

220

220

Cruz
8

~~136~~

Sag. m. ant. 219
Sag. m. ant. 235.

~~320~~

~~376~~

219.

202

238

88

210

111

111

R. 703

Joh. 1

Liber De mystica theologia
cujus Præmittit pro fundamen
to quid aliqui morales
Philosophi circa vitam
recte instituendam
solo naturæ lumi
ne præditi præ
monstrarint ~

El autor es don Cristóbal García Guillen de Paz. Colegiado
de Sta. Cruz -

S. Rivero

A decorative flourish or signature mark consisting of several loops and curves.

Epicteti enchiridion hoc est
manuale aut pugna siue ars huma-
nae vitae correctrix

Item Zebeti Thebani tabula qua
vitae humanae prudenter instituendae

Ratio continetur ex graecis ^{omnia}
in latinum translata.

Primo de Epicteti Vita .ii.

Epictetus Thraciae sicut Philosophus Hiero-
politanus patria fuit. Est autem Hieropo-
lis Thraciae urbs non longe a Sardica sita
credimus esse servus ut in notis Atticus
etiam Aulus Gellius testatur. servium enim
Romae Epaphroditus cuiusdam Nervus famuli
fuit. Vir integerrime et correctissimae vitae
ab omni fastu et arrogantia longissime a-
lienus. quibus tamen vitis quibus plures ex Phi-
losophis laborarunt.

Tanta autem fuit apud omnes estimatio
et fama ut Lucerna eius fideles tribus drag-
marum millebus divendita olim fuisse ferat
meminerunt et Lucianus graecus auctor. Sed
cum laude. cum is nulli philosophorum satis
equus fuerit ut pote missor deorum. et homi-
num quibus et Lucernae Epicteti mentio
facit. Sic enim habet in dialo- ad invidiam
et multos vementem libris. et contra inquit
te fuit quidam et adhuc superest opinor qui
Thraci Epicteti fidelem Lucernam ter mille drag-
mas emit sperans forte et ille si vidit ad eam
Lucernam legere continuis et Epicteti sapientiam

am se in somnis adepturum. Et similem se
 re admirandi illius serus. haec tenus Luciani
 verba. si inam totius Philosophi huius duobus
 verbis contineri dicebat. *Ανέξω κη Ανέξω*. id est
 sustine et abstine. Domitianus autem impera-
 te uel eius tyrannide offensus. uel uolens ob
 senatus consultum de pellendis urbe Philosophis
 Roma Hierapolim immigrauit. comoratus
 autem diebus Romae usque ad tempora Marci
 Antonij.

~. Iam nunc eius enchiridion sic habet
 caput. 1.

Res quaedam in potestate nostra sunt. quae
 iam non sunt. In nostra potestate et cogimus
 appetitum desiderium auersatum. et ut uno co-
 glectar uerbo. quae libet nostra actiones, nostri
 arbitrij non sunt corpus pecunia gloria imperia
 et ad simiam ea quae ipsi non regimus omnia

omnino res ~

caput. 2.

Ac ea quaedam quae nobis parere libera sunt
 natura sua. nec prohiberi ab ullo. nec impediri
 possunt. In quae autem nos in nullum habemus
 ea sunt infirma obnoxia seruituti. obnoxia
 impedimentis aliena.

natura et conditio res

cap. 3. ~

Prinde memento si ea quae natura seruiunt
 libera putaris. et aliena potius habueris. pra-
 ue impediaris. Superas perturbabis. des turmi-
 nesque accusas. si in id solum tuum existimaris
 quod tuum est. Aliena uero ut sunt aliena
 te non cogit unquam. non impedit. neminem
 accusabis. neminem criminaberis nihil ages

non prauique uidetur
 effectus

inuitus nemo te ledet inimicum non habebis
neque ullam calamitatem accipies

Cap. 4

Anima aduersus exi-
tanda. et prepara-
tis diligens adhi-
benda. Idem na-
mitati et virtuti ser-
uire non potest

Cum igitur tantarum appetas sic eas esse
suscipiendas attende ut sis non mediciter in-
uitatus, atque alia penitus relinquenda. Alia
in presentia omittenda censeas, quod sicut illas
desideraris, et magistratus atque spes appetaris
et tuus florere iulueris, fortasse ne hec quidem
assequaris propter earum quas ante diximus cu-
piditates. His certe omnino excides per quas so-
las felicitas et libertas comparatur.

Cap. 5.

Assensus ante rem
per spectam sustine-
re

Itaque visus cuius appeto statim sic ut respon-
deas speram dabis visum id esse nec plane id quod
videat. Post in exigendis eas adhibeto regu-
las quas habes. eamque cum primis ac potissimum
utrum id visum in rebus uersee nostre potesta-
ti subiectis, an uero alienis. Quis naturalis in-
promptus sit. Illud ad te nihil altinere

Cap. 6

Irrita in uisum suorum
fuga calamitosum
frustratum cupiditatum
infortunatum facit

Appetitus non esse pollicitationem memento
fore ut consequatur id quod appetat. Auersationis
ne in id incidat quod auersee is potest quem ap-
petitum frustrat infortunatus est. qui in id incidit
quod auersat calamitosus. Itaque si ea solum auer-
sere, quae eorum nature que intra potestate
sunt repugnant. In eorum que auersatis nihil
incides at si uisum auersatis aut mortem aut
inopiam, calamitatem subibis

Cap. 7

Auer-

Amicitiam enim que ab his rebus amittitur omni-
 bus que in nobis sita non sunt atque in eas trans-
 ferretur que naturam eorum que nobis arbitrii sunt
 repugnant. Appetitionem autem hanc tempore
 proximo auferet. Nam si ea que nobis arbitrii non
 sunt desideraueris frustra necesse erit. ea uero
 que nobis parentur quatenus recte possunt expectari
 mundum et assecutus. sed eo tantum ut tuus mo-
 tu animi. quo uel accedas ad eas res. uel ab eis
 deinceps. Verum leniter et cum inminutio-
 ne et remissa

caput 8.

Singulis in rebus que uel delectantur. uel uisui ser-
 uiunt. uel diliguntur momento considerare cu-
 ius modi sint exortus et inminutiones. si ullam
 deliquit et collam diligere. nam ea confecta non
 perturbaberis. si filium aut uxorem hominem
 a te diligi. nam eo mortuo non perturbaberis

caput 9

Opus aliquod aggressurus ipse tibi subiecit cu-
 ius modi sit illud opus. si lauacrum abieris ea tibi
 pro portu que sunt in balneo. alius perficere ali-
 os locupletari. alius conuiuia facere. alius furari
 sic tutius rem aggredieris. si ipse tibi dixerit.
 Et statim lauabo. et meam institutionem nature
 conseruabo. eo demum modo in ueniquo
 q. negotio. sic enim si quid impeditur lauacri
 nisi tunc fuerit in promptu erit. e quidem non tunc
 solum uolui sed et institutionem nature
 consentaneam tueri uolui. neque uero timebor si
 ea que fuerint egre tuleris.

cap. 10.

Homines perturbant non res. sed his quas de

Tyrus doctrinam virtu-
 tis nemini umbram
 be assumat

Ad amicitiam rei natura
 consideranda

Ad uenientia criminis ne-
 gotio consideranda

opinionibus non ipsas
 res perturbamus.

Sapientis sinagoga
nulla

Animi bonis non
futuris muneribus
gloriamur.
vires visus hominis
proprie

Animum in deum in
terris ceteris rebus
obiter utendum

non optandum frui
exa quod fieri nequit

rebus habent opinantibus. N. g. mors transitoria
Sicut aliquem erum de sociati uba iustum esset.
sed opinio de morte. quae in alium carnifera cum
igitur impedimur aut distrahimur. nihil aliud cul
perimus. sed nosmet ipsos. hinc est nostras opinio-
nes. Alios accusare in calamitate sua humanis
est increditi seipsum eius qui exuditi cepti-
nee se neque alium vidit.

caput. 11.

Nulla aliena praestantia afferens animo si e
quis semet iactans dixerit sum pulcher foren
dum esse. tu vero cum insulenter gloriaris ce
pulehrum equum habere. scis equo te bono su
perbere quid equus est tuum? visus visor. qua
propter cum in visu visum uti commutatus fue
ris quem ad modum natura postulat. non effe
rens. tum enim aliquis tu bono letaberis.

caput. 12.

Quem ad modum in navigatione subdulo na
vigio. si a quatuor exieris obiter fortassis etiam
coelestium colliges aut vulturni. animo autem
in navigium intendo esse oportet. ac continen
ter solitudo. ne gubernator ruolet. ac timido
omnia relinquere. ne ne videtur corrigones in
nauem conijciaris. ut etiam inuita siquid uice
as deq. aut bulbi debet uxoreula. aut puer nihil
impediet. at si gubernator in care in res ad na
uam relinquit illis somnibus. neque respicies. quise
nex es. caue utiq. a nave recedas longius. ne
quando uocatus deficias.

caput. 13.

Ne potest ea quae sunt arbitratus fieri. sed si
sapis ita fieri quae quae uelis ut fuisse morbus et corpore

923
81

sis impedimentum. Instructi non item nisi ipse ue-
lus. claudicatio pedis est impedimentum Instructi
non item. q. si singulis in rebus que incidunt in
sideraueris inuenies eas cuiusquam alterius rej-
nontui esse impedimentum.

cap. 14

Quid quid incidere in es memento ad te conuersa
inquirere qua facultate sis ad usum eius ins-
tructus. Si querris formosum. formosam uideris ad
eam rem temperantia facultas in promptu erit. Si
Labor oblectus fuerit tolerantiam reperies. Si uol-
uitum patientiam inuenies. q. si ita conue feceris
uis non obtemperabis.

cap. 15

Nunquid te quidam perdidisse dicit sed reddidisse
filiius obijt redditus est. Prædium est exoptatum
an non id quidam reddidit? at impudens est
qui eripuit quid id tua refert. per quem is quid
derat abs te repetitur? sed quandiu accesserit
tanquam alienum id curato. Ut couponiam viator

cap. 16

Si quid proficere studeas istam modicam cogitationem
missas facito. si mea neglexeris non erit uide
uicam. nisi puerum castigaueris maluerit. per
tre enim perire fame. timoris ac molestis ex per-
tem q. spij omnium reij circumfluentem a
num uenire perturbato. et puerum malum esse
prestat q. te in soluem.

cap. 17

A paruis igitur auspicare oleum effundit villu
surrepue subijce tibi tanti uenit tranquillitas
tanti constantia gratis autem nihil acquiratur
cum ueris puerum uicis. fieri posse cogita ut presto
non

Animus bene instru-
tus nullare impedit

Anni uires aduer-
sus rebus et prauis cu-
piditatibus opponendæ

Non amittimus nos-
tra sed deo sua resti-
tuimus.

Anni uires et cetera
omnia posthaben-
da

A contemptu reij uili-
um ad maiora uenie-
dum / expectanda in-
grata!

non sic et sic nihil agit ex animi senten-
tia. neque uero tam bene ei sit ut tuam perter-
bationem habeat ille potestatem. siquid pro
feceris uis ne recusa quod minus ob res externas
amens et fatuus habeatis. ne quid scire uideri
uelis quod si quis alijs esse uidearis ipse tibi dif-
fidit. scis enim facile non esse institutionem tuam
in eo statu quae naturae consentaneus uisus
uare. et res externas amplecti. sed aliter non
posse fieri. quam si alterum qui curet alterum
negligat.

cap. 19

Si in id stodes ut liberi tui uxor amici per-
petuo uiuant et florere stultus es. namque
in tua potestate non sum ea in potestate tua
esse uis et aliena esse tua. sic etiam si peccatum
peccare non uis stultus es id enim postulas ut
vitium non sit vitium. sed quidam aliud. ac si
es quod appetis frustrari non uis tunc quidem
potes.

cap. 20

Cuiusque dominus is est. quia quae ipse uult aut
non uult potestatem habet uel conseruandi uel
eripiendi. quisquis igitur liber esse uolet. neque cui-
piat quidquam neque auersus eorum quae periculis
sunt. si minus seruire necesse erit.

cap. 21

Memento sic inuita esse uersandum tanquam in
conuiuio siquid circumferendo ad te peruenire
porrecta manu modeste capito, pretere ne
dehinc. nondum ades ne longe appetitum ex-
tendit. sed expalta dum ad te perlatum fuerit
sic erga liberos. sic erga coniugem. sic erga magis
tratus. sic erga diuites si affectus fueris. aliqua-
do dignus eris ut inuis deorum. at uero si oblati
etiam

Ego animo ferē
da mala de nobis
vulgi exultatio
plura simul cura
re difficile

Inuicta cupimus
inuisitata conserua
re. quae nostri iuris
non sunt.

Dominus quis -

quae dantur accipien-
da. quae negantur non
appetenda

etiam non accipere, sed de pexeris non omnino
deserunt modo, sed et imperij conuersus eris. sic
enim cum facerent Diogenes, Heraclitus, et si
miles, inuentu diuini (ut exant) ita et dicebant

cap. 22

Cum euidentem quemquam uideris in lectu suae
peregre profecto filio sine rebus amissis, caue
ne te visum illud moueat, ut existimes versa
ri eum in malis de externa, sed statim ipse tacu
distinguit, siqz in promptu ut dicas, istum af
fligit non casus ille, alium enim non affligit
sed concepta deo opinio, ac oratione quidem tua
eius perturbatoni subseruire ne dubita, itqz
ades si res ita turbat congeriscere, cauebis au
tem ne intrinsecus etiam congeriscas.

cap. 23

Actorem esse Fabulae tales quales magistro pro
bata fuerit te memento, si breuis breuis, si lon
ga longa, si mendicium agere te uoluerit fac
eam quozqz personam ingeniose representes, ita
si claudum si Princepem, si plebeium, hoc enim
tuum est datam personam bene effingere, amice
ro eligere alterius. cap. 24

Si aruus in auspiciatum circitatio, sic tenuisum
illud moueat, sed ipse tecum diuide, statim et die
nihil istum mihi portendit, sed aut corpusculo
meo, aut recule meq, aut existimatioy, auclibe
ru aut uxory, mihi autem fausta omnia porte
dunt, si ego uoluero, quidquid erim istoz fauore
ut ex ueris me est fuctum ut capiam.

cap. 25

Inuictus esse potes si in nullum certamen desce
das

Humanitatis ita ha
banda ratio ut am
mi tranquillitas reti
neatur.

Vite fabula des ar
bitratu peragenda.

Vir prudens ex omny
euentu fuctu capie

Parsa uiribz suscipien
da.

seus his tandem admirationem fore qui tepius de
viseunt sine succubiis dupliciter fore de
videndum

cap. 30

Si quando acciderit ut frater proximeas et alium
placere cupias te de statione tua delectum esse
scito. quare in omnibus rebus illud tibi satis sit
te esse Philosophum: sine etiam alium etiam vi
veri philosophus cupis tibi videre id quod tibi satis
est.

cap. 31.

Iste cogitationes ne te crucient fore ut sine honore
re viuas et nullus locus. nam si honore carere
mulum est nihil magis per alium in malo esse
potest quod in vitio. Numquid igitur tui muneris
est imperis potris? aut ad conuiuium adhiberi?
nequaquam. quid igitur ea iam erit ignorantia qui
nullo usque loco eris? quem in his solis aliquem
esse oportet? que per te sunt in quibus uel sum
mo loco esse potes. ac nihil opus annis feras? que
pacti istud accepit. non argentum a te habituri
sunt. neque in Romanam ciuitatem adscribes. Et
quis tibi dixit ea per nos esse? Et non aliena mune
ra? quis uersus ad alteri prestat quod ipse careat. Para
tu ergo asunt ut et nos habeamus. si parate que
conseruata uerecordia et fide et animi magnitu
dine usque eius rei uiam ostendentis parabo. Sin id
postulatis ut bona ego mea perdam. quod nos ea que
in bonis non sunt acquiratis uidece ipsi quod inquisitis
Et temerarij. Ut in uero preoptatis pecuniam
ne animum uerecordiam et sincerum ad hoc
igitur adiumento nihil est non accem postulare
uicafaciam per que illa sim amissurus. at enim
potris per me nihil affere adiumento. cuius in di que
so adiumentum? potris per ea non habitura est
no

sequi unius virtutes
conscientis acquies
cendum.

Philosophum uel in
tenui fortuna mul
tra puidasse et uirtu
ta docenda et exemplo
morum suorum

ab uno quoque non nisi
ea postulanda que
prestare et posse et
debent.

non balnea isthuc vero quid est. neque enim calce-
as habet per fabrum ferrarium. neque arma persua-
tozem. Satis autem fuerit suis quicquid frangi mi-
nere. **¶** Si quem alium et civem instrueres in
regnum et verecundum nihil ne eam iuaret
immo vero proinde nec tu patris fueris inutilis
quem ergo **¶** Verum inquis habebis in verbe? quem
potens integritate et verecundia conservata.
Sed ille profuturus tibi abieceris. quis ei tui fuerit
vires. qui impudens et perfidus evaseris.

cap. 32

est tibi Regulus aliquis in convivio aut salutatio-
ne aut dandi consilij officio. si quidem a bona
sunt gratulari debes illi cui ea contigerunt. sen-
tenda ne videas te in ea non incidisse. sed mem-
to cum ea non agas quibus illa parant. que in nos
tra potestate non sunt fieri non posse. ut eadem tibi
tribuantur. nam quia valebit tantum es qui presens
frequenter. atque qui frequenter. qui non assectat
atque qui assectat. qui non laudat. atque qui lau-
dat. in unum igitur et inexplabilis si non nume-
ratis es precibus quos illa venerunt. gratis ea consequi
te postulas. Age quanti venerunt Lactucas. ponam
obolo. si quis igitur obolo numeratis Lactucas acceperit
ne tu autem precibus non numeratis non acceperis
ne te de terrore conditione esse putas es qui acce-
perit. ut enim Lactucas habet ille. sic tu obolum non
dedisti. Ad eundem quoque modum et hic seras ha-
bet. non invitatus ad convivium alicuius nec
dedisti quanti venit convivium. Verijet autem hic
convivator Laudatione. Verijet obsequio. dabo igitur
precium quanti venit si e vetus est. **¶** si neque illa
uis.

Invidendum ne
mini glatulari
omnibus.

beneficium indige
propter officium datur

qui fructu caret et
sumptu et no-
cetur caret

7
vix prestare et tunc accipere anaruses et ugens
nihilique conuenice habes. immo habes. non lau
dasti. quam uolueris. non tolerasti eius insolentia
in ingressu. ~ cap. 33. ~

Nature propositum ex his rebus de quibus in
terris nulla controversia est cognosci potest.
exempli gratia si vicini puer poculum. aut quid
aliud contingerit in promptu illud statim est
ita fieri solere. scito ergo et si tuum confectionem
fuerit. eundem te esse oportere. qui fueris cum
frangeret alienum. sic transfer ista ad maiora
filius alterius obijt aut uxori nemo est quin di
cat humanum id esse. si id ipsi alieni acciderit
statim Rex mihi inquit o memiserum. memi
nisse autem oportebat ut affectissimus cum tale
quod proinde alij audierimus ~

cap. 34

Quemadmodum aberrandi causa metus non pro
nit. sic nec mali natura in mundo existit. qd si
corpus quidem tuum alicuius obus cuiquam per
mittere indignaretur. tu uero qui animum tuum
cui libet permittas ut si conuicia tibi dixerit. per
turber. et mereat non erubescis. quam obrem cuius
qz rei antecessoribus et conuentoribus consideratis
sic eam aggredere. Alioquin primum alacriter ea
suscepit. eorumque consequuntur nullo expensu
postea autem turpitudine aliqua exorta uere
cundaberis.

cap. 35 ~

Vix olympia vincere. et ego medius fedius pro
clarum enim habet. sed considera. quid antecedere
quid sequi soleat. ne quia rem gerendam suscepit.
oportebit te conseruare ordinem edere ingratas abs
tinere bellarijs. exerceri necessarius. et certo tempore.

De uoluntate casibus no
secus iudicandum qd
de alienis

In uoluntate esse tunc ne
operumne malorum per
turberis

Pro medietate et prepa
ratio diligens ignomi
niam cauet et poeni
tentiam -

temeritas lenitatis
et inconstantis ma
ter

in estu in frigore non frigidam bibere, non vinum,
 nisi pro summo ad summam tanquam medico sic sa-
 nitate te tradas oportet. Deinde incertamen des-
 cendere. Aliquando manum ledere, talum
 distinguere, multum pulueris deglutire. in-
 certum flagus cedi. Et post haec omnia vinej. his
 omnibus consideratis pugilum certamen susci-
 pe. si lubet adhuc, simminius ut pueri resiles
 qui nunc pugiles ludunt. nunc tubicines, nunc
 gladiatores, iam tuba canunt, iam tragedias re-
 presentant. tu quoque sic nunc pugil, mox gladi-
 ator. Postea orator demum Philosophus. tota au-
 tem animo nihil, sed ut simius quidquid spe-
 taveris imitabere, atque aliud ex aliis ad amabiles
 neque enim suscepta cogitatione quidquam aggressus
 aut explorasti prius, sed temere appetitus lenita-
 tem sentis, sic aliquis Philosophus spectato et au-
 ditu aliquo dicente sic quod recte dicit Socrates enim
 vero quis uideret potest ut ille? opus est
 philosophari uolunt.

cap. 36

- Ex res et nostra
 natura consideranda
 et inter se conferenda
 seruanda constantia

Homo primum considera cuiusmodi sit res. de-
 inde natura quoque tua cum ne ferre queat? ex-
 plora. Iniquum esse uis, aut Palestrita. bra-
 chia tua intueri, femora. et lumbos considera
 nam aliud alio natura pertinet. Putas te hie
 aggressum eque posse edere, eque bibere eque
 fastidire. uigilandum est. Laborandum a tuis
 recedendum a proceris contemni, in omnibus debe-
 re uere conditione esse, in honore, in magi. In tu-
 in uictis, in nequeis quilibet oportebis. hie consid-
 ra, tecumque statue an his rebus redimere uelis ani-
 mi tranquillitatem, Libertatem constantiam, sen-

minus vide ne ut pueri nunc philosophus magis
publicanus. post orator. denique legatus pro curia
eris. ubi non consentiunt. Vnum te oportet
hominem, cumque vel bonum vel malum esse
aut exercenda tibi ratio et mem est. nec ex
terno exalenda. aut internis laborandum. aut
in externis hinc est aut philosophi tuendus locus
aut hominis plebei.

cap. 37

Omnia officia in universum mutuis affectis
vobis sunt metienda. pater est: praecepit curam
suis agendam cedendamque in omnibus. servus
est: si verberet ferendum est. ne pater malus est.
numquid igitur natura cum bono patre coniunctus
es? non sed cum patre. tu igitur munus tuum er
ga ipsum tuere, nec quid ille agat considera
sed quibus rebus agendis tuam institutum na
turam futurum sit consentaneum. te etiam alij
non ledet nisi ipse velis. tunc autem legatus eris
cum te ledi existimans. Sic igitur vicini sic civis.
sic Imperatoris officium invenies. si mutuas af
fectivitas spectare consueveris.

cap. 38.

Religionis erga deos immortales praeceptum
illud esse cito. rectas deos habere opinionem. ut
sentias et esse eos. et bene iustis administrare
universa. Parendum esse eis. et omnibus hisque
fiant acquiescendum. et sequenda ubi, neque
a mente praestantissima regant. Sicerum nec
mensabis eos neque. neque ab eis negligite consue
tus. Aliter autem id fieri nequit, quod si his que in po
testate vestra sunt relicta. tam bona quam mala
in his que in vobis sita sunt collocatis. nam si quid il

2
vobis officio franger
dum erga omnes licet
alij munus officij sui
erga vos non exequantur

Religionis caput
gubernationi divi
ne res humanas
acquiescere.
religio eorum nulla
qui felicitatem in
bonis animi non vult
tenere.

ubi utilitas
ubi pietas

Rebus patrie
veritati antepo-
nit

Sorum senseris esse bonum aut malum aliter
certe fieri non potest. quia cum his frustratus
fueris quae velles. et in ea quae vultes incidere
et culpas et odere illarum rerum auctores
illud enim natura est insitum omni animan-
tium generi. ut ea quae nocitura videantur
quae causas fugiant et amiserint. contra utilia et
causas omnium prosequantur et admirentur. nulla
igitur ratio est ut is qui nocere sibi putat. eo letetur
quod nocere videat. Unde etiam ipse damnus
ut gaudeat fieri nequit. Plurimum ut et perit filij
conuicere tur. cum ea quae in bonis habentur. filius
non imperberit. et illud est quod inter etesclum
et Polinycem bellum conuicere. quod bonum existima-
bant imperium. hoc de causa desse execrat agri-
cola. et hoc nauca. et hoc mercator. ob hoc qui
liberos et uxores amittunt. nam ubi utilitas. ibi
etiam est pietas. Inanis enim quidam operam ut
sic et appetat. et auersee quomodo dum decet
us eadem opera et pietati stat operam. Libandus
autem et sacrificandum et offerende primitiae
sunt unicusque ritus patrum. castre non luxuriose
nec indiligenter. nec sordide. nec suprafaculta-
tes.

cap. 39

Vates considerandi
non de officio sed
de quarundam
actionum eventu

Ad vatem accessurus memento te negocij even-
tum ignorare. sed ea de causa adesse. ut cum e-
uate cogriscas. quale autem id esse utiqz cum
venires. scivisti. si quidem plus plus fueris. nam
si ex eorum numero fueris quae in nostra potestate
non sunt. nec bonum esse nec malum omnino est
necesse. ut igitur ad vatem afferre vel appetere
vel

9
vel avertatur. aliquid tremens ad eum accedat.
des. sed illud constitutum esse oportet. nihil in
ter quominus interuentum interesse. neque ad te
attinere eum cuiusq; modi sit. Siccere enim eorum
tenti. neque in eis bibere quominus impedimento
magnoque animo des. ne consiliarius accedat
Deinde siquid consilij datum fuerit mementes quos
in consiliis adhiberis. et quorum nisi parce
ris auctoritatem negliges. si autem ad ora
culum accipendum accedat. quemadmodum
Socrati placeat. his videlicet de rebus quarum tota
consideratio referat ad eventum. et in quibus neque
ex parte neque ex ratione alia suppetunt occasiones
ad id quod propositum est considerandum. cumque
vel amicus. vel Patria cum periculo defendenda
erit. ubi consistere uatem sine ne defendendi
riam si tibi uates praedixerit ex te infauit esse
mortem significari constat. aut alicuius mem
bru truncationem. aut exilium. sed ratio tamen
subest. et cum his illud etiam coniungit uia
cum amicos et patria periculum esse adueniendum
Quamobrem ad maiorem uentis uatem Pythium
qui templis esset eum. qui amicos in uita periculo
non succurrisset.

cap. 40

Prescribe etiam tibi firmam quandam et legem
quam custodias. quamque et ipse tecum et in congre
gationibus tuarum obserues.

cap. 41.

Ac magis quidem ex parte silentium postulat. aut
necessaria dicant. eaque paucis. raro autem cum se
obtulere occasio ad dicendum uenimus. sed non
quid

quomodo eventus sa
piens recte uide

officij ratio persuada
et in omnia facile
iura.

constituendum quod
nos et quales esse ue
limus

Lingua moderanda

quodam dicemus. non de gladiatoribus non de
Ludis circensibus. non de pugilibus non de cibis
aut potuibus. quae res passim inculcant. Impi-
us autem de hominibus cum verba sunt ne
eos vel laudemus. vel comparemus caueatur

cap. 42

Castigandifun-
tes

Quod si potes familiarium tuorum sermones tuis
sermonibus eo quo decet traducis sin a peregrini-
tus circumventus fueris taceto

cap. 43.

Resus

Resus necesse multus. nec obmulta nec effusus.

cap. 44

Iusurandum

Iusurandum recusa si fieri potest omnino sin
minus quantum potes.

cap. 45

Convivia

Convivia externa et Populana devota. sed si
quando tulerit occasu animadversus excutetur
ne forte in vulgarem consuetudinem prolabatur
Sicut enim si sodalis pollutus fuerit. cum etiam
quem is attingere necessarium pollui et si prius
ipse fuerit.

cap. 46

Usi non luxu sed
viendum.

Quae corpori seruiunt ceteris adhibeantur quatenus
ceteris sunt usus. veluti cibi potus. amictus. et
cetera. servitium. quidquid autem ad ostentationem
aut delicias atque repudiat.

cap. 47.

castitas sine ostentati-
one et acerbitate

A re veritas quantum fieri potest antenuptas
pauca est sin attingere ea legitime utendum. ne
tamen iniquus sis ijs qui illa utuntur. neque eos argu-
as. neque passim iactes te ea non uti.

cap. 48.

maledicta negligenda)

Signis nunciariis quaedam tibi maledicere ne resu-
ta

ta que dicitur sum sed Responde cum necesse est
 tua tua vitia, nam aliqui non solum illa fu-
 esse debent.

49

Thracia frequentare non est necesse sed si qua
 do tempus tulerit te nulli nisi tibi ipsi stude-
 re appareas hoc est ea dumtaxat fieri velis
 que sunt. et cum solum vincere qui vincit
 sic enim non impedieris. clamore autem aut
 arcessione aut longiore commotione penitus abs-
 trecto. ac post discessum. ne multum de his
 que acciderunt disputa. cum nihil ad tui correc-
 tionem faciant aliqui ex his apparebit te specta-
 culum esse admiratum.

cap. 50.

Ad recitationes ne venis. neque facile accedes. in
 accessibus gravitatem et constantiam tuam
 et id una cave. ne cuius molestus.

C. 51

Cum aliquid necessij tibi futurum est cum ali-
 quo ex prioribus presertim ipse tibi proponit
 quid in ea refecturus esse. Socrates autem Teron
 ita fiet ut te ratio non deficiat. quia id quod ob-
 lectum fuerit rite administras.

cap. 52

Cum ad magnatem aliquem iturus es propo-
 nens tibi fore ut eum domi non invenias. ut in-
 clusus sit. ut secludant tibi fores. ut ille negli-
 gat. q. si hoc rerum statu venire decreverit ea fe-
 ras que sunt neque ipse unquam tecum duas no-
 fuisse tanti. id enim plebeum est. et eius qui res
 externas calumniet.

cap. 53.

In familiaribus congressibus absit facinus et aperi-
 tu

Spectacula tranquul-
 lo animo iudicanda

Recitationes poema-
 tum et orationum

in congressibus gravi-
 bus viri exemplis in-
 nitendum.

difficiles magnatum
 aditus ferendi

Vitanda

culorum tuique publica et immunda comens-
ratio. neque enim ut tibi uicium est tuique
certaminum meminisse. sic et alijs suauis
est quae tibi acciderunt audire.

cap. 54

Resus non moueri
dus.

Absit etiam illud merisum moueas nam
is eius modolocus est ex quo proclius sit in
plebeum morem lapsus. eamque in habet ut
tuis obseruantiis facile apud familiares di-
minuat

cap. 55

obscenitas fugienda

Periculosum est etiam ad orationis obscenita-
tem progredi. cum igitur tale quippiam incide-
rit aut si feret oportunitas oburgabis eum
qui sermone illum iniecit. aut taciturni-
tate saltem et rubore. multumque ostendes eam
orationem tibi displicuisse

cap. 56

Voluptatem non
temere quae capere
prestat

Si voluptatis alium imaginem animo co-
ceperis moderare tibi ne ab ea moueas sed
et rem examina. et tibi ipsi deliberandi spaciū
presta. Deinde utriusque temporis memento. tum
eius quo in voluptate perfrueris. tum eius quo per-
cepta iam in voluptate dolebis. teque ipse oburgabis
atque sis illa confer si abstinueris fore ut gau-
deas. teque ipse collaudes. quod si tibi suscipienda
rei uidebit esse tempus. canere te uideant eius
blanditiae. et suauitates. et illecebre. sed illud.
opponere. quanto prestantior sit talis uoluptas con-
scientia.

cap. 57.

officio non modo sed
in rebus moueri de-
bemus.

Cum facis aliquid quod faciendum esse statuisti ne
quod rariis inter id agendum conspicui tamen futurum
est

est ut vulgus de essecus iudicet nam si perpe-
ram facit rem ipsam fugiet. Sin recta quid esuere
rit. Sin non recte reprehendunt.

cap. 58

Ut sine prouinciatum dicitur et vox est magna
habet in se uoluntate uim in conuulsione uero
proptus nihil ualeat. sic maxima queq; extrinseque
appetitatum arripere. ut respectu corporis magni
est momenti ut si conuulsitas conuulsij spectetur
magnum habebit nisi conuersus de decus. cum magis
conuulsitas alicuius memento eorum que appo-
sita sunt precium. quod ad corpus attinet conside-
randum esse. sed ut eam que conuulsatori debet
reuerentiam esse conseruandam.

Non puritate libidinis
sed conuulsitati ser-
uandum

In conuulsiji seruan-
da modestia

cap. 59

Si quam personam que uires tuas superat inder-
ris. tuam eam inderere geres. tu eam quam sis
timere posses negliges

metu saque queq; suo
modulo ac pede oportet

cap. 60

Quem ad modum in ambulando caues ne clauus
calces aut pedem distorqueas sic in degerida uita
caue ne gubernatricem actuum tuorum me-
tam tuam ledas. q; si in re una queq; obseruabim;
omnia cautius aggrediemur.

mentis integritati
studendum.

cap. 61

Modus pecunie corpus est unicusq; ut calces pes
si que in eo institeris modum seruabis sine pre-
tuleris eam ueluti per precepta te ferre necesse erit
ut et in calces si ultra pedem progressus fueris
sic curatus calces deinde purpureus. deinde inter
punctus. eius enim q; semel transierit modum
nullus est terminus

Nature pauca sunt
satis. cupiditati nec
in finita -

cap. 62

Mulieris statim ab anno decimo quarto a uis
domine uocant. prouinde cum uiderit se nihil ali-

Vxorum modestia
pluris facienda q; forma.

ad habere munitus, nisi ut cum vixit, non
vane amare se incipiunt neque in omni spe
collocant omnem, quare opere precium est, da
re operam, ut sentiant sibi non de alio ho
more haberi nisi quod modo de se habent
et munitas cum temperantia.

cap. 63.

Corpori parum -
animo multum
temporis tribuen
dum

Nebeas ingenij signum est in rebus corporis
immorari velut exoritur diu, edere diu, patere
diu, cacare diu, coire diu, nam huiusmodi fa
cienda sunt sicut, cura autem omnis ad ani
mum est transferenda.

cap. 64

quid alij de nobis
sentiant, aut loqui
e ipsi uideant

Cum tibi quispian vel male fecerit vel male
dixerit memores eum operatum esse id ex
fieri sibi fuisse faciendum ac dicens, neque
ro fieri potest ut id sequat ^{ille} quod tibi videtur, sed
id quod sibi, quod si male iudicat is damnum facit
qui decipitur, nam in voluntari veritatem sequi
mercedium iudicat non ea in voluntari dicitur
sed ille qui deceptus fuerit. Sic igitur in multis
egredere animo irritatorem, nam ad in
gula dices sic visum esse illi.

cap. 65

Ansa humanita
tis non uero imma
ritatis praesentia

Utique res duas habet ansas unam tolera
bilem, alteram intolerabilem. Si frater iniuri
am fecerit non ea apprehende qua facit iniuria
ea enim eius ansa non est tolerabilis, sed illa
potius esse fratrem, esse unam educationem, sic per
heredes eum qua est tolerabilis.

cap. 66

non fortiter mune
ribus sed animus bonus
quod uandum -

Oratoribus non uideretur ego sum te uoluptatem
ergo

ergo sum te melior. ego sum te eloquentior et
ego sum te melior. at ille magis contemere. ego
sum te ditior. mea ergo pecunia tuis praestat. E
go sum te eloquentior mea ergo dicta tua praes
tat. tu vero nec pecunias nec dictas.

cap. 67

Sanat quisquam cito medicas sanasse male. sed
cito bibit quisquam multum vini. ne dicas bibis
se male sed multum. priusquam enim id decretum
diudicaris unde seris an male. sic usu tibi veniet
ut alia visu comprehensa habeas. alijs assentia
ris.

Non ipsum modo
factum. sed causa
facti spectanda etiam

cap. 68

Nusquam te Philosophum proficere. nec apud im
peritos multum disputare de preceptis velut in
convivio. nec die qui pacto sit adendum. sed de
ut decet. ac memineris etiam Socratem. sic unde
cumque sustulisse ostentationem. conveniebat ab
illis qui se ab eo commendari vellent philosophis.
atque ipse abducebatur ad ea neglectum sui levi
ter ferebat

Philosophia non ver
bis sed factis decla
randa.

cap. 69

Itaque si apud imperitos de precepto aliquo sermo
inciderit maxima ex parte tacebo. magni enim
periculi est statim enunciare quod non intellexeris
quod si quis dixerit te nihil scire. tuque in motibus non
fueris tunc scito remesse in chatham nam et
ovis non ferunt afferunt opulenti. ac demum
trant quantum comederint. sed postquam in vase
comedito extraferunt lanam. et lac. tu igitur ne
verba celeriter ostendas imperitis. sed opera quae
verborum convulsionem sequuntur.

nihil temere effuti
endum

ovis lacte et lana os
tendunt quantum
comederunt.

cap. 70

Si corpus frugaliter curare didicisti ne obid tibi
pla

ostentatus frugalitas

placeat nec si aquam potas ob quamvis occa-
sione te aquam potare dicitur. q. sequendo
ad Laborem te vis exercere in tuum tuum ex
ternum usum, ne statuas amplectere, sed sequa-
do vehementer si traxit frigidam haustam ex
puteo ac nemini dicitur.

cap. 71.

In seipso cuius o-
mnia posita.

Plebeij status conuictus est nunquam a se ipso uel
damnum expectare uel utilitatem. Sed a rebus
externis, Philo sophi status. et expressa magis et
omnem utilitatem et damnum a se ipso expec-
tare.

cap. 72.

Signa eius qui pro
ficiat

Signa proficientis sunt neminem se reprehendere
neminem laudare neminem culpae, neminem
accusare, nihil de se ipso predicare, quasi aliquid
sit, aut aliquid sciat. cum in aliqua re impedi-
tus fuerit aut prohibitus se ipsum accusat, si ab
aliquo laudatur se cum ipse deridet laudatorem
se reprehendit non defendit se, sed ritum infami-
rum circum metuens ne statum illum uincat
priusquam is conformet omne desiderium a se depen-
dens habet. a ueritatem ad ea sola que naturae
eorum repugnant, que nobis parent transiunt ap-
petitum ad omnia remissa utat, siue Philo sophi
siue indolens habeat non curat. Denique ut inimi-
cum et insidiatorem se ipsum obseruat.

cap. 73.

grammatici non
philosophi sunt, qui
precepta sapientium
explicant nec se
quuntur

Signus intelligentia et facultate explicandi
est Crysippi gloriatur. ipse tibi dicit, nisi obsec-
re scripsisset Crysippus. nihil haberet ille qui glori-
uaretur ego uero quod cognoscere studeo. naturam
et hanc sequi. quod ego quis sit eius interpretem
au.

cum audiret Chrysippum esse cum conueruabit scrip-
tam non intelligo. quod igitur enarratorem achae
tarnus quidem nihil preclari. cum autem enar-
ratorem inueniret reliquimus uti preceptis id
quod solum preclarum est. si ipsam enarratio-
nem admiratus fueris. quid aliud nisi grammati-
cus Philosphus hoc enasi eo excepto dicitur dicitur
excepto q. pro Homer Chrysippum enar. ma-
gis igitur cum quis a me petierit prelegi sibi
Chrysippum erubescit. cum facta nequies similia
verbis et ueritate ea prestare.

cap. 74

Hae obserua tamen leges ultra praeculum non uis
Laudas. quidquid autem de te dictum fuerit id
ne curato. id enim iam non tui est arbitrij.

cap. 75

Quousq. tandem differes praestantissima quae
tibi uendicare. et nullatenus rationis distincti-
onem uolare. Accepisti precepta quae amplecti
ha tibi fuerunt. ea q. amplexus est. qualem igitur
ad huc doctorem expectas cuius in aduentu
tui correptionem differas? non iam adulescens
es sed in aetate uir. Itaq. si neglexeris et
cessaueris ac subinde more moram propositis propo-
situm aduinxeris. Et dies alios post alios consti-
tueris non animaduertes uultu profecisse
sed hominem plebeium fore tam uentrem q.
mouentem. nunc igitur uir perfecti et proficien-
tis uitam tibi sume. ac quidquid uisum fuerit
optimum ea lex sit inuolabilis. ac si quid laborio-
sum aut inane. aut gloriosum. aut ignominio-
sum inuenit. memento. tum adesse discrimen-
tum adesse olympu. nec licere differere. ac profec-
tum

Preceptis obtempera-
dum non curandis ex-
mones

tolle moras semper
uicem differre para-
tus.
quousq. est hodie cras
murus aptus erit.

tum una clade ac remissione uel perire uel
retineri. ut Socrates in eum euasit qui fuit cum
in omnibus se ipse promoueret cum neminius
cultare nisi rationi. Tu uero et in uoluntate
es Socrates, sic tamen ut qui Socrates esse ue-
lus debes uicere. cap. 76

Precepta ex cau-
sa preceptorum
et methodo de-
monstrationum
potiora

Disputare de uirtu-
te qz ex uirtute
uicere promptus

Primus et maxime necessarius in Philo-
sophia locus est is qui agit de usu decretorum
ueluti de non mentiendo. Alter qui de modis
orationis tractat. ueluti cur rursus mentien-
dum? testis is qui has ipsas confirmat eodem
linguis ueluti qui fiat ut ista sit demonstra-
tio? quid sit demonstratio, quid consequen-
tia, quid pignora? quid uerum? quid falsum?
quare tertius locus necessarius est propter
secundum secundus propter primum maxi-
me autem necessarius est. Et in quo conueni-
entissimum est Primus. Nos uero diuersum
facimus nam in tertio loco immoramur. in
eoz omne nostrum studium consumimus
primum autem prorsus negligimus. proinde
mentitur quidem quomodo autem demon-
strat non esset mentitur in promptu habe-
mus cap. 77.

Totum a diuina uo-
luntate pendere et
ei parere. ceteris ex-
ternis contemnere
debemus.

In quibus inceptis hec optanda sunt due me-
o Jupiter et tu fatum es quod sum a uobis des-
natus sequar enim alacriter. qz si uolueris et
improbus es et sequar nihilominus.

Necessitati qui probe se accommodat sapie est qz re-
rum diuinarum uisus. cap. 79

Sed et testium illud o erit. si dijs ita visum fu
ent ita fiat. me autem Amytus. et melitus
occidere sane possunt. ledere uero non possunt
epicteto enchiridij finis

[Faint, mostly illegible handwriting covering the lower two-thirds of the page.]

[Faint handwritten notes on the right margin, top section.]

[Faint handwritten notes on the right margin, middle section.]

[Faint handwritten notes on the right margin, bottom section.]

[Faint handwritten notes on the right margin, bottom-most section.]

Cebetis Thebani tabula qua Vita
Humana prudenter instituendae
Ratio continetur

Aedes Saturnij

Pictura

Pythagorea et Par
menidea doctrina

Inq[ue] de Saturni deambulantes cum alia com
plura donaria expectabamus, tunc tabulam
quandam ante in cellam dedicatam quae p[er]e
grinas fabulas depictas haberet, quocumq[ue] mo
di et unde essent conduxerimus poteramus
pictura enim neq[ue] urbem neq[ue] castra p[er]
seferabat sed erat septum quoddam aliud
septa continens. Alterum manus, alterum
minus erat et porta in primo septo cuius mag
na turba abire videbat[ur] intra septum vero
mulieres q[ui] plures conspicuebant[ur]. in aditu pri
mi vestibuli et septi senes quidam stabac
es gestu et habitu, ne ingrediens turba q[ui]
quid precipere videret, cum vero diu inter
ros quid commentum illud sibi vellet ambi
geremus Senes quidam astutus, non mirum
inquit est suspites vos de pictura hac dubita
re. Nam et ex indigenis parci videntur fabulae
significationem, neq[ue] enim Civitatis vest
rae donarium est sed olim hospes quidam vir
vidatus, et eruditore p[ro]stantis, qui et dicitur
et falsis Pythagoreus et Parmenidesq[ue] ineq[ue] stu
dium p[ro]seferret, tam templum hoc q[ui] pictu
ram Saturni dedicavit. An vero inquam
ipsius hominem vidisti et vosti? atq[ue] etiam
inquit long[ue] tempore sui ipsius admiratus, nam
unior cum esset multa p[ro]clare dicebat
et Suius ipsius fabulae doctrinam sepe sum expo
nentem audivi. obsecro inquam nisi magna
quae

quaedam occupatus te impedit fabulam nobis
 explicita. cuius audiendae avidissimus. sumus
 nihil inquit obstat hospites. sed illud vobis te-
 nendum est. enarrationem periculi non ex-
 pertem esse. cuiusmodi inquam id est. quia
 si auscultaveritis, atque intellexeritis ea quae
 dicentur prudentes et beati enadatus. sin minus
 facti invidiosos infelices acerbi neque indocti. ma-
 le vivetis. et tunc expressit Sphingis am-
 biguis similes. quas illa hominibus propone-
 bat. quas qui intellexerat manebat in solium
 qui non assecutus erat a Sphingis occidebatur
 eadem est et enarrationis huius ratio. nam
 amentia Sphinx est hominibus. obscure autem
 et hinc innuit. quid in vita sit bonum quid ma-
 lum. quid neque bonum neque malum. quae qui
 non intelligit ab ea non solum interit. ut is
 qui a Sphingis occisus devorabatur. sed perdatam
 per omnem aetatem. ut qui in rebus in carcerem
 manuum carnis expectant. contabescit. sine
 ea cognovit aliquis. vice versa perit amentia
 ipse enim salvis manet. perque omnem vitam ma-
 lus expers. Beatus efficit.

Vos igitur attendite et te neque obiter audite. diis
 ni quantum vobis cupiditatem iniecit. si ubi
 uti sunt. ita inquit res est. quae primum igitur nar-
 res velim. nam vos quidem haud obiter audie-
 mus in tanti presentium et praemij et supplicij ex-
 pectatione.

sublato igitur baculo et ad pulchram extento
 cornibus inquit septem hinc. cornibus. hinc primum
 vobis tenendum est hinc hunc appellari vitam

et

salutaris doctrinae ig-
 noratus et neglectus
 permissa est

Sphinx ignorantiae
 symbolum

enarratio pulchra

Primum septum
secunda turba

3° senex

4° impostura

5° Poculus erro-
ris et ignorantie

6° opiniones cu-
piditates volupta-
tes

Et magnam multitudinem que postgressus
est esse qui in vitam venturi sunt senex
vero is qui superne est castam quandam
vna manu tenens. Alter vero quiddam
veluti monstrans genus dicit. mandat autem
ingredientibus quid eis ubi in vitam venerint
faciendum sit. et cuiusque se committere debe-
ant. si salvi esse in vita velint ostendere.
quam igitur inquam ego viam ingredi eos in-
bet. aut quomodo? videsne inquit iuxta por-
tam saltem positum. qua turba ingreditur. et
mulier insidet sedes videtur argutaque specie
et manus poculum quoddam tenens. vides
inquam. sed que ea est? Impostura inquit
que omnes homines seducit. Et quid agit ea?
his qui vitam ingrediuntur facultatem suam
properat. que nemo est illa potio? error. inquit
et ignorantia. quid tum? hac potio veniunt
in vitam. Num ergo omnes errores bibunt? o-
mnes bibunt. sed alij plus alij minus. ~
Nonne intra portam vides turbam quandam
mulierum meretricum varijs pręditarum
formis? vides. Hę ergo opiniones. cupidita-
tes et voluptates appellantur turbaque ingre-
diente exultantes amplectuntur singulos. atque
abducunt. Invenit abducunt eos? Alie ad sa-
lutem inquit. alie ad interitum sed imposturam
o vir optime quę gravem potum mendicis. Et qui-
dem omnes pollicentur se illos ad optima que que
perducitur. Et ad vitam beatam qua acquies-
cant. Illi vero propter ignorantiam et errorem
quem apud imposturam auerunt veram degen-
29

de vite non inueniunt sed temere oberrant
 ut uides. Vides item prius ingressos circumire
 quo ille monstravit? Vides hęc inquam. sed
 quę est illa mulier quę cęca et frenis similes
 saxo rotundo insultat? uocat inquit illa quę
 fortuna. neq; cęca solum est sed et insana et
 sorda. ea ergo quę munerere fungit? passim aut
 uagat et alijs quod habent rapit. Alijsq; largit
 ijsdemq; rursus eripit quę dedit. eaq; alijs te-
 mere donat et inconstanter. Recte igitur signū
 naturam eius declarat. quod nam illud inquit
 q; rotundo saxo insultat? id uero quod sibi inuit?
 non forma et turba eius munerera significat mag-
 nis enim et graues uicturę sunt cum quę se
 fidem habet. quid magna illa turba quę eā
 circumstat, quid petit, et qui uocant? dicuntur
 si inconsiderati. singuli uero ea petunt, quę
 illa abducit. qui ergo sic ut uoces demsent uul-
 tu? sed alij letari, alij mereri expansis manib; uideant?
 Iui letari et ridere uident? ij sunt in-
 quit, quę aliquid a fortuna acceperunt. ij dē
 fortunam eam prosperam uocant. qui ex plo-
 rantium more manus extendunt, ij sunt qui
 bus ea eripuit, quę antea dederat. Alii contra
 malam fortunam eandem appellant. quę sūt
 ergo illa quę largit? cum hi qui ea accipiunt
 ita letent et qui amittunt phrent? hęc quę mel-
 io bona censent. ea quę sunt? diuitię scilicet
 gloria nobilitas liberi imperia Regna et id-
 genus alia pleraq;. et hęc uero nam ut bona
 sunt? de his quidem alijs disputabimus. nunc au-
 tem explicatio fabule intentissimus fuit ita

6. fortuna

Saxum Rotundum

Inconsiderati

fortuna miserum

2° septum ~

2° incontinentia
luxuria avaritia
adulatio

Vides ergo ubi portam istam praeceperis aliud
septum altius et mulieres extra septum stan-
tes meretricum instar ornatas? Omnino
harum alia incontinentia vocatur. Alia luxu-
ria. Alia avaritia. Alia assentatio. quid ex-
go hic stant istae? Observant eos qualesquid
a fortuna acceperunt. quid tunc exultant
et eos amplectuntur et adulantur, ut quae apud se
manere velint postulant. ac vitam eis polli-
cent suam, oculis. et omnes expertem
molestis. quod si quis eis obsecutus delicias ample-
xus fuerit ei iocunda videtur ad tempus illa
ut gratia, dum hominem quasi titillat. dum
revera talis non sit ubi enim respiciunt se
non comedisse sed ab his et immensum et cano-
melose tractatum esse sentit. Itaque cum
sumptibus quos a fortuna acceperat omnibus
his mulieribus servire cogit. et omnia per se
inde ut regere. et propterea quosvis per-
niciosa in se admittit. cuiusmodi sunt frau-
dare. Sana exspoliare. perierare. prodesse. latro-
cinari. ceteraque his consimilia. sed cum ea
omnia defecerint traduntur pro se. Inaliqua est
videtur a tergo eorum aliquod fenestellae simile
et locum quendam angustum et tenebrosum
atque etiam et mulieres quaedam et sordidae et
pannis obscurae ibi esse videntur? Omnino. ea qui
que flagellum tenet poena dicitur. que caput
ad genia demittit in stria. que caput vel
sic exornata. Alius vero quidam illes qui stant
deformis extenuatus et nudus, ac post eum mu-
lier quaedam ei similis deformis et tenuis que
nam

3°. Poena in stria
exornata. In stria
desperatio in stria
cas

nam sunt? ille quidem inquit Suidas vocat
 eiusdem soror desperata. Hisique traditur
 et cum his in cruciatibus vitam agit. Deinde
 rursus in aliam domum transfert infelicitatis
 ubi quod reliquum est qui in omni miseria per
 agit. nisi ei poenitentia forte fortuna occurrerit
 quid tunc sit poenitentia. Sciam ei facta. ex
 istis malis cum eripit, et per omnem aliam
 et cupiditatem ad veram eruditionem perduc
 turam inserit. Vniq; eam qua ad falsi nominis
 eruditionem perueniat. quid tunc sit? si quidem
 inquit eam omnem imperdente. que
 ad veram eruditionem eum perducit ab ea
 purgatus seruat. Formis calamitatis expertis
 ac beatus omne tempus etatis degit. Siminus
 verus a falsi nominis eruditione seducit
 prohi Jupiter. ne ingenuus et alterum huius
 crimen. Inaliter inquam est falsi nominis
 eruditus. Nonne uides inquit alterum et
 sed septum? itaq; inquam. extra id septum
 iuxta Vestibulum stat mulier quaedam que
 ualde munda et compassa esse uidet. eam uul
 gus et uani homines eruditionem uocant. cu
 ea non sit sed falsi nominis eruditus. ad hanc
 igitur qui seruantur et ad ueram eruditionem
 nem peruenitur. primo diuertunt. numquam
 ergo alia uia nulla est que ad ueram eruditionem
 nem ducat? est inquit. isti ueni homines qui
 intra septum ambulant quibus? falsi no
 minis eruditus amatres inquit decepti
 atq; opinantes se uere eruditionis consuetudine
 frui. quibus ergo nominibus appellantur? Alij
 po-

4. Poenitentia

5. falsi nominis eruditus

Non uere docti

Poetae, oratores, dia-
lectici, mathema-
tici, cyrenatici, pa-
ripathetici, gramma-
tici, et reliqui
falsi nominis eru-
diti nullis errori-
bus vitij aut malis
liberati

poetae inquit Alij oratores, Alij dialectici A
Alij musici. Alij arithmetici, alij geometriae a
Alij astrologi, alij voluptuarij, alij peripathetici
alij critici, ceterosq; turpem omnem dissimiles-
mulieres vero ille quae circumcursare uide-
tur primum similes, inter quas esse dicellas in-
continerentiam et reliquias illius socias quae-
nam sunt? Ille ipsa inquit sunt, Numquid
ergo et hic ingreduntur? et huc medius fidius
sed raro neq; ita frequenter uenit primum
septim. Numquid ergo et opiniones ne inquit
nam et in his etiam nunc posita ab impostura
propinata et ignorantia manet, atq; etiam
meligibile uia cuncta a mentia, neq; uen-
ab eis uel opiniones uel cetera uita recedent
donec repudiata falsi nominis eruditione
ueram ingressi uiam purgatricem illarum
uim liberent. Et mala omnia quibus ueritas
ut opiniones et ignorantiam, et reliquam om-
nem uicisitatam eiecerint. Tum demum
seruabunt. Dum uero hic manserint apud fal-
si nominis eruditionem, nunq; liberabuntur
nec ullum malum istarum quidem discipli-
narum subsidio profligabunt. Ius ergo uia
est quae ad ueram eruditionem ferat? uides
ne inquit editum illum locum quia nemi-
ne in uili, ac desertus esse uideat? uides ergo
et ianuam paruaem, et uiam quamdam ante
ianuam paruaem frequentem, et a perpaucis
tam, ut quae et proceps et aspera et perrupta
esse uideat? omnium ingram, ubi et tumultus
ex

3 Septimum uia ad
ueram eruditionem

Locus editus

Ianua

excelsus cernit et angustus aditus utriusque in pro-
 fundum precepti. uides lege ique inquit. via est
 que ad ueram exiditionem ducit. et quidem
 aspectu inquam ualde ardua. ergo et superne
 iuxta tremulum magnam rupem iades. et
 altam undique precipitiam. uides inquam. vi-
 des ergo et duas mulieres succi plenas et robur
 in corpore in rupe stantes. que manus alacri-
 ter extendunt. uides inquam. sed que es no-
 mina sunt. uera inquit continentia uocat
 Alceia et Serantia. sunt autem sorores. cur
 uero manus adeo alacriter extendunt. hostia
 ter inquit uia breues ad eum locum progressi ut
 bonis sint animis. nec per ignorantiam desperet
 fore enim ut post paruum temporis difficultates
 in amaram uiam perueniant. ubi autem ad
 rupem recesserint que pacto ascenderunt. nullam
 enim que eos ferat uiam prospiciunt. ipsa ad eos
 a precipitiis non nihil descendunt eosque sursum
 ad se abtrahunt. Postea ueniunt eos requiesce-
 re. et paulo post exdant robur et fiduciam
 ac pollicentur eis ad ueram exiditionem perduc-
 turas ac demonstrant quea uia sit amara. et
 plana ac expedita. et omnis expertus magis. ut uides
 ita certe quidem apparet. uidesne porro inquit
 ante locum illum locum quemdam qui et o-
 mnibus uidetur et grati instar multaque luce et
 lustris. utique. uidesne in grati medio etiam
 aliud septum. et aliam portam. est ita. sed
 que modo uocat locus ille. beatum domicilium
 inquit. Hic enim degunt virtutes omnes et bea-
 titudo. amemus deus procul locus hic est. uides
 ergo iuxta portam stare matronam formosam

tremulus aditus

Rupes

continentia et
Serantia

Robur fiducia

Beatum domicilium
virtus. Beatitudo

com

Eruditio, veritas
suadella, saxum
quadratum

Fiducia securitas
tranquillitas

Ves purgatrix

Excrementa pur-
gatorum

constanti vultu exat media et iam ad senectu-
tem declinante, vestra simplici et aristoteli cul-
tus experte, insi, sic autem gladio in globos
sed quadrato atq; immobily. ei ad sunt aliq
quodam dno filigens ut videt ita quidem
videt? hanc igit media eruditio est in-
quit, altera veritas, altera suadella, error
autem quadrato saxo insi, sic? in dno inquit
est et inatribus ad eam viam esse tutam, et
firmam, et accipientibus munera eius succ-
tum securum, et que sunt eius munera? fi-
ducia securitas, Vacuitas a perturbatoribus
inquit ille, quamnam ista in habent? cum
ut ^{sciant} ~~sciant~~ nihil unq; in vita sibi mali eventurum
dij boni inquam, q; preclara munera, sed
cur ita extra septum astat? ut suspites in-
quit sanet ex q; in purgatricem propinet,
ubi uen purgati fuerint tunc demum est
ad virtutes adducit. In mundo istud? inquit
neq; enim intelligo, sed intelliges inquit quid
enim fit enim hic perinde ut si quis graui affec-
tibus ad medicum perducatur, is uen purgatus
trib; imprensus omnes morbi causas efficit actum
dammum, vires confumac, sanitatemq; restituit
Si eger medicus non paruisset merito exedret
a morbo interisset. Nec inquam intelligo
ad eum ergo inquit mundum ad eruditioem
ubi quis perueniret ea curat illam, suamq; ei-
uim propinat, ut ante omnia expurgat et e-
uae mala que secum attulerat omnia, que
nam ista? ignorantiam et errorem apud im-
posthoram haustum, et purgationem et expulsa-
tem

tem et incontinentiam. Et incontinentiam et auaritiam, ceteraque omnia que in primo septimo inquirat.

Postquam autem purgatus fuerit, qui eum mitat. Intro inquit ad scientiam et ceteras virtutes, quas nomen istas. non uides inquit intro portam et tuam matronam que et formose et moderate uidere atque etiam facti nihil habent minimeque compta sunt ut cetera? Vides sed, que sunt eorum summa. Prima quidem scientia dicitur relique uero eius sorores fortitudo, iustitia, uita integritas, temperantia, modestia, liberalitas, continentia, clementia. O pulcherrimas inquam, que ante in speculo sumo sequidem intellexeris inquit et uisum ut ad summa ueritas ea que auditis, enunero inquam summo studio elaborabimus. itaque salu eritis inquit. Ne uero cum eum susceperint quid deducunt? ad matrem suam inquit. ea uero que est? beatitudo inquit. cuius modicus est? vides ne uiam illam que dicit ad fastigium illud que arx est septuaginta annorum in vestibulo inquit matrona uolubilis etate et formosa in alto solo sedet ornata liberaliter, et ultra luxum corona florida peregre ornata? ita sane uidet. ea inquit beatitudo est inquit. Cum autem huc aliquis peruenit, quid illa agit? coronat eum inquit suauis. Ceteraque virtutes omnes ut eos qui maximis sine certaminibus defuncti, quibus autem certaminibus is est defunctus? inquam, tunc ille maximus inquit, et maximas bellas que ipsorum prius deuorabant et excubiabant, et seruitute premebant

Scientia fortitudo
Iustitia, integritas
temperantia, modestia, liberalitas
continentia

Beatitudo

Corona

Victoria munstro
rum.

Spectaculum in fine
Licium

bona superant omnes et a se profligant. ipse
se sui iuris factus adeo ut illa iam esse ita ei
seruare quemadmodum ille dudum ipsis
seruiebat / quas nam dicit belluas. pergere
num audire cupio? Primum inquit igno-
rantiam et errorem. An uero eas esse belluas
non censet? et quidem maleficas inquam
deinde dolorem, Iustum, auaritiam, intem-
perantiam. Et omnia genera vitiorum. his om-
nibus imperat non parat ut prius o precla-
ra inquam facinora Victoriamque pulcherrimam.
Verum illud etiam. **M**ichi dicitis. que-
rus est illius erroris. qua eum ornari dicebas?
beatifica o adolescens, nam qui ea ui coronat
fit beatus et malorum expertus, neque in alijs spe-
licitatis sperem respiciant habet, sed in semet
ipso. o preclaram Victoriam. Vbi autem or-
natus est quid facit? quomodo abit? Virtutes e-
nim deducunt eo unde ante uenerat et ostē-
dunt ei illos qui ibi agunt ut male et miserer-
umant. et ut uita naufragum faciant et ex-
rent. Et quasi uicti ab hostibus ducant alij ad
incontinentiam, alij ad Arrogantiam, alij ad auar-
itiam, alij uanę glorie studium, alij ab alijs malis
quibus et difficultatibus quibus uicti tenent
ipsi eluctari non possunt ne seruent. et huc per-
ueniant. sed per omnem partem turbantur,
quod eo illis accidit quod uiam hanc inuenire non
possunt. quippe soliti mandatum quod genis
dederat. Recte mihi dicere uideris, sed uersus
illud dubito, cur virtutes eum locum illi moris
erant

trent unde prius huc venerat! Non satis norat ne
 que intelligebat inquit. quidq; utrum que ibi
 gerunt sed dubitabat. et ob ignorantiam eter
 norem quem combibere, ea que bona non sunt
 bona esse putabat. et mala que mala non sunt
 quare male videbat. ut ceteri qui ibi degunt
 nunc uero conducibilium rerum scientiam
 secutus erumpse bene uide tum illorum miseris
 perspicit. Hec autem contemplantus quid agit
 me quid uadit? quocumq; uoluerit inquit. ubi
 q; enim in tuu est, non secus ac si Corcyram
 antrum teneret. et quocumq; perueniret omni
 num honeste uicere ab omnibus remu
 tatis. Omnes enim eum libenter suscipi
 ant. ut egroti medicum. numquid ergo illas
 quosq; mulieres. quas dicebas esse belluas ti
 mere desijt nihil ab eis expectans malis? ni
 hil. neq; enim uel dolore uel molestia. uel
 ab incontinentia uel ab auaricia. uel a pau
 peritate. uel ab ullo alio malo vexabit. omni
 bus enim dominat, omnibus est superior
 his a quibus antea exagitabat. quemadmo
 dum mori a vipera. nam serpentes que o
 mnes alios ad necem usq; persequunt. illos no
 ledunt. et hoc ueneri remedium habent. ita
 et Sunc nihil ledit eorum remedium habet
 Recte mihi dicere uideris. sed illud etiam
 mihi explica. quoniam hi sunt qui inde a tu
 multo aduentura quorum alij coronati. pacem
 Sularitatis preferunt. qui uero coronis caree
 desperabunt cum crucibus et capitis ablati
 esse. tum a mulieribus quibusdam detineri uide
 tur

Libertas

tranquillitas

Coronati / Inornati

Comites ignorant
et maledicta
peruersumque credi-
tum

opinionem discunt
satis

tur? Qui totonas gestant inquit malum
ad eruditionem pervenerunt eaque se potius
esse letant. qui autem totonus caerent. partim
ab eruditione repudiati recedunt male ac mi-
sere afflicti. partim ignavia debilitati cum ad
luxuriam ascenderent retro redeunt. nulli
certo itinere oberrant. mulieres vero eos spe-
tantes quæsiunt? Erunt inquit et maledictæ
et desperatæ. et ignorant et ignora-
tiones. Si ita est ut dicit. mala omnia est as-
serunt. utique profecto mala omnia. cum
is isti ad luxuriam in primum septum et
incontinentiam redierunt dixeruntque ipsi
accusant. sed statim et eruditioni et id iter
ingressi maledicunt ut eruditus et miser
atque infelicis qui ea vita quam ipsi agant
relicta male vivat. nec proficiat eorum bonis
quæ vero bona esse dicunt luxuriam et incontin-
tiam. ut simatim dicam. Nam peccatum more
quæ servire. maxime bonorum esse fructum o-
pinant. Alterque mulieres illi profecto
sulares et fridantes quibus omnibus appella-
tur? Opiniones inquit et perditæ sunt qui ad
eruditionem sunt ingressi redeunt ut alius ad
ducant atque renuncient eis quos illi adduxe-
runt iam beati esse factos.
Nunc igitur iste ad virtutes ingrediunt. nunc
quit. neque enim fas est opinionem intrare ad sac-
tiam. sed eruditio tradunt illos. quos cum eru-
ditio suscepit redeunt rursus ut alius adductu-
ra. veluti naves expositas sacris reducit alijs
re

rebus onerant. ista quidem mihi recte explicare
 videris sed illud nondum declarasti quid ge-
 nus in vitam intraveritibus precipiat? Me
 bonus animus sic inquit. quare bonus animus
 este et uti errabo enim omnia, neque quid
 quod pretermittam. Recte dicit inquam. Rursus i-
 que ex terentiam manu vedetis inquit mulierem
 istam que ceca esse videtur et stulto saxo insiste-
 re quam vobis stulto dixi fortunam appellari?
 videmus. hinc inquit fidem haberi videtur, aut
 quid quod firmum putari, tunc quod possideri, aut pro
 suo teneri quod illi acceptum referat? nihil
 enim ob stare quominus ea eripiat, et alteri
 tradat. sepe enim eam benefacere solent. seque
 igitur causam monec ne vincant illius mune-
 ribus, neque gaudeant cum largiat, neque de-
 ant cum eripiat, utque eam nec laudent neque
 vituperent, neque enim quid quod consilio facere
 sed temere atque inconsiderate. sicut ante au-
 tu dixi. Quare genus monec ne monec quid
 quid illa faciat, neque malis mensuris imiter
 e qui accepta ab alijs pecunia gaudeant tan-
 quod sua eademque repetita indignentur, acque in-
 riam sub factam putent obliti mittunt ea
 condicione apud se fuisse depositam ut absque
 illis impedimenta a creditore recuperet. eodem
 ergo modo iubet genus erga eius munera es-
 se affectus. Fid fortune esse ingenium mem-
 nisse, ut et que dederit eripiat, et subito longe
 plura largiat. Rursusque auferat ea que dederat
 neque ea solum sed et ea etiam que illi antehabu-

genus precepta

Fortune non fidendum

credendum munera
expetenda

erunt. que igitur det, iubet accipi ab ea huiusmodi
ceptis quibus primum accedere ad constantem et
tutam largitionem. / Inquam illa quinquam
quam ab eruditione sunt accepturi, seu per
venierint in volumines. Caetero que est vera
scientia inquit rerum utilium largitionis
tam certa, et immutabilis, quare celeriter
ad hanc iubet confugere.

Incontinentia et
Luxuria fugienda
falsi nominis eru-
ditionis muneribus
utendum

Cumque ad mulieres illas quas ante dixi in-
continentiam, et Luxuriam appellari pervenerint
etiam ab his statim discedere, ac neque illis fi-
dari haberi ullam donec ad falsi nominis eru-
ditionem progressi fuerint a preter hanc uer-
tas ad campum commitari iubet. / Equidquid uo-
luerint ab ea primum accipere. Post celeri-
ter inde ad ueram eruditionem contendere
fide sunt mandata Genij, que qui auctorem
seruat, aut non recte accipit, malus malepe-
rit, ac fabula quidem suspites, quam tabu-
la continet huiusmodi est.

- Artes liberales
non quidem esse
necessarias, sed
tamen commodas
deus virtutis.

Siquid uero amplius de huiusmodi uis quoque per
contari placeat. Licet ego enim uobis dicam
recte inquam dicis, quid ergo est Genij a fal-
si nominis eruditione iubet accipere, ea que
usui esse uidentur, quoniam illa sunt. / Litera
inquit et cetera disciplina, quas et Plato ad-
lescentibus freni esse instat aut, realij rebus
distrabatur. / Inueniuntur necesse est istas accipere,
etiam qui ad ueram eruditionem pervenerint
sunt. / An non nulla id necessitas cogit nunc
modum illi quidem sunt, sed ad incrementa virtutis

nihil conferunt. utane eas nihil conferre ad id
 dicit ut viri meliores erudamus? Licet enim
 vel sine his fieri meliores inquit. neque tamen
 inuictiles sunt etiam istae. ut enim aliquando
 per interpretem ea quae dicuntur cognoscimus et
 tamen non in modum fuerit nos ipsos illius
 Linguae accuratorem habere cognitionem quam
 aliquid per interpretem percipimus. Sic disci-
 plinis istis carere nihil est quod uetat. non er-
 go meliores condituri sunt ceteris ista mathema-
 tici. nec facilius possunt fieri meliores. quod
 patet inquit praestarent ceteris cum esset de rebus
 bonis et malis non minus sentire perperam esse
 tot. quod ceteris mortales. Et omni adhuc uitae
 genere constructis teneri. nihil enim uetat nos
 se literas et tenere disciplinas omnes. et quae
 tamen esse ebrium, intemperantem, auarum
 inuicium, proditorem, denique amentem, mul-
 tos quidem certe tales uidere licet. quae ergo in-
 quae est istarum quasi prerogativa ob istas dis-
 ciplinas ut in uis erudantur meliores? nulla
 omnino esse uidet. siquidem ita se res habet
 sed quae causa est inquam. cur in secundo uer-
 serit septo. tanquam uera eruditio uiri. et
 quem inde capiunt fructum, cum sepe uidere
 liceat aliquos e primo septo ab inuicem mentia
 ceteris quod uitijs in tertium peruenire ad ueram
 eruditionem. qui istis disciplinarum sectan-
 tes praeterant quos ergo iudicat est praestare
 ceteris. aut igitur seniores sunt aut minus duci-
 les. In modo istud. inquam. quod qui in secundo

Non uere eruditi
 equae uis ac ce-
 teri mortales.

Seq -

Septem sunt ^{ut} ~~cum~~ nihil aliud ne illud certa pec-
 cant q^o ea se se esse profiterentur quae res sunt quo-
 spemone dum tributa sunt seniores eos necesse
 est ad veram eruditionem exspectandam. Deinde
 alterum illud non videtur ut opiniones etiam
 e primis septem ad huc ad eos committantur? quare
 nihil aliud eorum his meliores sunt nisi cum ipsis
 praesentia se commiserit. persuasumq³ habu-
 erunt. non vera sed falsa nominis eruditione
 se esse praeditos a qua in errores inducantur eo-
 q³ statuerunt salvi et incolumes esse neque-
 ant. et vos igitur hospites inquit. nisi ita feceri-
 tis et in his quae diximus diu multumq³ serua-
 ti fueritis donec habitum acquiratis (nam sepius
 eadem res lucida sunt nec intermittere sed
 cetera praesens superuacanea putanda) nullus
 vobis eorum usus erit. quae auditis. faciemus.
 sed hoc declarata cur bona non sunt ea quae homi-
 nes a fortuna accipiunt. ut vita ut sanitas. di-
 uitiae gloria. liberi. victoria. ceteraq³ his simi-
 lia. contraq³ ea quae his aduersantur cur mala
 non sunt? omnino enim admirabilis et incre-
 dibilis ista vobis videtur oratio? age ergo da in-
 que operam ut ad ea quae rogabo id responde-
 as quod tibi videtur. ita faciam inquam. Vtrum
 igitur etiam ei qui male vivit bonum est vivere?
 non videtur mihi sed malum. quod patet ergo inq³
 bonum est vivere si illi malum est? quoniam
 levioribus malum mihi videtur vivere. ut
 bene bonum et malum igitur dicit esse vivere
 et bonum. ego vero caueo ut absurde loquaris
 ne

Istaeque corporum
 et fortunae rerum
 extenuationes

Vita

neque enim fieri potest ut res eadem et mala et
 bona sit. Sic enim et utilis erit et noxia si-
 mulque semper et expetenda et fugienda ab
 surdum est quidem. Sed si is qui male vivit
 malum habeat quod patitur ista vita mala erit?
 at qui non idem est inquit vivere et male
 vivere. An non et tibi videtur profecto nec mi-
 hi videtur esse idem. Vivere igitur non est malum
 malum enim si esset etiam utique et bene vivere
 tibi esset malum vitam enim haberent que
 malum esset. Veram tibi videris dicere. qui ergo
 sic ut vita utrisque suppetat tam male quam bene
 vivere tibi vivere neque malum fuerit neque bo-
 num. Sicut neque secare et urere namque pro-
 tantibus quidem ea salubria sunt. Sani vero
 noxia. eodem igitur modo et vita habet pro-
 inde tu sic rem considera. malletne male vi-
 vere an mortem bene oppetere ac fortiter?
 ego vero si honeste mori. ergo neque mori est ma-
 lum. si quidem oppetere mortem sepe magis
 expetendum est quam vivere. Sunt ista. eadem
 ergo est et sanitatis ratio et morborum se-
 pe enim valere non prodest si casus a quois ita
 tulerit. veradvis. Agemus. et divitias eodem
 modo consideremus si modo illud considerasse
 est quod sepe videtur licet eundem et habere
 divitias et male vivereque vivere. mehercule
 multos. nihil ergo eis divitiarum conferunt ad be-
 ne beatique vivere non videtur cum ipsi mali-
 sint. Vires ergo bonos non divitiarum. sed cruditis fa-
 cit. Probabile quidem est. hac ergo ratione divitiarum
 qui

Valetudo

Divitiarum

falsis de rebus ex
petendis et fugien-
dis operationes omni-
um et virtutum et
malorum causa

qui bonum sunt cum possessores suos non
adunant ne frange meliores. ita videt ergo
non nullis ne expedit quidem esse divites.
cum divitijs ut res ciant. mea quaedam opinio
ne. quod patet ergo is quod quod bonum iudica-
bit. quod sepe nullis modo suppetere prouidet
sequis ergo divitijs bene et peccate uti scierit
bene uiuet. si minus male. Verissima mi-
hi dicere uideris. ad summam quod figant
improbum sunt ut bona. aut in contemptum
mala id ipsum est quod homines perturbat
et ledat cum scilicet mortales ea magna fa-
cunt seque per ea sola felicitatis sine impotes
opinantur eorumque causa ordine faciunt omni-
a. si maxime improba esse uideant. Neque
eis accidunt. quod quod bonum sit ignorant.

Tabula Cebetis finis

Liber De mystica Theologia
in tres tractatus divisus scilicet
De Via purgativa
Illuminativa et
Unitiva

~ iuxta doc-
trinam D-
Bonaven-
ture et
sanctę The-
ressię ~

Tractatus Primus
capit. 1. De divisione
Theologiae

Omnis theologia vera est et bonum
sermo et ratio sedes. esse autem dei
tripliciter considerat scilicet prout
resplendet et representat in creatu-
ris et per eas tanq[ue] per medium cog-
noscit. Secundo prout in creaturis
solum materialiter resplendet et
non per eas tanq[ue] per medium cognos-
cit. tertio prout in semetipsis et sic
enim excelsentissimum modum
nullatenus representabilem in crea-
turis. Primo modo cognitio dei per-
tinet ad rationem naturalem. secu-
do ad rationem seu cognitionem
triusq[ue] luminis scilicet naturalis
et fidei. Tertio modo spectat ad
sciam fidei cognitionem. et secundu-
m hunc modum dicit Paulus acceden-
tem ad deum oportet credere quia
unde et ad manifestationem eius mo-
di excellentię addidit et q[ui] requirē-
tibus eum remunerabitur
Deinde hoc esse dei revelatum cognos-
ci

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

25
cit per theologicam acquisitam in
scholis. aut Symbolicam quia ex
perfectioribus creatorum de per
fectioribus aliquantulum indagamus —
aut tertio per theologicam mysti
cam qua dei perfectiores imperfec
tioribus creaturarum exclusus ni
tuer contemplari.

Rursus in deo est unitas essentiae
trinitate personarum. Una existe
tia et tres subsistentiae relative
Personae sunt Pater filius et spiritus
sanctus. Pater autem in ista sui no
minis latitudine tripliciter accipit
scilicet aut secundum originem vi
ventis a vivente in similitudinem
naturae. aut secundum creationem
aut secundum adoptionem. Rursus
filius tribus nuncupatur modis qui per
dictis acceptationibus nominis patris
correspondent. Rursus spiritus sanc
tus summe aut essentialiter. aut
sonaliter indivinus. et translatum
ad creaturas quibus deus spiritum
sue charitatis infundit. Et hic rursus
tripliciter nominaliter prout magis
aut minus animam ornat et muni
dat scilicet. Rectus. sanctus. et prin
cipalis prout postulat a vate regis in
psalms. 50

Rursus creaturae aut sunt mere spiri
tuales ut angeli. aut mere corporeae
velum. aut mixtae ex corpore et spiritu
ut homines. Rursus spirituales dividu
tur

ter in tres Hierarchias. et singule
Hierarchia in tres ordines. Rursus e
iusmodi angelice seu spirituales crea
turae exercent tria ministeria sive ac
tus Hierarchicos. purgant enim et
luminant et perficiunt.

Rursus corporales creaturae aut sunt
mere ac pure corporeae. aut vegetantur
aut etiam sentiunt.

Rursus creaturae mixtae ut homines
constant tribus scilicet corpore. anima
et spiritu. Rursus anima triplici
nomenclatura gaudet. dicit enim
anima. pro ut corpus vivificat. dicit
cor pro ut est affectiva. et mens pro ut
intellectiva. Rursus anima sicut
pro intellectu. cor pro voluntate. et mens
pro memoria. que sicut tres ipsius po
tentiae iuxta illud Diliges dominum
Deum tuum ex toto corde tuo et ex
tota anima tua et ex tota mente tua
Humanam Rursus naturam divi
num Verbum sibi univocum existens in
ea in unum supposito et tribus substa
tijs. scilicet corpore anima et divini
tate. hanc humanitatem amavit
et semetipsum Abrabae apprehendit unde
hunc suum ei servare tenet a quo cre
atus est. ad quem tendit. et in quo bar
qz infirmitate quiescit. In ipso etenim vni
mus. movemur et sumus. Hunc homi
nem magnificat cognitione sui eum
adimplens naturam. Cuius praediximus

+ Rursus corpus tria)
habet scilicet esse vni
re et movere.
Rursus spiritus in tribus
principue perficit quom
am respicit a Deo ad se
suspirat cum Deo in se et
aspirat ad Deum pro se.
spiritus autem secundum
ambitionem totius sue significa
tionis multa significat sui
sicut Deum qui spiritus est. secun
do tertiam personam sanctis
simam trinitatis. tertio Ange
los iuxta illud qui fecit ange
los suos spiritus. quarto aerem
suscitantem quem respiramus
iuxta illud si incum aperis
et attraxerit spiritum. quintam
ut sic significat ventum im
pellentem. Sexto significat
spiritum vitalem sive puriore
sanguinem qui gignit et recreat
Item sexto significat animam
iuxta illud in clivato capite
tradidit spiritum. Item septimo
significat tres animas poteri
nas

has memoriam, intellec-
tum et voluntatem iux-
ta quam significationes
solet exponi illud et ex
ultime spiritus meus in
deo salutari meo. octa-
vo significat et proprie
albus liberis intellectus
et voluntatis iuxta illud
beati pauperes spiritu et
secundum hanc acceptio-
nem spiritus aut est bonus
aut malus. Bonus rursus
est duplex scilicet aut
quantum ad solam appa-
rentiam, aut quantum
ad existentiam et reali-
tatem. Hic autem debet
habere bonitatem ex parte
efficientis, finis, formae et
materie. Scilicet ~~ex parte~~ q
sic a deo. ad deum debita
intentione et de materia
ut huius et proficua animae bo-
num enim consurgit ex in-
tegra causa et ad malum
sufficit particularis defectus
Rursus bonus spiritus dicitur
in naturalem sicut ratio
non conformem qui fuit etiam
in philosophis sine lumine
fidei. Alter est supernatu-
ralis qui supponit fidem -
et hic etiam est duplex scilicet
vel infusus simpliciter
a deo. vel eius adiutor per
nostros alius acquisitus scilicet
per alius virtutum -
infusus -

revelata et mystica de qua nunc do-
dante futurus est noster sermo.
mystica theologia est amens stult-
ta et irrationabilis sapientia supra
omnem rationem rationem causans
stulta doctos quosque erudens. qui nisi
experti ad eam pertinere minime
possunt. in qua ex altibus affectibus
multo magis accenditur animus quae
quibusvis cogitationibus proceden-
tibus.

est huius theologia praeteritum the-
logum in scholis unde indo-
ti doctores eam non assequuntur summo
de sua scientia presumentes et se
sapientes se esse dicentes et quae non
sunt experti temere diiudicantes et
vident sanctos et in illis irridere op-
sum deorum eiusmodi mirabilia edo-
ctos doctissimos committentem. per
hanc enim mysticam et divinissimam
cognitionem etiam simplices et abie-
ta ualde sapientissimae efficiunt
et altissima ab altissimis magistro-
docent mysteria abscondita a sa-
pientibus et revelant parvulis.

Hec theologia practica est. affectiva
et operativa (etenim theologia ra-
tionalis speculativa est. quae in scholis
adicitur formaliter est ~~practica~~ et
eminenter practica) continet uero
multa (ex quibus quaedam ipsam scie-
tia scriptam antecedunt quaedam
ci -

Stricta
cepta
largae
practica
omnes
vni-

specula
tina

comitant et quaedam subsequantur) = omnia tamen sub unica ratione et fine tendendi scilicet ad excellentissimam dei unionem.

Eius tres sunt viæ, nimirum Purgativa Illuminativa et Unitiva, non quasi tres viæ distinctæ sed una distans ta veluti tribus diebus de quibus prima deuenit ad secundam, et de secunda peruenit ad tertiam tanquam ad finem et terminum itineris. Sunt autem, in mundi via sicut ille diebus trium quas filij israel desiderabant ambulare ut exercentes de egypto (scilicet tenebris et obscuritate peccatorum) domino sacrificarent in deserto (solitudine, nimirum et contemplationis quiete) In deserto namque ut ait origenes cœcum velum apertus, est prior a aer et ostendit familiarior deus.

capit. 2. de Via purgativa et eius processu.

In dicendum intelligentia notandum est primum quod totus iste primus tractatus (nimirum et dicitur Liber) appellatur quod per eam hominem qui per peccatum longè a deo intervallo erat, elongatus a deo ad ipsum tendit et habet accessum, quem ad modum et enim aggressurus iter necessarium est ut deserat locum a quo ut ad terminum ad quem et destinationem finem perueniat ita oportet ut qui ad deum accedere

Insuper dicitur autem est ordinarius et communis (ut sunt dona spiritus sancti quæ communiter deus suis seruis infundit) aut est specialis extra ordinariæ et rarior, ut quo Paulus in Baptismo ~~impotentis~~ est illustratus - et alijs similes visiones et revelationis Apocalypsis Ioannis et huiusmodi obscuritatem suæ excellentiæ pertulerunt testimonium unde et in solis vultu eximie sanctitatis reperiunt, qui enim (cum mundum carnalem profectum attingerint) se virtutibus reuelationibus perficiunt aditane satis indicant spiritus imperfectam medicant falsitatem ^{multi enim} preciosa ~~et rari~~ virtutis lapides nisi ^{apud} Reges, et Principes ~~non reperiuntur~~ nec specialia etiam excellentia dona nisi eximie sanctitate persone ^{obtinent} quamuis et preciosa sunt lapidem a paupere et egeno possideri contingat dicit enim dominus singularis prout vult, et iste dicit spiritus Principalis. Propter rationem dicitur spiritus significatiues etiam nomine spiritus intelligi et orationis veracitas et fervor

^{et}
 feror Pondus quo fer
 & indeum tanqz inie
 erum sicut lapis deor
 sum descendens de
 quo Augustinus amor
 meus pondus meum illo
 feror quocumqz feror
 de hoc spiritu dicebat A
 postolus mallem loqui
 in ecclesia dei quinqz ver
 ba cum spiritu qz quin
 qz multa in sola lingua
 est ergo quasi quodam im
 pressio dei (qui spiritus
 est) in anima est qua
 si vis ornatu et pulchri
 tudo interior quo animu
 afficit in cogitando spe
 rando et desiderando
 sicut dicimus in pulchris
 characteribz esse gratia
 in pictura perfecta ecima
 gine esse spiritum et in
 muliere speciosa esse plen
 tudinem - et quemadmodu
 spiritus vitales sunt instru
 menta ad augendam vita
 sic et huiusmodi spiritus ad
 augendam gratiam - *po*
~~Quelue Atras ibi Rortz~~
 anima - buelue atras. ibi
 Rurus anima -

Satagit peccatum inquit detinetur
 deserat et derelinquat. Hoc igitur
 via qua peccatum relinquimus et
 ab eo recedimus Purgativa via specia
 licet nuncupat^{ur} qz per carnalibus
 quibus foedabat abscedit anima ut
 ulterius progrediat^{ur} et tandem per
 factam virtutem cum dilecto perstringat
 iuxta illud psalmi. Declina a malo
 et fac bonum inquirere pacem ut
 be in primo purgatus immo in se
 cundo illuminatus quicquid in spe
 ramur. et in tertio Pax sine qua in
 dilecto qui est propius finis intentu
 quoniam (ut et hoc veluti intrans cur
 su addat) nomen ipsum Pax ad
 quam predicta via sine uig tendit
 deus tunc sanctissimam trinitatem
 Litera enim. P. Patrem ostendit. Li
 tera. a. filium (ipse namqz est a
 et ad) et Litera X. spiritum sanc
 tum eternum Perqz coprisi theologi
 per circulum deum significarent
 et Litera X duas semicirculos aut
 circulum unum cornes una virgu
 le intermedie cornedit ad quanda
 rostris modo concipiendi similitudine
 qua Pater et filius unctus amore in
 spiritu sancto producto copulantur
 quoniam et X. Litera est duplex. ualens
 quod. C. et. S per quas charitas spiri
 tus designari potest. et sermo vul
 gar. idem notat in nomine Pax
 inquit. Litera X. etiam est duplex
 na

Valens quod littera S. et D. quae sacri
 donum interpretari possunt. et ultra
 hoc Q. est ultima littera Alphabeti
 hyperam. quasi finem indicet quae in
 sequibus agimus terminaretur
 Secundo Notandum est q. duplex
 est purgationis generis. Altera communis
 omnibus salvandis. sine qua nullus a
 terra consequetur eternam. et hoc est
 quodvis contritio quamvis imperfec-
 ta si ad unguis penitentiae sacramenti
 huiusmodi etiam hominem in statu
 gratiae constituit. et deus efficit amicum
 Altera purgatio perfectior est. illius
 numerum. qui praedicta purgatione
 non contenti. vehementer impulsu
 familiariores et magis amici dei ef-
 fici volunt. taliter dolorem dolorum su-
 per addentes donec in semetipsis a
 signatim experiant se antiquae sa-
 nitati. et deperditae gratiae esse resti-
 tot media familiaritate divina et spe-
 rante quam interius experiantur (recognoscunt)
 Et de huiusmodi purgatione sic nos-
 ter hic tractatus et sermo. et hanc
 sequi desideramus. Ac prout de huius
 rone est omnium. neque in omnibus pro-
 videntibus reperit sed huius duntaxat
 qui spiritus rebus quas mundus estimat
 et pompis huius carnis peregrinatio-
 nis totum corde in desertis contempla-
 turis requirunt deum non viribus pro-
 priis. sed divinis auxiliis imitantes per
 sup.

Item et primam purgationem communem percedere solentia scilicet meditati iuxta illud co-
gitavi dies illi et conuer-
ti pedes meos in castris
tua. Item lectus iux-
ta illud quod Christus scri-
bit volenti iustificare se
metipsum dixit sibi inle-
ge quod scriptum est
modo legis. Et tertius doc-
trina instruens iuxta il-
lud in Bonitate tua doce
me iustificationes tuas

Supponit tamen ista purgatio primam
iustitiam purgationis generis sine con-
ditionis. tanquam firidamentum ne-
cessarium.

Unde colligitur quod eiusmodi purgatio
iuxta de qua tunc loquimur, non est
aliud quam dolor iustitiam sed affectus
tristis et ingens voluntarie pro pec-
catis assumptus cum humilitate pro-
funda. qui ortum habet a memoria
peccatorum. Et dicitur bonitatis et ius-
titie.

cap 3. De modo et exerci-
tibus quibus prefatus acqui-
ritur dolor

Quoniam ut regius facit vates Sa-
chrym et gemitus pro peccatis effu-
si lavant animam et conscientiam
stratum. Annona adversum indignum
est quod non omnes per ducte per facta
purgationis statum uno eodemque ad-
sequuntur modo. Sunt etenim diverse
et multiplices considerationes, quibus
ad deflexa peccata homines indu-
cuntur. Alij enim quod timidi et timidi
timore magis trahunt et in affectu
osum conteruntur ex consideratione ge-
neris. iudicij, aut mortis, aut alteri-
us rei que timorem inveniunt. Alij
conteruntur sunt letioris nature et rei
magnam cupidi. Et ubi fortius mo-
uee beneficiorum quibus afficiuntur
a deo cogitatio. Et memoria superiorum

zum gaudium que per culpam a-
 misserunt. Alij sunt fideles et grati
 quos magis affligit beneficium dei
 affectuosa memoria, quibus ingratis
 se et infideles esse recedunt. ex qui-
 bus nascit. q. p. temporis, conditio-
 nis et personarum differentia. Diffe-
 rentia ad existendum dolorem mo-
 tiva reperitur. Unde unusquisque
 ad exercitium huius purgationis in
 eo considerationis genere insulat
 quo se efficacius et fructuosius ad
 unum dei se perueniturum iudi-
 caverit.

Modus autem quo ad hanc purgati-
 onem iam deservit ut impleretur
 potest (manente in suis robore predic-
 ta doctrina) esse si secum in hoc
 secreto peccator aliqua ex gravibus
 que commisit peccata recolat (ut in
 de incarnatibz (ne inordinati mo-
 tus insurgant) parum immoretur)
 et exercitium memoria dolore affici-
 at et ingemitus dolorosus pro-
 pat peccata detestans. et miseriam
 diam dei supplicii deprecatione im-
 plorans. quod si huius exercitium non
 excitaverit dolorem qui preterit
 reducat in memoriam beneficia a
 deo accepta ut inde se ingratum et
 infidelern agnoscat intensius de-
 se et contritione concentrat oculis
 et manibus et precipue ardeat in caeli
 erectu. Si vero adhuc dolorem non

ut creatio
 nis et de
 demptio
 nis est.

rat deo animam potentias omnes
 et sensus // cogitationes, Verba et
 opera // corpus, vitam et omnia que
 possidet. ut motus appetitive poten-
 tię (qui teste Durisio circulo peragunt)
 a deo proficiant et procedant in ipsa
 terminet. Et redeat ~

officiū magis huius purgationis est
 recedere a malo, quod fieri debet tri-
 pliciter ad modumque morbi corporis
 curari consueverunt scilicet purgan-
 do crimina. reficiendo animam. et cor-
 roborando eam. Deinde purgatio.

fit a tribus cum tribus. et per tria
 a tribus scilicet mortalibus peccatis
 venialibus. et imperfectioribus. cum
 tribus scilicet contritione confessio-
 ne et satisfactione. ex quibus ad

hanc et ^{per tria} ~~curatio~~ scilicet ieiunia
 elemosinam et orationem.

ubi Rursus notaque contritio est
 triplex (largi sumpto eius nomine)
 scilicet abstrita cognita. putat ad
 tria et contritio perfecta. Rursus
 confessio est triplex. scilicet fraudis
 fidei. et laudis. Rursus satisfactio

ut ^{immunitus} ~~diffinitus~~ aut fit per orationem
 aut per elemosinam aut per ieiunium ~

perque bona animi corporis et eterna deo dicamus ~
 Summarie ergo colligendo que de
 ista purgatione diximus. Primum
 omnium est peccatorum consideratio
 secundum memoria beneficiorum.

generalium. Tertium est considera
tio beneficiorum specialium. quartu
re commendatio superioris. et ~~peccato~~ ^{proximo}
~~summi~~. Quintum Similes de ^{rum}
peccato ad Virginem Mariam et
ad sanctos quibus ^{quis} se specialius de
votum esse cognoverit. Sextum et
maxime necessarium ut se semper
in presentia dei constitutum conside
ret. maiestatem divinam intima ^{inter} spi
ritualem et seipsum prosternens et ^{ciens}
familiaris. Totum huius vitę sta
tum tanq3 annum novitatus ^{et}
~~profiteandam~~ et probationis ^{ut in e} ^{reputet}
terna tabernacula admittat reliquo
rum in deficientem et cum iridicibus
gandium eternum duraturam pro
fessurus tanq3 in presentia ^{Prelati summi} ^{hu}
Est autem signum animi purgati ^{milians}
ut ulterius ad vitam illuminatam ^{semper}
pergat. Indulgentia prompta in serui ^{sum pro}
endi deo cui inquit ipse suave ^{negligen}
Item etiam est signum animi ^{certus}
gati quando ea que mente reus
uebas ad excitandum dolorem turp
peccatorum. et ^{re} ^{pertrahit}
ad gratiam altiorum et amoris
affectus.

Tractatus 2. De Via

31

illuminativa

cap. I. quid sit via Illuminativa?

Postq̄ viator ex hōspitio egreditur
si ad terminum et destinationem por-
tum pervenire desiderat necesse est
ut medium iter peragat ~~ut ad finem~~
ac perveniat. Post purgativam viam
illuminativam pertransivendam et ut
in Unitate quiescat. ~~Ac primo~~ ^{et ob id} cum
anima nostra non moveatur corporis
gressibus, sed cogitationibus et affecti-
bus, et sermo interior sit unus cum deo
amore mediantem qui proprius est eo
Unitatis, sequitur q̄ ad eam spectat iter
peragare virtus divina. Et tunc tes-
te Augustino quod quid est volūntas
sua pręcogitativa. sequitur q̄ intellec-
tus cogitativus noster ad unionem am-
ris consequendam.

Nota igitur q̄ quando anima sic est
elevata et divinis exercitijs assue-
ta q̄ intellectus ad hunc non indiget
ad excitandum amorem dei. tunc
dicit attingisse terminum vię unitatis
neq̄ esse in eo. Quando vero ut
excitet ad amandum eget instructione
intellectus, et sancta memoria vol-
vere. tunc adhuc est in via illumi-
nativa perambulans. Cogitativa enim
intellectuales sic per lucem manifes-
tantem illud quod cogitavit.

Nota etiam q̄ anima nostra quando

in lingua
signandi
in comora
si oportet

in peccato detinet habet se respectu
dei. sicut speculum immundum et
menstruatum coram sole. quod ob su-
am impuritatem Solis radijs et luce
perfundi et illustrari non valet se-
cus autem si mundum et tersum
inveniat. Et eodem modo in anima
purgata splendent radij lucis divine
per quam multa cognoscit que illy-
cerant antea ignota.

Sed hic advertendum quod radij solares
dupliciter possunt speculum sualu-
ce perfundere scilicet aut directe si-
cut radijs directis. quod fit quando spe-
culum sine impedimento soli oppo-
nitur. Aut secundo per radijs refle-
xos. quod contingit quando ex quo
radij repercussu a splendente corpore
ad speculum pertingunt ex qua re
flexione speculum lumine decora-
tur. Eodemque pacto ~~per~~ animam
mundatam per quam purgatiuam
potest dupliciter dimittere lumine et
sustrari. scilicet aut immediate ad
deum coram ipso constituta et ad eius
celsitudinem elevata. et ex eius in-
de cognitione in ingentem admira-
tionem erecita. et quidem huiusmodi
de cognitionis genus cum sit tam mi-
rabile et excellens requirit magnam
puritatem. Et non est in nostra potes-
tate illud adipisci. quamvis possimus
ad

ad illud divinum auxilium nos pervenire
ut a deo nobis. (quod suabonitas est)
communicet.

Aliter modo anima divina luce et
lustrat per radios a deo emanatos non
quodam directis ut dicitur et sed re
flexos prout splendent in creaturis
et scripturis in omni aeternum creatu
ra et scriptura divina divina lux
et bonitas magis aut minus pro cuius
vis capere emicat et ostendit. sed di
anima parum munda et purificata
exhibet eiusmodi reflexis radijs. ut po
te minus efficacibus. qz strasserit direc
ti non statim illuminat donec pau
latim magis ac magis ad mundum spe
culi tergite et mundat. quod in viris
sanctis experimento. Siquidem cernu
dum ex consideratione meditatione
cuiusvis creaturae quantumvis abue
ta ad celsitudinem denique maiestatis
contemplandam perveniunt. Unde de
tissimus et sapientissimus edicta sanc
tus Pater franciscus ex consideratione
creaturarum omnium et cuiuslibet cre
aturae ad deum mentem elevans ex
clamabat dicens deus meus et omnia
deus meus et omnia. Et sanctus Ber
nardus ait plus discerimus qz in
libris. et inde illa vox Regimatis e
ripit. Consideravi separatim et expan
sivum modo ergo cognitis sine medita
tio quam ex creaturis dicit animus post
Sui

28
purgationem. illuminativa via nun-
cupat. qua intellectus edocet mirab
lecter et us luntas ad divinum amorem
affectuosa et materissime inflammat

cap. 2. De modo quo
anima se ipsam exercere
debet In hac via illumi-
nativa per medita-
tionem creaturarum

Innam ut ait Paulus invisibilia
dei per ea que facta sunt intellecto
(hoc est in his lecta et cognita) cons-
piciunt a creatura mundi. (id est ab
firmine) sempiterna quorumque vir-
tus et divinitas, per ipsas bene medi-
tatas et in his lectas manuducimur
ad dei cognitionem et amorem qui
ipsi vivimus. hic enim est finis et ser-
vus suus mundi actuum nostrorum
Acproinde. Anima purgata ad exer-
cendum se ipsam et iter agendum in
illuminativa via cum primum crea-
turam aliquam inspexerit (maxi-
me si pulchra fuerit consideret in ea
aliquam ex proprietatibus aut omnes
potius proprietates perfectius quas
continet. ut ex eis colligat mentes
surgens similes proprietates animae
sue profanas eccas in se habere viri-
bus et posse provenire N. g. videlicet
proceram frondosam florentem et fr
ne

fructuosam arborem erigementum et,
radicem tuam scilicet inhumilitatem,
~~et amorem~~ in vobis fuge. trunci in cor-
poris conserva illigiam. folia verborum
viridantia et amabilia amplectere
flores sanctorum desiderium unice-
re et fructus bonorum operum in eis
sanctis exerce!

Si videris equum pulchrum ornatum
curru relictum et equitum insidentem
in eo calcantibus et fremum illum regen-
tem? Statim meditatione consurge.
Et pulchritudinem armorumque postula
ornatum virtutum. relictatam ad
currendam viam mandatorum dei. Itē
per equum corpus tuum intellige cui
media sella obedientia ad rationem
insidet anima fremum timoris et carca-
ribus spiritus ipsum gubernans. et a mundi
dei vehementius accendere ad hunc et
rum tanquam in finem ut diximus pro-
fecte omnes considerationes dirigenda
sunt. quem si fueris assecutus perfectio-
nes quas meditatus es in creatura. in
animo tuo proportionabiliter et spiritu-
aliter consequeris. Ut ad optatissimam
dei univiam media illuminata
via perveniaris.

q. Si creatura iniqua oculis forte fixisti
foeda et abhorribilis est ad specien-
tam anime in peccato iacentis attende
et compungere de proprijs peccatis alie-
na charitatis affectu deplorans.

32
qui autem per dictas meditationes
fuerit dicitur et sequens adhaerens ad
eum attinget perfectionis statum ut
sine ulla iam propria meditatione inflammet
voluntas affectu suo diuina amo-
ris incendit ~~per~~ in virtute prece-
dentium cogitationum. per modum cuius-
dam naturalis respirationis qua ad
spiritus vite attrahit. ut dicit D. Bo-
naventura. Unde qui spiritus dei agunt
& magis in cogitationibus quantum
uis sublimibus suscitant. seu ad unionem
affectivam amoris anheliunt.

cap. 3. De modo quo erigi
debet affectus ex medita-
tione scripturarum.

quem ad modum ex creaturis sic et
ex scripturis elevanda est mens et
erigendus animus ad unionem dei
sive ~~in~~ ^{supplicia} sive promittat premia
sive ~~in~~ ⁱⁿ sive de pulchris et sedis dixi-
mus creaturis.

In scripturis ergo primum littere se-
sus attendat. Secundo sensus ad ali-
quid spirituale animum commodum applicet.
tertio quid quid illud fuerit ad amo-
rem referat. quarto affectus volunta-
tis vivente precedentis cogitationis ad
amorem se ordinandus. erigendo tam
corporis quod mentis aciem in caelum.
Sic nimirum O bone Iesu quando te
perfecte amabo? quando in te desideria
figam?

figam? quando conuertar intz in quo
omnia confluxerunt bona ~

Et ut melius quod dicimus intelligas
accipe breuem iuxta hunc procedendum
dum) orationis dominice explanationem
ex qua intelliges qualiter in alijs et
oporteat scripturis exerceri.

Primum ergo verbum dominice orationis
Verbum est. Pater quia ad literam illum sig
nificat a quo virtus filij generatiua pro
manat. et spiritualiter omnipotentem
deum insinuat qui filius adoptiuus per
gratiam sui amoris generat et producit
quos ut pius pater primum consolationi
bus dulcedinis et delitijs pascit. deinde
vero ab lacte a lacte et a uulso ab ube
ribz solidioribz cibis et perfectis uirtuti
bus nutrit. donec occurrentes in viros
perfectos ipso perficiant in gloria.

enixe ergo considera q. amor est quod deo
in filios adoptamus. et his ac similibus
verbis animum ad deum attole. O pater
benignissime qui tuam amoris gratia nos
in adoptionem filiorum ad ^{uocast} ~~optas~~ tunc uere
filius tuus uocabor cum me tuus tota
litera possederit amor. O uita uitalis qui
innumerabilibz nos beneficijs afficere
nunquam intermittis. Quando ego miser pec
cator prodigus donorum tuorum subsequijs
cibus spretis pane et delitijs perfruar do
mus tue?

Sequitur secundum Verbum. Scilicet
Noster. noster dicit et non meus. in
quo

quae magnitudo bonitatis suae ostendit
non enim venius sed multo effu pater
esse congaudet. Hinc igitur tu eleva
mentem et exclamans dicis. O boni
tas ineffabiliter in te amantes effusa
quando te perfectissime ~~merere~~ dilige
re. ^{comerebor} Tertium Verbum est. Quies in

coelis. in quo significat aperte quod domi
nus libentissimè in illis animabus ^{comoratur}
morabitur. quae meruerint spiritualiter
perfrui proprietatibus illis, quibus cœli
corporaliter insignit. Primum namque cœ
lum cernimus stellarum multitudine
rutilare. et ad eundem modum animam
nostram varietate et virtutum multitu
dine oportet ^{esse} ~~condere~~ram ut dignum dei
habitu efficiat. Secundum cœlum
firmum et stabile summum est. in quo
constantia et firmitas animi venit in
telligenda ^{secundum} ut omnes ^{desideria} affectus et desi
deria a terrenis cupiditatibus (mundi ef
frugiens illecebras) elonget. Tertio cœ
lum semper movet et circulariter ab e
dem puncto in idem punctum in quo spiri
tualiter edocemur quod nunquam cessare de
bet anima ab analogis affectibus quos
ut ab eo procedunt ad ipsam metram per
ducant.

Ex huiusmodi ergo cœli proprietatibus
disce firmitatem et constantiam ad res ter
renas malas. Deinde diligentiam et in
defatigabilem curam in continuis amoris

affect

affectibus. cum igitur amoris presentia per
 dilecti perfectiones causentur in anima cum
 hac consideratione excollementam af-
 fectus dilectionis excita ^{et} peccata depre-
 rans dicitur O anima mea misera quan-
 do te virtutibus ornatam videbo. et a terrenis
 desiderijs penitus elongatam ut
 dilectus dignetur intrare sub tectum meum
 dignum sibi habitaculum preparando

Sequitur iam prima petitio scilicet
 Sanctificet nomen tuum, hic petit
 ponsa ^{ra} carnalibus desiderijs.
 et cupiditatibus quibus gravatur anima
 per terram enim affectus nos terrene
 designant. et sanctum idem quod sine
 terra significat. ac proinde cum dicit
 Sanctificet nomen tuum. est quasi dicat
 cognito tui per tuum sanctum nomen
 insinuatam. Liberet ab omni infelicitate
 ne carnalium cupiditatum et solum
 nomen tuum in anima mea replem-
 deat. que omnia ab amore procedunt
 quem intendere semper incessanter
 debet anima. et a deo erigenda
 re ut cognito sancti nominis sui in se
 ipsa sanctificet hoc est a terrenis et car-
 nalibus affectibus penitus emundat
 taliterque de solum ardentissima pro se
 quae dilectione

Sequitur secunda petitio scilicet. Adve-
 niat regnum tuum. tunc autem dicit
 regnum dei in animam adventare qua
 do ~~ita~~ deum animus nisi tanto per se exerceat
 ut. quod solum vehemens impulsibus
 re

revelatum sensuum pro pulsace expul
lit tam interioris q̄ exterioris (tamq̄ tu
tus spiritualis regni proposita) sed etiam
omnes potentias affectus in dicto ratio
nis moderat̄ & regit. amore succenta
Tunc oculis manibus & precipue
mente in celum eratis. Duce. o Rex
Regum et dominus dominantium per
viscera misericordie tue me a memet
ipso libera et tyrannidem passionum
quibus opprimor fuga & expelle
ut appetitus rationi & ratio totius in
terris regni regimine glorie in te bi
bi in omnibus et per omnia dedita
Terra petita est. fiat voluntas si
cut in celo & in terra. quemadmodum
per celum iuxta superius dicta in illis
quod ⁱⁿ celum. ita per terram peccatores
designant. pete igitur sponsa ut id quod
in ipsa per sanctificationem divini mi
nisterii efficit. etiam in peccatoribus effi
catur expulsi ignorantie tenebris, ta
liter q̄ ad modum angelorum ^{qui} des in ve
lo assunt. et animas sanctarum
incessanter in ministerio divini mi
nisterii muneant. Et hoc supposito ex
clameo o pater sancte quando es felix
citatis deventiam ne sine ulla impedim
libere et expedite voluntati tue valea
s temperare. o vis amoris que ex divi
bus efficit unum quando per te in des
lubiliter domino copulabor tenens eum ne

quod dimittens / Quarta petitio
 est. Panem nostrum quotidianum
 da nobis hodie. Panem hoc est am-
 rem exposcit qui animam euehit ad
 diuinam vniuersum. qui ad similitudi-
 nem panis materialis corpus refui-
 entis vires animi reficit et confor-
 tat. dicitur etiam quotidianus quod
 quem ad modum sine quotidiano
 panis nutrimento deficiat et attenu-
 atur caro. sic sine pane diuinam
 vis languescit et perit anima. Et
 tunc hoc celestis panis uesci dignus
 est quando in contritiuos nec inter-
 ruptos motus per Anagogum sursum
 ascendit. et huius rei habet aliqua
 Le experimentum quando in anima
 recognoscit libertas mouendi et e-
 mittendi in deum rapidos dilectio-
 nis impulsus quibus ueluti quodam
 violentie genere impellitur. quoda-
 nima ex parte quandoque manifeste
 in se ipsa cognoscit. Petat igitur fide-
 lis anima hunc uerum refectorium panem
 quo alita uelut abata in coelum cons-
 cendat et viam prosequatur. grandis est
 enim adhuc illi restat uia donec perue-
 niat ad montem dei Oreb

Quinta petitio. Dimitte nobis debi-
 ta nostra sicut et nos dimittimus de-
 bitis tuis. Postquam motibus anagogicis
 se sentit animus ad deum erectum. sed

Dulce
 in spiri-
 tu refici-

ad huc tamen multos peccatis uenia
lib9 (que est humana fragilitas) et
fiscari. ne et a diuinis consolatori
69 perpediri (quibus excitata feruen
tus ad deum ambulat). ne deo minus
grata reddat. per dicta debita sibi di
uitia deponat. quod uis diuini amo
ris perfecte proficit et consumat. sic
igitur affectu deum deprecet et roget
ut precium in gloriose sui ardentissi
mi amoris committat et tribuat ut de
bita soluat. et dimittant sibi. ~
Sexta petitio et ne nos inducas in tenta
tionem. hoc est non permittas nos in
tentatione succumbere et seduci postquam
erum anima ad perfectum usque statum at
tigit eo plus a hoste inuadit quod deo
fritus ad hunc se studet unde ex altera
parte se diuini dulcedini assuetam et
dei seruiuo mancipatam. et ex altera
diabolicos incursus atterit timens de
sua infirmitate et de diuini ^{con} fessore si
dens ne in tentationem inducat ex pos
cit. quod amor eximius eximie prestat
exclamet ergo et tunc dicens o domi
ne Rex virtutum. fortis et potens in bello
ne me patiens turbine tentationum con
cuti quem in Apostolice petre confessione
solidasti. exurge apprehende arma et uen
tam et defende nos in pugnis. ne terga
dantes hostibus succumbamus immo ue
ro laudantes uictorem manum tuam de
adepta victoria in nomine tuo feliciter glo
rie

dicimus in fide infunde domine et emiser
 ua in me copiosum et fortem dux dilec
 tionis affectum ut tuus voluntatis
 meae iniqua vexillum tui nominis ex
 xultis charitate (quae nihil agere perpe
 ram) cuius dicitur ab omnibus muniat
 aduersus et pro te fugatis hostibus firma
 consistat.

Septima et ultima petitio est Sed
 Liberatio a malis. haec petit anima
 deo dedita ut ab inclinationibus et pro
 peris uicibus inordinatis quae ipsam adhuc
 diuini desiderij et stantem aggrauant
 eripiat. immo et a malis poenis quae
 tenus impedire possunt ne diutius et
 frequentius amore dilectionis incales
 cat. Inspicit igitur Vir Iustus cum Pau
 lo amoris diuini auxilium postulans
 et dicat o dulcissime Iesu quis me li
 berabit ^{me} de corpore mortis huius. Et
 tanto per se intrepidum et animo sum
 reddet ut cum eodem Apostolo audeat
 dicere quis me separabit a charitate
 dei an angustia an fames an nuditas
 an periculum an persecutio an gladius.
 omnia pericula et impedimenta ne
 diligam parui perideris et terram to
 tis uiribus amplexando.

Haec nunc ad breuem dominicam oratio
 nem expositionem dicta sunt satis. ex
 quibus qualiter te in alijs scripturis
 exerceri degnoscas / quae scriptura uita
 execranda referat aut inferenda sup
 plicia. inde similiter mentem ab ille
 et detestanda detesta amore sancto uir
 tu

tribus intelligendo. Et solum deum pura
mente sectando.

cap. 4. De modo quo ele
uandus est affectus ex
consideratione Be
neficiorum Dei.

Quoniam autem ex ignis rancia scrip
tura aut ex ingenij ruditate con
gere potest ut quis neque ex scripturis
neque ex creaturis mentem erigat ad
anagogias et supernos amoris affec
tus. aut quod fortasse in memoria be
neficiorum fructuosius et facilius ac
cendit. in his magis quam in illis medi
tari uoluerit.

Primum omnium fasciculum benefi
corum (sive communium sive specialium)
quibus se magis commoveri cognoue
rit colligat. et hunc fasciculum in
pallio suo meditationis recondat. pro
curans affectum uoluntatis excitare
ut sic ad desiderium diuini amoris
inardescat. N. g. consideret alterius
et meditetur enixe passionis domini
et profunda mysteria. donec in ea
diuino flante spiritu et calore accen
do inardescat ignis quo uoluntas in
cendat. Et hic quidem modus commu
nis est in uia uirtutis et necessarius
prout dicemus in ea.

poteris similiter meditatio aspira
re et aspirando meditari. tunc et

mutus

mutus affectus a meditatione ecome
 ditatis ab affectu ad invicem ad invicem
 e. In passione igitur dominica medi-
 tando alterna et devota mente per-
 perde quis quod. et pro quo. et qua
 de causa sit passus. et ita tuam in-
 dignitatem. Christi maiestatem. et
 mentis acerbitatem. et hoc per mi-
 rum gravitatem considerans miris
 amoris. et doloris impulsibus saltaberis
 ut in Christo viuas et letaris in illa
 verba Davidis (considerans filium
 suum Absalon lancea transfixum) pro-
 rumperis o folij dei. et Patrem Chris-
 te Jesu quis mihi dec ne moriar pro
 te et sic et in huiusmodi meditatio-
 nibus exercere. donec desistente co-
 dem tuus pernehiaris et voluntatis
 affectus ad sui executionem et
 inflammationem nulla iam prae-
 meditatio ad minus indegeat
 vii eternum et anime salutem. que
 in huiusmodi meditationibus
 accedunt. sine ulla immediata pre-
 cedente cogitatione voluntatis arde-
 tissimis raptione impulsibus. per mo-
 dum. ut dixerimus cuiusdam natura-
 lis representationis quam nulla antea
 consideratio. ex quo consequens fieri
 videtur q. una virtutis et illuminati-
 non differunt nisi tanquam magis et
 minus perfectum.
 Denique circa hanc viam illuminati-
 vsta

Nota q. si praeter assignatos medita
ti modos, alius tibi occiderit
quos arriuerit in dei amorem infla
mari deprehenderit. nisi illum
pernas super eorum multiplices
domini. nec tamen illum nisi ma
to examine probet. Dum tamen pro
vis. consuetis et pro temporum oppor
tunitate prosequatur. In ista illud
Iohannis in sua prima canonica
Luce omni prout credere. sed pro
bace prout an ex de sine. quod fe
ri debet considerans expectos legi
males viros in illis rebus que secum
induitatem afferunt. nec sunt usq
quas notis cum videri vera humi
tate. sic enim evadit ab omni decep
tione immunitus. et quidem circa
illuminatiuam viam dicta sufficiat
melius enim illam operando q. legē
do dignoscere. et facilius est operari
q. legere aut scribere.
Summarie ergo que de via illuminati
ua dicta sunt. in primo capite exponi
t q. via illuminatiua est enim volun
tas amore accendit. ex precedenti me
ditatione. In 2. cap. quomodo volun
tas accendi possit. ex meditatione re
alium. tam enim in q. fuerat
quod exemplat in arbore. exempli
necem adductum de aqua tam pro se
dis q. pro pulchris applicari potest. In 3.
capite diximus quomodo animus accē
dit

Debeat ex meditatione scripturarum expo-
 nendo orationem dominicam. In 4°
 capite qualiter voluntas afficienda
 sic ex consideratione beneficiorum dei
 adducto exemplo dominice passionis
 et tandem concludit q. non debemus
 predictis meditationibus sic attingi
 ut alij. (Si ad veritatem divinam nos
 inducant) non utamur consilio co-
 muni spiritualium virorum et qui experi-
 entia polleant.

De Via Virtutis tractatus

3us // Caput Primum

De septem admonitionibus ad exercitium istius usque necessariis attendendis

Septem animadvertenda sunt illi qui in hac virtutis via se ipsum exercere voluerit (quod finis perfectioris est in hac vita mortalitatis et passibilitatis) si perfecte proficere affectat.

Primum omnium et precipuum in quo consistit principium ad adipiscendam viam istam est sollicitudo et sollicitudo anxiosa exercendi actus illos anagogicos amoris sine observatione temporis aut loci ad id determinati nec devotioris aut ferventioris quam potius constanter et perseveranter siue tepidus siue devotus existat siue in oratione siue extra eam domi aut foris. in uno vel in alio tempore quo modo libet. et ubilibet extiterit secretiori quo potuerit et meliori modo erigat mentem ad divinum amorem. quantum affectu suo et eximius poterit divinam maiestatem implorans ut ⁱⁿ se finem ad quem conditus est dirigat et perducat.

Ac primum advertente quod hic tanquam porta primi introitus solet maxime novitibus occludi quoddam fallax genus. quod impedimento esse solet ad

id

ulterius proficiendum. immo quicquid
 usque deficiunt et accepto itinere de-
 sistunt. Fallacia autem consistit
 in hoc q. cum nullus repente sit sum-
 mus nec subito assequat statum per-
 fectissimum exelsa quamvis alias in
 exercitiis usque purgatus et illumina-
 tus exercitatus (non enim es ipse
 statim ad univernam adeo grandem et
 tam grandis sponsi censeat dispositus) Do-
 nec in exercitiis virtutis usque utcumque
 commoret. ides si cum primum ad hanc
 univernam ingredi conat se phantasmata
 tibus impedi sensere ne in anagogicis
 prorumpat motus immo se tepidum
 et tardum agrosit. ex eo quod motus
 nullam spirituales dulcedinem se-
 cum afferunt. propter q. peccata veni-
 alia (quibus quamlibet perfecti affui-
 unt) impedimento esse solent. Inde
 persuadet sibi motus illos nullius esse
 meriti aut valoris. quoniam non iudi-
 cat se univernam progredi deo si ab eo
 deponit sui amoris nexum et univ-
 vernam per prefatos anagogicos motus
 donec per orationem rubiginem pecca-
 torum et phantasmata obuiantia propul-
 set. Et cum contingat q. etiam oratio-
 ne progressa ad hanc univernam se impe-
 dimentis teneri ex parte retrocedit ad
 alia exercitia in quibus dulcedinem spi-
 ritus degustabat. et ad anteriora non se
 extendit. et manet sine intento fine,
 frau

fradatus de omnes id ad huc cau
sante qui perfectus cum maiori ad huc
insidiat incursu

Scito igit et non nosciter adverte
q ad huc periculum de vincendum
et impedimentum fugandum. nihil
tibi utilis esse poterit qz si tu melior
quo potueris modo in exercitijs ana
gogus pro viribus exerceas. nihil
de impedimentis occurrentibus curas
quin immo ea parvipendens et negli
gens opponens protui defensionem
analogicis motibus quibus pliantas
mata obviante et impedimenta
sunt. et peccata venialia directe fuga
e ac prima beatitudinis cum gene
ratione Sabituum (quibus anima
ad prompte et facilitate operandum
disponit) acquiruntur. peccatorum
imitatus qui in principio fada sermi
nus speciosa de pingit donec in arte
proficiens seipsi doctus effectus pul
cherrimas et mirandas figurat ma
gines. Virtus enim que libere radices
habet difficiles et amaras exilis ve
ro faciles et dulces.

Secundo In hac parte animaduert
terendum est. qz qz unus que per huc a
rogicus in huc interdicte est supra
omnes humanas vires. in uoca ^{he} ^{te} ^{opor} ^{te}
ta consilium Job aliquem ex sanctis
quibus specialius fueris affectus ut
tibi

tibi patris mei et aduenticem manuz
 intus exercitus porrigat deum prece
 suppliciter exorando. ut p[ro] te cuius
 conspectu nunq[ua]m discedit incessanter dili-
 gat. Et post virginem sanctissimam
 speculiter ad sanctum angelum custo-
 diam tuam preces fundendo conuertere
 ut te protegat defendat et adiuuet.
 Tertio aduerte cum ad arduum exer-
 citia accesseris ut eam corporis dispositio-
 nem de ista teneas quia accidit datur
 sit et magis ad uisum ad similitu-
 dinem publicani qui peccat[ur] ueniam
 a deo postulabat. deus in terram de-
 cecidit. pedes suos percutiebat. et sic
 in alijs diuersimode iuxta diuersita-
 tem meditationum. nisi forte imbecil-
 litate corporis impediatur tunc enim
 eum tenebis modum quod mens effi-
 caciis sursum eleuari et erigi queat
 quarto. Aduerte. ne ullus omnino
 te pretereat dies in quo semel auebis
 non insulas et uaces orationi. taliter
 q[ui] nisi aut tua aut proximi extrema
 necessitas impediatur id officij non pre-
 termittas. q[ui] de tempore huius exer-
 citij scribitur. nocturnum uidetur
 apertus iuxta illud psalmiste. et non
 illuminatus mea in delictis meis. immo
 et Plato dixit q[ui] animus mire pascitur
 in tenebris. tuncq[ue] tunc oratio ab his
 inuicem conspectib[us] et humanis lacadi-
 bus est immundus. tuncq[ue] tunc dormi-
 unt fideles. Et oratio uigilat creuens et
 querens quem de uice conuersione re-
 sis

24
lestes et ab incursibus proximorum impa-
dies. Quinto animaduerte ut locū
secretissimū eligas. ne oculis hominū
aut in publicis constitutus uane glorie
ingressus pateat. et ut amissio pre-
cipue incipientibus et novitijs est ma-
gis necessaria. promectores enim faci-
lius bona operantur in publicis maner-
ta intentione in occulto.

Sexto aduerte q. quando per aliquod
instabile temporis spatium ad oratio-
nem accesseris. v. g. per duas horas non
consumas totum illud tempus in solis
motibus analogis amoris. quoniam
in talibus ob uehementiam amoris non
solum ob corporis (que tunc contingit)
afflictionem animus non recreatur
immo et corpus admodum torquetur
ueluti confractum et rursus contrax-
tus expandit specialiter in pectore eccia
pote ubi vitales spiritus fortius spant
Et proinde oratione casta deum in tem-
pore primum deprecat. casta inquam
sive est nullum ex ea in modum etiam
perpetuale concupiscere. immo nec a-
nimus sue beatitudinem. sed solum
dei gloriam. et tunc nec spiritualis si-
bi dulcedinem querat nisi quatenus
magis ac magis ad suum deum amar-
tum et glorificandum incitat et ue-
lit. Et eodem modo se habeat in q. te-
ris omnibus exercitijs et actibus virtutum
solum dei gloriam et honorem pretendis
sic

Sic enim ad Unionem divinam certig
 et citius pervenit. q. si iustitiam
 dum. sibi videat animus tepescere,
 et in predictis actibz remissius se ha
 bere. hoc roneat orages enim ca
 let unus actus perfectus virtutis quam
 vis tepidus q. alius minus perfectus fer
 vidus et intensus. et paulatim perac
 tus perfecti amoris licet tepidos progre
 diens ferocem et intensorem am
 us perfectissimi consequens. omnium
 perfectione repulsa. et hec castissima
 affectus est de qua in prima animadver
 sione mentionem fecimus. in qua
 luti in cardine tota ars inseruiendis
 voluit et versat. Ac primum primam
 et hanc sextam mentionem attenti
 us attende. // Secundum exercitiu
 in quo a motibus anagogicis quiescere
 debet debet et alta et continua me
 ditatio de passione et doloribus Christi
 min. que non id est tibi pot tunc suadet
 ut anagogicis motibus mardeas. quibz
 quiescere moneat. sed ut in minute
 us et officio virtutis minus laboris et
 ipsi magis vicini conquis. per uulne
 ra corporis dominici iterum ad anag
 gias circa divinitatem motus tanqz per
 ianuas ingressurus. Interim in illa
 meditatione veluti respiciens ad eum
 modum quo quis de domo exercitus de
 fatigatus parvulum egredit. ut aere
 resillatus vires ~~et~~ resumat deam
 bulando. quamvis enim contemplatio
 ma

Mantatis domini altissimas ut nō
tamen plene capacitatem animi nos
trę satiat et implet immo potius id-
efficit diuinitas quę sub humanitate
delitescit. Ac primum quando des placu-
erit ut uacemus exercitijs et contē-
plationi diuinitatis seu quantum fra-
gilitas nostra pati poterit cum omni
humilitate et gratitudine acceptemq;
tantum et tandem quando prudentia
discretionis exquisit. humilitatem pro-
funde conseruans.

Tertium in quo post dictos anagogos
nostri conuenit exerceri est in trine-
ca et cordialis compassio ^{91a} pro peccatori-
bus interpellat dominum ut eos ad ue-
ram suam cognitionem et criminum pe-
nitentiam fructuosam perducat extē-
dens viscera dilectionis non ad hōs aut
illos determinate, immo ad omnes
quos diuina bonitas destinatos habet
ad gloriam ~~suam~~ in quocunq; statu-
gentium et regnum inueniantur
quem ad mundum et ipse deus uult o-
mnes homines saluos fieri. prædicta au-
tem duabus alis scilicet compassione pas-
sionis domini et compassione proximi
rum anima mirifice ad unionem
diuinae amoris disponit et eleuatur
Sed notandum q; compassio dominice
passionis aliquando cessat maxime cū
anima in eum perducit statum ut hi-
bere uouat de seuo sine ulli impedi-
men

merito. compassio uero proximorum
 eo magis regat quo magis animo
 uniuersis de peramorem. qz quanto ma-
 gis amat tanto magis ipsum ab omni-
 bus amari desiderat. Et quo magis id
 desiderat eo magis pro eo laborat tam
 oratione qz in alijs exercitijs orationi
 necessarijs et sibi possibilibus.

Itaqz summa predictarum admoni-
 tionum ea est. primum continuatio
 instructionum. secundo deus et specialis
 alicuius tibi testis dispositio corpo-
 ralis. quarto tempus determinationem
 post continuum exercitium deditum in
 propria monitione. quinto locus secre-
 tus. sexto ut omnis occupatio consistat
 in uno ex quatuor exercitijs unoque
 qz in gradu suo. scilicet motu, amari-
 gicus, oratione casta, compassione do-
 mini et compassione proximorum.

Septimo aduerte ut tuis exercitijs
 tempus et limites certos et determi-
 natos constituas itane quod equum
 do tibi faciendum sit certo scias neua-
 geris quo tenertas ignorans. nisi forte
 uergeris necessitas aut propria aut pro-
 ximi ad aliud charitatis ministerium
 impellat sic enim in suis operationibus
 recreat anima. et ab eis ^{anxiosa} impedita tris-
 tal. taliter quod eis assueta magister
 tabis si dimittat qz mirum cum aggre-
 di incipiat // predicta omnia exequi-
 primum cum dei adiutorio stude. qz si-
 per-

per fragilitatem deliqueris mente
et animo consurge nequaquam diffidēs
inimō certissime credens q̄ prestet
auxilium dei quō qui perseverauerit
ut usq̄ infernum saluus erit

Cap. 2. quid nāmsit uia

ita quam uirtuam

uocamus.

Primum rei notitia primum nota q̄
sicut sapientia siue uirtuam uia proce-
dit diuerso modo ac aliq̄ scientiā. in
moribz enim alijs primum ~~uirtuam~~
necessarium est ut intelligas carum
precepta. q̄ ut opereris que prece-
puit. In hac uero primum oportet
ut opereris ueluti oculus clausus que
precepit q̄ q̄ intelligas quid termini
in ea contenti significent. nullus e-
nim ex doctoribz sequi quantumuis
doctus (ut diximus) nisi experientia
deducat quid sint termini analogi
ci agnoscent. neq̄ est uentura ad
interna que ~~experientiam~~ ^{si} experta
fuerit plane non uult ac proinde. Inter
moribz ignoraueris non mireris. sed
crede diu. Diuinitas qui es modo que
auduit ab Apostolo Paulo expertus
est et scriptis mandauit. ac proinde
credendo operare iuxta modum et or-
dinem tibi prescribendum. et pro certo
teneto q̄ tanta erit certitudo tua q̄ si
omnes sequi doctores uoluerint tibi per
sua

Suadere q. in hoc procedendo modo dei //
 peris (quamvis forte verbis illis satis //
 facere et respondere non valeas) nulla
 tenus eorum persuasione acquiesces
 et omni contrarium pro indubitate
 tenetis.

Pacta
 Nota ~~ergo~~ ut supra in principio istius
 libri insinuavimus q. est triplex cognos-
 cendi dei modus. scilicet naturalis, si
 de naturali cognitionem elevans et
 perficiens ad inflammationem affectus
 procedens. et tertius ad fine predictis su-
 perioribus presupponens et facilior ad
 adipiscendum cum per amorem arden-
 tissimum sine ulla modo deservien-
 tia ^{anima} ex qua veritate cum deus illuminet
 omnem humanam mentem in hunc
 mundum specialiter in animam refu-
 dit quoddam cognitivus genus et lumē
 splendens quod a Paulo altissima sa-
 pientia nuncupat quam deus solum
 perfectus communicat et ^{impartitur} ~~impartit~~ et
 a deo Divinitus theologia mystica ap-
 lat quam etiam de finit ut supra teti-
 gimus lib. de divinis. cap. 7.

capit. 3. de theoria huius virtutis modi

Sapientia est quaedam altissima et
~~divina~~ dei cognitio que perignora-
 tiam in intellectu refundit ~~per~~ ^{per} ~~ux~~
 ta veritatem que est sacramentum
 beatitudinis. quando anima ab omnibus crea-
 turis

primus
 secundus
 tertius

tuus semita immo et seipsam relin-
quens uelut uia elevat ad excellen-
tissimam dei uisionem ad substantia
que supra omnem substantiam est
et insensibiles splendor ^{ut script}
sancti Dionysii **De divinis nominibus** ad Timotheum 3
Et hanc uocat mysticam theologiam sicut
in hac ergo mentis elevatione nec uisibilia ^{sunt}
creata uisibilia et inuisibilia reus
relinquenda sunt et ad uisum ^{et}
animum erigendus ut radijs diuini
omni fulgoris perfundat et gaudeat ad
eum modum quo legitur quod quando
Abraham immolauit filium in
terram **Moria** ascendit. hoc est montem
uisionis ad summum corpus et sensus
suis hoc est omnes sensus ad radicem
montis reliquit expectans et suspi-
ans. et ipse solus cum Isaac ascendit ^{hoc est}
hoc est ardens et flammans ^{intellectus}
tace. ubi post ascensionem eam dominus
sacrificans et offerens feruissimus ani-
mi motibus inuis est modus illustratus
et ardetem. hoc est Christum dominum
figentem ueribus passionis sue uis
pexit. Iterum tamen ad inuentionem
et sensus. scilicet corpus et sensus breui-
ter reuersus. quam in hac omni
seruata et innumerabilibus sollicitu-
dine plena profusa dulcedinis afflu-
entia parum durat uadens et rediens
in sensus dei. de qua dixit Bernardus

& dicitur amantissimum sed brevementu
 ac proinde Abraham dixit Tu ex
 ego cum adoraverimus esto reuerse
 ruit ad nos ubi Bernardus exclamat
 et hinc q3 est -
 Itaq3 d. dicitur in dicitur in dicitur in
 nem uocat eam que uiribus ratiocina
 beri non potest. et que consequit ad uni
 onem per amorem a ratiocina factam
 quam nulla solet precedere intellectu
 operatio tanq3 excitatio sui immo
 solus actus simplicis memorie quo deum
 esse reminiscimur. Hanc doctrinam
 aliqui theologi minus spiritualiter ex
 periti penitus ignorantes (ut ego uidi
 in examinantibus spiritum excellentem
 cuiusdam serui dei) neque uel intel
 ligere immutentis dicto Augustini qui
 asserit nihil esse ueliterum quin cog
 nitionem non aduertentes q3 ad die
 tum sarthi in omni euentu saluandū
 sufficit q3 antea in intellectu processerit
 zint actus fidei et alij q3 plurimum atq3
 cognitionis et meditationis quibus
 eius modi serui dei fuerunt ~~ut~~
 longe ante assueti non enim asse
 rimus q3 omnino incognitum possit
 amari non ergo negamus alium intel
 lectus precedentem, nec subsequentem
 ad prefatum amorem feruidissimum
 tum intellectu enim talem amorem
 experientis bene cognoscat ad unum illum
 analogicum uoluntatis postq3 processit
 iam

ex affectu
 uoluntatis
 sufficienter
 amandi
 uoluntatis
 et dicitur
 de super
 uoluntatis
 uoluntatis

Iam quis o fidelis anima et quisquis
fueris o serue dei ut amaris amadeq
erum dat uelle et perficere et dilige
tes se dilige et eo magis quia ab eis af
fectus eius redamatur.

cap. 4 de Practica et
exercitijs huius uie
Virtute

Praxis est uis uel aliquid est quod quaedam
animi et dilatatio in deum. quaedam
uia recta et directio in deum. quaedam li
beras motuum animi et expeditio ab
impedimentis seculi. quaedam eleuatio
per profatos motus in deum. ardentissimis ^{uelociter}
in desiderijs. insatiabilibus ^{seruis} desiderijs
et ignitis affectibus oculis mentis et corporis
in illam ineffabilem et inuisi
bilem trinitatem et in sanctissimam
Christi dominum. Summaritatem uelut
sic proclamando trinitatem omnium
deitatem trinitatem eternam. te gustem
te manducem ^{et} in te me uiscera reueren
dam o inestimabilis amoris dulcedo et
dulcedinis et suauitatis amor. o cha
ritas immensa. mel dulce. Sacraue
cibus delectabilis. quando in te o ignis
diuine transformabor erugine imper
fectorum consumpta o incendium
pectoris mei o letitia et iubilum cordis
mei. o pelagus inextinguibilem dilectionis
in te me eratare permittite ut portu
salutis attingam. deficiat mens et lin
gua

do ruptis fontibus Abyssis. sed igne
divini ardoris ut in maxima per caliditate
fractis celum in unum et terra in unum
per hanc prospiciant et presentis fontis
tentationes. per hanc inseruntur et
radicant virtutes et omnia bona
pariter cumulantur cum ea
quod igitur amplius desiderare studes
quod preter hanc inquiris et affectas
quod tibi cum mundi delictis cum do
minum audis dicentem et delictis
meis esse cum filiis hominum quod tibi
sic in coelis et a deo nil velis super ter
ram. in eis illi sicut ecclie tibi et in
ter ubera tua amoret ut unum cum
illo effectus cum illo et per illum in
terna tabernacula per hanc
per dicta omnia ex doctria Divi
manasteris in his que de mystica thes
auris per tractat desumptabunt.
Summa igitur eorum que de ma illi unum
ua diximus consistit in tribus scilicet
in remuendo a nobis quamlibet pote
tiarum operationem preter solam affec
tus potentem. Secundo in remuendo
quamvis affectum que spiritualis sit
Tertio in remuendo a analogia et in unum
continuatiue.

Additiones ad dicta
sen longior dictorum expli-

catus - 1
- cap. Primum

Via purgativa est qua anima a pec-
catis mundatur. Illuminativa est in
qua media oratione ad progrediendum
illuminatur. Virtiva est qua mediocri-
tate deservitur. **S**imiliter ter-
mini ex sacra scriptura ex modo
novo et alijs colliguntur doctoribus -
et quoniam ad modum cecidit in terra
affertur fructum trigessimum sexa-
gesimum et centesimum. Ita animae
que deservire intendunt in triplici
sunt statu et tribus procedunt vijs -

Primus status est incipientium secun-
dus proficientium et tertius perfectorum
prima vita adorna dicitur ^{et} martha cum
parat. Secunda contemplativa que
magdalene similis est. Tercia unitiva
et perfecta sanctissime marie virgini
imaginem præferens. Prima via
est purgativa que in implerem unum
cupientibus convenit. Secunda via scilicet
est illuminativa proficientibus congru-
unt. Tercia virtiva propria est per-
fectorum.

Tribus præcipue anima sursum eleva-
t ad perfectionem in hac vita et ad in-
gentem gloriam in altera scilicet pu-
ritate. luce ecclesiasticitate sicut et tribus
constat potentij memoria, intellectus

47
Tractatus quartus
De tribus vijs in
comunijs -

scilicet animae purgati
illuminati. et uniti

1
Semen

in et voluntate. Et quamvis in quo
libet statu a omnia predictis tribus
suis gradibus et cum eis operatur quom
am semper conuenit et reperitur
puritas, lux et claritas ab ipsa unitate
conuersus in animam in deum usque
si in unum perfectum statum quia
in hac uita perstringere ualeat
principaliter nihilominus in eam
uia operatur in uia purgationis uel
tunc peccatorum et quatuor
uissimis. morte scilicet gloria in
ditis et inferno. Et morte et passio
ne acerba Christi domini, et sic puri
tatem consequitur. Intellectus uero
in uia illuminata contemplantis
luce perfunditur. Et Amans uolun
tas in uia unitate ad perfectionem
attingit.
His mediis ad finem ad quem
conditi sumus deducimur scilicet bea
titudinem, que in contemplatione et
fruitione diuine essentie consistit
ta illud Dominus. si est uita tern
ut cognoscant te deum uerum et le
sum Christum filium tuum quem mis
isti. et hinc est, quod in gloria in fructu
ne et cognitione trium personarum
ina ineffabiliter delectat et rediens
perque factus uas. Unde exierat per
creationem. Et ubi appropriata in
uere

verbo dicitur) ab aeternis ideata cum o-
 mnibus exteris creaturis. Patri-
 eternum attribuitur puritas, filio lux,
 et intellectus. Et spiritui sancto unus
 et amor. quoniam autem ut ait Ioa-
nes per filium sine verbo factum
ides congruum fuit ut per ipsum resi-
ceretur quem specialiter imitari de-
berimus summum pro nobis factum
 per eum visibilem et similem nobis. et ob ean-
 dem causam ut nos sub ad perfectam
 perduceret sui univernem ut ait Augu-
 stinus sub speciebus panis et vini se or-
 bus reliquit ut univernem spiritualem
 per signaret multorum in unum, et
 nam ut sanctus dicitur aut panis unus
 ex multis granis conficitur et vinum
 ex multis racemis conficitur et stillat
 eiusmodi tres inq. rursus ut diximus
 tria itinera distincta sed veluti unum
 tres dietas continentis quibus ad destina-
 tum terminum perveniunt ut si quis ex
 egypto (scilicet peccatis exiens) itinere
 trium dierum ad caelestem Hierusa-
 lem (sive est univernem pacis sive univi-
 tam viam ad ventassee) In singulis
 ereq. harum viarum multe sunt leuesq.
 per transerendos diversarum virtutu
 diversis gressibus altum interitum
 et exteritum.

per eum
 amro
 simile
 nos novi
 nos intus
 unum
 areamur

Et quamvis ad beatitudinem consequen-
 dam primam sufficiat viam peregrisse
 non

non tamen debet qui per eam egre
gradum subire donec ad perfectam per
reliquas duas pertingat visionem mi
erum progredi suspensionem generat
frigescentis charitatis. immo ut dixit
beatus gregorius in via virtutis non pro
gredi regredi est contingit vicium
suum actum virtutis qui facillime
exerceat esse longius maius mentis
quod multos actus via purgatur quos
difficultate operamur. nec mirum si
quidem parva auri moneta prope
derat et precursor est multus cupret
inferius gradus. et ad eum etiam
dum quis effodens terram ditior effi
ceret si duobus legens ictibus argenti
aut precursus lapides erueret quod quibus
to labore ferri aut plumbi longam
venam aperuisset.

est etiam animadvertendum quod que
ad modum throni cherubim et seraphim
inter se in celo ad invicem discernunt
et intus quod throni obediunt cherubim
contemplantur et seraphim a identissi
me diligunt. et nihilominus obedi
tia contemplati et amor in singulis
eum reperit iuxta maiorem aut mino
rem singulorum excellentiam et eum
throni contemplantur diligunt et obedi
unt ei. et similiter cherubim et sera
phim immo obedientia seraphica est
excellenter et magis perfecta. et eodem
modo

modo contemplatus est. ita in pro-
dictis tribus vijs permittente puritas.
Lux et caritas. Et puritas virtutum
est longe perfectior.

Hinc sequitur q. ad maiorem huius doc-
trinae intelligentiam et animarum
utilitatem oportet dividere viam pur-
gativam illuminativam et unifi-
civam in tres partes. quas possumus us-
care principium medium et finem
in principio vijs purgativae anima a
mortalibus emundat delictis. et eor-
um occasibus poenitentia mediante in
medio purgat a peccatis venialibus
et passionibus inordinatis per morti-
ficationem. et infine purgat ab im-
perfectioribus media imitatione Christi
ubi cum examine conscientiae. Disti-
militudines autem appello cogitatio-
nes verba et opera quae Christus non
haberet si in eo esset status in quo a-
nima reperit.

Adisti
militu
dumby

Principium vijs Illuminativae est
doctrina virtutum et perfectiorum
medium est meditatio passionum Ch-
risti de meritis et beneficiorum ipsius -
finis autem superiora contemplatio
dei et mirabilium eius qua spiritus
elevat.

Principium vijs Unitivae est excelsa
puritas. medium est theologia mysti-
ca aut supremus gradus contempla-
tionis. finis autem sunt motus ana-
gogici. Finis perfecta cum Christo quae
est finis caritatis et culmen. et pro
in

inde ubi novem ~~agmina~~ scilicet: pe-
nitentia, mortificatio, imitatio Chris-
ti. doctrina, meditatio dei, puritas, theo-
logia mystica. Firmus sunt que pre-
cipue exercenda sunt in vijs istis.
- Sed est preterea ulterius notandum
q. predicti tres fines prefatorum ex-
citiorum scilicet puritas lux et amor,
singulus eorum est triplex scilicet
puritas incipientium per viam pur-
gativam. que consistit in consecutio-
ne venie et remissione peccatorum.
Lux similiter incipientium scilicet
lectio librorum spiritualium. electio bo-
ni confessoris. auditio bonorum con-
siliarum. et consilia bonorum amicorum
est etiam unus et motus anagogici in-
cipientium quamvis a solo ore dima-
nent, quoniam quod os loquitur non
contradicente corde voluntas ample-
re. Puritas Item ^{ci}proficientium
que est a peccatis venialibus. Lux pro-
ficentium. que est contemplatio.
Virtutum proficientium que sunt ac-
tus interiores amoris dei a discursu
et operatione intellectus promanan-
tes. Item Puritas perfectiorum
que est ab imperfectioribus et dissimi-
litudinibus cum imitatione Christi.
Lux perfectiorum que est immediata dei
cognitio sine discurso in tenebris que
diurno et superno lumine obnubilant et
offuscant. proprie mystica theologia dicitur
cu

50

cupata. Et unum perfectorum quod dicitur
in istis Anagogis scilicet supernum
desiderium dei. quando anima seip-
sam quasi experit despersam et cum
ipso inuisceratam. Unde iste vir in
uicem in se ipse permiscere et depri-
mus deuenit ad ultimas. et de his
redit ad illas et conuerso. Unde fit
ut poenitentia eorum qui in istis
anagogis sunt magis ad ultra et per-
fecta perfectissima sit et omnibus nu-
meris absoluta // nec perfecta attinge
anagogicam unionem qui appropinquet
impedimenta ad exercitium proceden-
tium viarum

Et Preterea ad unum ad inuestigandum
per quamvis ut scripturae predicta ma-
darent necessarium fuerit eo ordine
per tractasse et retulisse. nihilominus
que dei benignitas et misericordia
est. Et incomprehensibilitas iudicij
ipsius sepe in ipso inchoat purgaturque
ad anagogicis in istis mentem abducit
ut patuit in maria magdalena pe-
det rigante pedes domini. et ardentissi-
mo amore feruente. immo et subito
circumfusus sol de coelo Paulum spiri-
tam amari fecerat in discipulis do-
mini. et usque ad tertium celum arre-
tus est. Ac postmodum deus in princi-
pio sui conuersus impulsus ferui-
dos magis perfectum contulerit in
illos respicit se indignum recognoscens
quasi per precedentes vias nondum iter

ad

absolvere purgativam scilicet et il-
luminativam.

Denique maxime observa ut radicibus
que in herbis traduntur intelligas
que circa huiusmodi vias perfectio-
nes quas deus anima communicat
et infundit. Duo concurrunt scilicet
preparatio et dispositio ex parte recipi-
entis, et favores et dona a deo collata
quantum ergo attinet ad dispositio-
nem ex parte recipientis auxilium dei
prevenit omnibus modis est deside-
randa et provivibus exequenda. quia
truncata ad securidum quod percussit
se tenet ex parte dei scilicet favoris
et donorum celestium immensitate
p. g. Raptum visum, et reve-
lationum et aliorum similium. non
debet servari deus et anima sancta il-
la desiderare aut concupiscere, sed
suis humeris et humilitate pro-
funda ad id quod deus in se volue-
rit efficere preparari, et concessa do-
na eadem humilitate recipere. (Cui
forte quatenus ex talibus affectibus
suis amoris motus in se percipere
moveri) quemadmodum ad sponsam
castam pertinet se ipsam humiliter
ponere et decorare ut sponsus duc-
to placeat et ipsius fruatur amplexibus
plene et quando sponsus placeat am-
plexari. quod tamen in deo recte insolen-
ter non amittente sponsus in eiusmodi pro-
rum

semper et alius. Ita anima sancta
ad amplexus sponsi conuenienter preparari
et oblati perfrui cum omni humilitate
et paruitate sui.

Alias enim prout quod perfectus virtutis
in eiusmodi favoribus a deo concessis
directe inueniuntur. eorum desiderium
a more proprio redoleet. et uana
gloria ianuam et ingressum prebet.
Disponat igitur anima pro uicibus per
ditas breuias ut mereat alijs fauo
ribus exornari.

Predicta fere omnia uicis exemplo
ex generatione naturali hominis po
tuerunt explicari. videmus enim
et ex philosopho edocemur quod sol
et terra generant hominem. In hu
iusmodi autem generatione hic processus
et ordo seruat. Primum est embrio
fetidus et foedus deinde iuxta philo
sophorum sententiam uiuit uita plan
tae deinde uita animalis et tandem ad
uenerente anima rationali desuper cre
ata et infusa a deo uiuit uita hominis
in qua paulatim et temporis cursu ad
perfectam etatem perductus operatio
nes exercet rationales et uiles a
perfectis anima rationali dante et tam uiue
re vegetatiuum quod sensituum et
intellectuale. Simul singularium
uitarum operationes exercens et sin
gulis assistens. imo et tota in toto corpore
et tota in qualibet ipsius parte. quam
uis aliquando seorsum et diuisim ab
alijs

perfectis
sime

12
alijs alicui operationi ex predictis
sic sit intentata q, non alteri, nam se
per vegetativam dum dormimus exer
cet. Cum vero et hominem sicut et cari
malia quando vivit nutrire necesse
est operationibus sensuum et intel
lectus suspensis. aliquando operatio
ni alicuius ex sensibus ita incumbit
ut absorbeat usurrationis. Et tande
dum ~~anxiosus~~ vehementer cogita
tur ^{heret} reliqua ~~omnia~~ reliqua
se omnino et de se videri videt.

Ad hunc ergo modum cum homo peri
tialiter de statu peccati ad perfectu
dei virtute transferre. Primo tanq
embus carnalis foetidus et foedus in
venit. Deinde virtute solus et
ipse etiam hominis divinis frequentis
auxilio operat et disponit taliter
q, ab immunditijs peccatorum purga
tus quasi vita plantae (plantat enim
in domo domini et in altarijs domus de
i nostri) vivere incipit. Deinde in via
Illuminativa angelus et proficit quasi
per animam sensu humanam recipiens
sensum et motum. et tandem ad ve
tate virtutis quasi intellectualis ^{quasi} ^{anima}
ta perficit. Et in eo statu omnium ^{rationa}
rum et virtutum operationes exercet
ab alijs in alias mirabiliter vadens
et rediens. ex quibus (sicut diximus de
nutritiva) purgativa quando vivit in
hac misera et mortali vita ej, processu
necessaria est ut eternam consequatur
Illuminativa enim est Virtus ad me

Suis et perfectius esse desiderantur
sed iam nunc circa singulas trium
viarum nonnulla adiciamus.

circa viam purgatiuam
caput. 2.

cum dolorem dicimus esse necessarium
ad viam purgatiuam non corporis ne
quod appetitus sed voluntatis est intelligē
dus hoc est volitio et dupliciter tra pecca
torum. quia ad modum enim amor
appetens bonorum voluntatis. sic etiam
est dolus appetitus et voluntatis qui
ab invicem distinguuntur et possunt al
ter sine altero reperiri. non ergo lachry
me exteriores requiruntur sed detestatio
peccatorum in voluntate, nam et ma
ter intus voluntatis affectu potest de
filij morte dolere. absque quo corpus do
lore. sicut capitis angustia. aut tenenti
dine et lachrymis dolore appetitus de
fatiget. / exemplum huius rei est
cum infans sitiens proponit vas a
que frigide simul cum medicamento
purgante quod magnum constitit. ubi a
mor appetitus fere magnum quamvis
inveniam saluti. Et amor voluntatis
viget circa salutiferum medicamentum
quod male sitis ferret si effunderet quod
si aquam videret effundi. Ad hunc quod
modum potest manere amor aut affec
tus sensitivi appetitus circa creaturam
cum qua quis peccavit. Et simul ad esse
dolus voluntatis et volitio peccati cum de
testatione necessaria ad purgationem
ipsius quod est offensa dei.

~ In

In via purgativa est principium me-
dium et finis. In principio purgatur
anima a peccatis mediante poenite-
tia et statuitur in statu gratiae. poenite-
tia huiusmodi partibus constat ut dixi-
mus scilicet confessione contritione
et satisfatione. Confessio autem ca-
riva est quae patitur ingressus ad tres pu-
fatas vias. quam vocat diabolus im-
pedire vult viribus et posse ne fiat et
dabo quod fiat mille tentis. efficit ut sit
invalida et nullius momenti. 211.
Quapropter cum recta et recta confes-
sio magnis ponderis et momenti
brevis placuit oboculis ponere ad-
fectus qui in ea contingere solent et
a quibus cavere debemus ut fructus
se fiat. Vera igitur et recta confessio
debet esse integra. praemeditata et
cum dolore et proposito amplius in-
peccandi. Unde praemeditata eam pre-
cedit. Integritas incommutat. et do-
lor cum proposito antecedit incommu-
tat et subsequitur eam. Ac proinde
reddit ex triplici capite invalida scilicet
scilicet ex negligentia. ex timore
et ex defectu intentionis sine propo-
siti praecavendi in futuram. ex ne-
gligentia ergo peccata non reducuntur
ad memoriam per sufficientem
examinationem. per metum
etiam si fuerint praemeditata solent
in confessione reticeri. et integra con-
fessio quandoque non habet quod dimit-
ter

tendi intentionem aut quae ipsa re
 petere affoluit. aut satisfacere non
 vult. aut in pericula recidendi pro
 sentanea et occasiones proximas de
 linquendi relinquere negligit. Unde
 qui morbo pressi heredibus et testa
 mentarijs restitutiones post sui obi
 tum exequendas relinquunt cum ipsi
 adhuc viventes possint efficere mani
 festo discrimini animas suas damna
 tionis exponunt est enim ac si diceret
 manifesta. si obrem his quibus facie
 da est restitutio non egebo. q. si fuerit
 vita superstes longius restitutionem
 protraham usque adhuc.

In medio via purgatur mundat ani
 ma a peccatis venialibus. et a p. inordi
 natis passionibus, per mortificationem
 qua fugat amor proprius ^{qui} passiones ex
 citat aut inordinatas reddit nempe
 virtutis progrediamur.

Possimus autem dividere amorem pro
 prium in tres classes aut differentias
 est etenim amor proprius circa tempe
 ralia. ad quem per capitalia vitia de
 ducit peccatur. et est amor proprius
 anime quando inordinate et errate
 habitatur in discreto zelo adus virtutes
 exerceat. et est adhuc amor proprius
 magis spiritualis cum quis visum esse
 velatum aut raptus et similia deti
 latum deat. maxime si quando viderit se pro
 dictis carere amari aut amorem

Hi amores purgantur triplici modo mor-
tificatoris. alia que dicit mortifica-
tio cordis. Alia animi. et tertraqu
dicit mortificationem mentis, ut omni-
bus impedimentis ablati conscientia
tuta maneat et voluntas amore
dei succensa cum ex toto corde ex
tota anima et ex toto mente diligat
et exquirat et hæc sunt.

In oppositum enim eorum que enerve-
rat Iohannes tanquam impedimenta
spiritualis augmenti et profectus. dicit
aut quidquid est in mundo aut est
concupiscentia oculorum aut concupis-
centia carnis aut superbia vitæ hæc est
sensualitas. avaritia et superbia
Purgantur autem tribus oppositis virtu-
tibus scilicet castitate. paupertate
et obedientia.

In fine viæ purgativa mundat ani-
ma ab imperfectioribus et dissimili-
tudinibus cum Christo per examinationem
cientie firmissime proponens in cogi-
tationibus. verbis et operibus confir-
mari Christo. Hoc autem examen est
magnum pondus ad perfectiorem asse-
quendam.

Principium viæ purgative est ianua
ad omnes vias que per poenitentiam
fieri quis amicus dei. Et constituit in
gratia sine qua ad deum non potest
peragi via. Medium quod est mortifi-
catus est principium viæ illuminative

Et finis qui est imitatio Christi do-
 minus est certum utq; illuminatio
 vultus. Ac subinde qui purgatio
 peragat in omnes tres vias ingredie-
 rit tamen ex eo q; asserimus q; imi-
 tatio Christi est finis via purgatio di-
 citur q; incipientes ad hunc statum
 perveniunt sine eo q; alias etiam sub
 intraverint vias quoniam quamvis
 ad tradendam hanc doctrinam et re-
 cessarium has partes coniunctas assig-
 nare purgatione viis. Praxis tamen
 ut diximus et exercitium longe aliter
 decurrere solet de sic dissonante et
 prout multo beneficia et largiente neq;
 est melior modus et ordo in spirituali
 progressu q; non expectare ordinem
 in correspondendo inspirationibus divi-
 nis et supernis impulsibus.

ut enim
 magdale-
 ne recen-
 ter caner
 se commu-
 cane ana-
 gogus mag-
 tus Pauli
 archana in
 decubilia -
 et matth
 eo subita
 fezxerosu
 affectum

circa viam illuminationis
tuam. cap. 3^m

Notandum q. radius reflexus scrip-
turarum uideamus doctrinam. ra-
dius reflexus creaturarum appella-
mus meditationem. et radius rectus
sive directus quibus sine medio crea-
turarum aut scripturarum tendi-
mus immediate in deum dicimus
contemplationem. quae est finis uel
illuminatio.

Doctrina Rursus tribus modis commu-
nicat. Primo audiendo Verbum dei
a spiritualibus et doctis uiris secundo
per modum consilij acquiescendo
patribus spiritualibus. confessoribus
et prudentibus amicis. Tertio per
doctrinam sacrorum et spiritualium
librorum / dupliciter autem eiusmo-
di librorum lectio fieri potest. scilicet
aut sola intellectus attentione.

ut necessaria ad salutem perdisca-
mus (oportet autem paucos melio-
res et qui summam et clarem edo-
ceant eligere) aut secundo eleuari
do affectum uoluntatis exorsum lec-
ture ad deum. sicut D. Bonauer
intra lecturam edocet orationis do-
minice / meditationem circa creaturas de illis et
circa illas uerse que magis uoluntatis
moueant affectu. ut ^{sunt} quattuor modis
si

ut est
mundi
ut se
neca-
non qu
sed qua
liber
st habe
as por
let -)

Summa Passio Christi dominus. gravitas
 virorum peccatorum. excellencia virginis
 etc. ut ex creaturis quibus ad o-
 dem. aut amorem tractant ut a-
 ruer tanquam mediu ad diligendum
 deum et odio prosequenda peccata
 Hic autem modus elevandi spiritus
 vocat schala interior et fit in modo
 arbor inhelementi febre. aut in
 vultu obscuritate et in de mente
 consurgens considero. quid esset si ille
 febris calor fieret intensior? et deinde
 quid si incomparabilior et inq ternus
 duraturus? et ulterius quid si illi
 vultu obscuritati et inextricabili-
 bus tenebris nunquam esset successus
 dies? et inde poenas gehene perperides
 et timens in peccatis in dolore con-
 cretus illa detestor et in gemitibus
 puncturus erumpo. et proportiona-
 biliter quando una inspecta aliqua
 pulchra creatura quod talis est eam di-
 ligis. quam magis si pulchrior esset
 amarem. et quanto magis cresceret
 pulchritudo magis augetur et amor
 in amorem infinitum et inestimabilem
 pulchritudinis dei mentem attollit.
 His vultu schale gradibus mens as-
 cendit in deum. et in exemplum hu-
 ius de beato Bonaventura fertur ex
 aspectu Blance Regine Anglie admi-
 rande pulchritudinis in extasim rap-
 tus est.

Contemplatio est cognitio dei in seip-
so. et frequentius contingit circa di-
vinitatem dei. quae mentem elevat
et reddit animum interitum mag-
nificans interitum altius. hinc est
excellens iuxta orationis disposi-
tionem et affectum.
fit etiam saepissime circa Christum hu-
manitatem autem circa Christum domi-
num crucifixum. et ultra hanc uniti-
onem et fructus sui scet non est faci-
le differre consulas vir spiritua-
lis se ipsum et carnem plebatur
frequentius ex animo consideratu-
re se affectus sui senserit inflama-
vi. illud interim suadendum occu-
rit ut quantum fuerit possibile et
deus concesserit utraque exerceamus
nam quae admodum Divinitas et
humanitas in Christo domino hypos-
tatica et indissolubili sunt ratione
copulata (maxime nunc cum iam
non mortuus regnat in caelis) ita
et mens nostra ab altera in altera
ascendere et descendere non desinat
per unitivam et firmam orationem
iuxta illud quod in genesi legimus
de angelis ascendentibus et descenden-
tibus per schalam. in cuius immo erat
Iacob dormiens. Et in summo Deus
inmixtus schale. Vbi ~~est~~ figuram ad nos-
trum propositum erodantes. Per Ja-
cob

Iob dormientem Christum in cruce,
 somno mortis dormientem accipio,
 et per deum supra stantem eius di-
 vinitatem intelligo. Scala autem
 duo collateralia signa timorem et
 spem praeserunt, in quibus alij sca-
 le gradus connectunt. passus uen-
 scale actus sunt trium viarum
 scilicet purgationis illuminacionis et
 unionis quibus a Iacob per purgationem
 ascendit. Christus enim dominus
 purgationem peccatorum facit et
 post unionem a deo (ad Iacob) scilicet
 ad divinitatem in humanitatem fit
 mysterium de secretis. ~~med~~ ab ange-
 lis hoc est actibus orationis perfectis
 sunt. nam si angelus nuncius dicit
 de oratione loquens Bernardus ait
 est mihi nuncius Regi et curio bene-
 notus (scilicet oratio) quae scit in me-
 do noctis silentio archana veli pene-
 trare et opportuna importunitate
 ipsum animum regis flectere scilicet
 et oratio est ille si placet hucusque
 Bernardus.

incipimus

Illius etiam rei confirmationem
 potest adduci qd Christus dominus
 Iohannis. Et ad Iudaeos ait Abraham pa-
 ter vester exultavit ut videret die
 meam vidit et gavisus est ubi de
 die incarnationis dominus et unio-
 ne utriusque naturae divina scilicet
 et humana fit sermo. ex qua natura
 tem

templatione gaudium et exultatio
miranda consurgit. ubi sensus ver-
bi exultant, pondera invenie-
mus quod exultans est quasi extra
saltare. vel extra se ipsum et extra
saltare, etenim qui de deo et in
deum vera sensus mirabilia contemplant,
lectat extra saltat hoc est etiam
exteriusque corporis motibus inter-
num gaudium manifestat. sicut
de dauid legitur quod coram arca domi-
ni totis viribus saltabat. vel extra
se saltat hoc est a sensibus et corpo-
ris viribus alienatus. hoc autem fit
ut ait galfridus egregius ac granissi-
mus doctor quem ego mirifice ob ser-
vitudinem et doctrinam celsitudinem
veneror) quando mens iam sursum
iam deorsum vadit etenim ut ait ip-
se qui saltat iam summa petit, iam
ad imma deprimere exurgat igitur
mens vultu si divini lucis radijs spe-
rit Illustrata et saltans in contemplatione
divinitatis et humanitatis.
Subi iam sursum iam deorsum fe-
rat pedibus et affectibus intellectus
et voluntatis taliter quod suo modo cum
sanctissima Virgine depara dicere
posse exultant spiritus meus in deo
salutaris. scilicet in christo deo et
fornice qui est salutaris auctor et ip-
sum me salutare sub hoc nomine a-
pulis et antiquis patribus ab olim cum
anxietate cordium postulatus.

q. si queras quoniam pacto
 possit hęc propinquitas vi-
 su rursus pari siquidem
 nulla sit in ea nec in /
 teur nec extetur ima /
 quus impressio. Respon-
 det. in tanto q. spiritus
 est indere spiritum aut in
 se ipso dum presens ad est -
 aut in imagine (enel retra-
 tola pectore confecto (ipso spi-
 to sub imagine latente aut
 ea cooperit) aut ~~per~~ per
 imaginem a se ipsa in phan-
 tasia fabricatam. aut ~~per~~
 per imaginem ab alio p.
 q. a deo impressam (qui ve-
 ritas sui imagines in phan-
 tasia et alijs interioribus
 potentijs seruat suorum im-
 primis tanq. in oculis spiri-
 tus). ~~Aut testis~~ ~~unde~~ ~~unde~~ ~~unde~~
 illius imaginis in ~~pro~~
 ut cum in uno specu-
 lo imago solus imprimetur
 longe perfectior modo q. pic-
 tur aut imaginatio in se
 ipsa eam fabricare possit
 et hęc sunt proprie imagina-
 re visiones. de quibus Paulus
 videmus rursus per speculum
 et in enigmate. ~~hinc~~ ~~autē~~
 (sicut in gloria facie ad fa-
 ciem). Tertio potest presē-
 tire spiritus in carnebus presēs
 sicut q. loquat aut sui ima-
 ginem proferat et hęc pacto
 pro-

hec quaedam propinquitas de se
 circa motus ipsius quia animus fons
 et ~~est~~ et veluti impellit ad
 re operandum. A quod est quiddam genus
 visiones sunt intellectuales que
 consistunt in quadam lucis comple-
 mento circa res magnas. quibus ve-
 luti aperunt et illustrant ^{sibi} ⁱⁿ
 res mentis oculi ad multas veritates
 cognoscendas quas penitus ignora-
 bat. et quoniam huiusmodi ve-
 luti velum (quo tegebatur) ab ani-
 ma remouetur dicitur reuelatio.
 cuius rursus et hinc loquitur de
 uera delatio (alias enumerat illu-
 sio). Quando autem eiusmodi ve-
 ritates sunt occulte sicut sunt de re-
 bus preteritis sive presentibus sive
 futuris quoniam ^{non} ^{possit}
 anima naturaliter ad ipse dicitur
 Prophetę. de preteritis quidem si-
 cut fuerunt moyses quando uide-
 mundi creaturam. de presentibus sicut
 quando Heliseus presēdit dona
 accipientem a Romanis. et de futuris
 sicut quando Isaias uide uirginē
 concepturam et parturam uirum
 qui a deo visiones aut reuelationes
 acceperunt hinc uide suscipiant
 eas fide perueniant et foveant. nihil
 obis solis ^{moti} sine obedientia operet. et
 non eas appetant neq. presērent
 quantes se talibus esse dignos, quoniam
 am

non impotentem eius in deo prout tu
 si et inordinati de sudore permittit
 fortiter deus ut ad demone in angelum
 lucis transformato illis in errorem
 inducat. quibus autem deus dicta
 particularia concesserat dona in
 se id collatim dicitur. Sed doctri
 nis meditationis et contemplatio
 nis actibus incumbentes et vacantes
 contenti sciunt se maiorem a deo gra
 tiam incrementum posse adipisci. immo
 pro indubitata tenentur quod ipsorum ho
 minum sequentes procedunt et maiora acqui
 runt virtutum incrementa quod qui vi
 sionibus et revelationibus progrediuntur
 quod autem deus non solum ante apos
 tolicorum tempora innotuit in pro
 phetis. Sed etiam post eos in constanti
 revelationibus datus in sua propria
 lyptis de fide tenendum est. et
 ex quibus plurimis sanctorum et gravissimis
 doctoribus qui grandia volumina de
 visionibus et revelationibus plurimum
 cum sanctorum et sanctorum cons
 criperunt. Et ex quo nunc scimus
 infusus ad canonizandos sanctos in
 quibus numeris visionibus et re
 velationibus fuerint insigniti. Et
 concilium tridentinum sess. 6. cap. 6
 Anathematizat eum qui asseruerit
 posse serri donum sine perseverantibus
 sine speciali dei revelatione. videlicet

presentem animam pro
 sum christum servas
 sustentem et propa
 quum est infamam
 tem ad amorem sui in
 pellentem maxima et
 incredibile certitudine
 in obscuritate quidem
 et veluti tenebris admi
 rabili luce mentem il
 lustrantibus. Et hoc forte
 voluit innuere Paulus
 loco citato. 1. cor. 13. cum
 postquam dixit videmus
 revere per speculum addi
 dit et in enigmate. hoc
 enim genus ultimum vi
 sionis quasi enigmati
 est. immo et Plato dixit quod
 animus in modo pascitur
 in tenebris. effectus autem
 qui ex hac ultima visione
 rediunt sunt innumera
 biles et longe securiores quod
 qui ab alia imaginaria visi
 one permanant. Sed ad ver
 terendum quod anima magna
 liter movetur ad amorem
 nihil refert si id fiat me
 dia imaginaria visione
 aut enigmatica successu
 rari ab angelis fabricata
 aut a patre confecta. aut
 quod sine ulla imagine per
 tam movetur fidem. quod
 per omnium modum me
 dia pervenit ad finem cha
 ritatis. nec qui visionibus

isunt
 magis
 edim
 sunt
 con
 tunc
 pate
 runt
 uelato
 as sum
 g com
 eanene
 uis
 es
 certo

dicere alios sperare quod
nam in hinc vel illa
medium electione
sine ebantatis puto
facile poterimus de
capi

tal quam tanquam omnium possibilem
presupponit.
circa Revelaciones fere nihil
(suppositis que diximus circa in
nes) dicendum est. ut in hinc
Satis ut ait d. Thomas dicitur occult
ta tripliciter saluet aut ratione
potentiarum. aut ratione signorum
aut ratione usus. Et dicit mani
festa tribus modis oppositis.

Prophecia a profanis dicitur
quod propriis accepta est predictio
futurorum. predictio tamen si
cut et prophecia. iuxta ea que di
ximus appellat etiam de preteri
to et de presenti. quatenus antea
dicit aliquid quod naturaliter cogitatio
ne possit acquiri.

est autem triplex prophecia scilicet
est predestinatoris que solam est
bonorum. et prescientis que est bonorum
et malorum. et divinatoris que est
malorum imminentium et ^{ista} non habet
infallibilem sui completionem sed ha
bet respectu ad connexionem cau
sary cum suis effectibus
concludendo. igitur et breviter summatim
quod que circa hanc materiam diffu
sus possent examinari. Respondeo
dicimus esse multiplices visiones
differentias ut pote que sequuntur
Prima est visio divine essentie in glo
ria. Secunda visio eucharistie in hinc
se

sequens. Tertia est exterior scilicet
 imaginum depictarum. Quarta est mi-
 raculosa exterior. sicut quando mo-
 yses vidit rubrum ascendens. quinta
 est visus imaginaria naturalis sci-
 licet quando ipsa phantasia sibi ima-
 gines effingit. Sexta est visus interior
 imaginaria supernaturalis sicut vi-
 siones in Apocalypsi dantis. Septi-
 ma est visus interior sine ulla ima-
 gine quam enigmaticam vocabamus
 cum scilicet presentia presentia Chris-
 ti in anima sine ulla omnino figu-
 ra. Octava visus est intellectualis
 naturalis. qui est modus naturalis in-
 tellectus quo res universales cognos-
 cit. Nona est cognitio fidei. Decima
 est visus intellectualis supernatu-
 ralis. quando scilicet datus immittit
 miraculose in intellectu cognitionem
 de supernaturalibus rebus que
 ad modum legitur ~~in~~ miraculose san-
 ctę Hildegardis revelasse sacre scrip-
 turę exaltam cognitionem eccep-
 sionem. cum igitur per quantumlibet
 dictarum visuum ad amorem dei po-
 teat accessus quaque quis potuerit in-
 grediat una deum amplexans et
 ei ex toto corde placere desiderans.

Circa Viam Vntiuam

60.

capit. 4°.

Theologia mystica cognitionem dei
occultam et secretam significat. et
uocat theologia mystica quae de ora
tione et de his quae ad orationem per
tinet pertractat. quoniam commerciu
animum ad deum secretum et occultu
esse docet. Vocat etiam theologia mys
tica lux et cognitio dei quae per ora
tionem acquiritur. Et denique theologia
mystica nuncupat altissima dei cog
nitio ad quam in hac mortalitate uitaat
tingere potest ^{anima} quando suspensus senti
bus tam exterioribus quam interioribus
ob uiam superioris lucis quae superiorum
die discursus intellectus cessant, et
peruenit ad profundum intentionis
silentium et lucidissimas tenebras
in quibus cognoscit deus altissimo cogni
tionis genere in hac mortalitate uita possi
bily. In hac mystica theologia aliquando
taliter Raptus anima quae sensus manent
omnino suspensi et suae operationum
expertes. quoniam in ea ex uulnariis
quae in uelut non manent uires quibus
sensibus suas concurrat actiones quem
ad modum contingere solet cum aliquis
ex reperiens nunc extremam calamita
tis in spasmum incidit et oculorum uisu
perdit. et hoc Raptus sine arreptus
uocatur quod uulgo dicimus Arabes
sine extasis, et sic Paulus prostratus
uincit in terram. Aliquando contingit
rap

raptus sine sensuum alienatione
sed cessante eorum operatione per
gens silentium et interiorum alter
torem taliterque, qui eius modi raptu te
nec si uocaret suis nomine responsionem
redderet. Et si uellet oculos aperire
et hic quidem posterior modus magis
in nostra potestate est. et forte certior
securior et planior. quoniam quae alie
nent sensus non est perfectior quam
uis arguat maiorem uehementiam
impulsus. Est quaedamque eius modis ali
enatio locum habeat in habentibus mi
norem uirtutem spiritus. Maiorem
enim perfectiorem posse fert quae sensus
integros circa suas operationes perse
uerent. Unde nec de Christo domino
nec de sanctissima Virgine matre
ipsius legimus quod in altissimis contem
plationibus spasmodum aut sensuum a
lienationem incurserint. etenim
spasmodum quem quidam in uirgine
iuxta crucem passam affirmant nul
latenus admittendus. Stabat enim
iuxta crucem integris sensibus acerbis
sumis doloribus et martyrij genere tras
fixa. Et simul ut dicunt sancti altissimi
amoris impulsu commota. et de Christo
domino scriptura nos edocet. quomodo
see in mentis excessu dixit confiteor
tibi pater et cetera. Et quando spiritus pro
spontanea dormiente resuscitatur euigilat
adhuc alludere videtur dormant aduersus
nos filie Hierusalem ne euigilare
fa

faciatis neque suscitetur sponsam do-
 nec ipsa uenit. Deinde quoniam eius
 mundi sensuum alienatio et passio
 siue suspensio potest esse generis infr-
 mitatis quam medici cataleptimam
 pellant. sicut alijs de catibus deliqui-
 a contingere solent. et insuper eius
 mundi alienationes a demone uer-
 tute et astrua ut decipiant proce-
 dere potest. et demulter philosophus
 antiquis refert q. ad ueritatem
 siderationis quandoq. sensuum uisi-
 bus priuabant. Unde sine his factis
 sensuum deliquijs potest ad culmen
 uirtutis uel perueniri. Ac prout de u-
 nisquisq. dicitur quantum ualuerit
 sibi uim inferre ad interuena attentis
 uiam et ~~ab~~ hanc potentiam uel
 tum et cetera dispositioni et bene-
 placito relinquat altissimis.

De diuersis modis orandi
 et de Raptuum differen-
 tia cap. quintus

ut dicta et dicenda immo et quae
 uiri spirituales circa hanc materia
 sunt experti et scripserunt melius
 intelligant que sequuntur accipito-
 oratio duplex est et etiam uis. alte-
 ra sobria et sine raptu. Altera ebria
 et cum raptu. Sobria tripliciter an-
 tingit primum quando cor ad nunquid o-
 perari. et anima tam orationi q. exte-
 rius

Et reuera valde mira-
 dum est quod demulter
 philosophum refert
 Cui enim alius preterme-
 tano de quibus Petrus que-
 gonus bolosanus, Augusti-
 nus eugenius et massi-
 leus Thucius uerba faci-
 unt. Plato refert de ma-
 gistro suo socrate q. saepe
 a solis occasu usq. ad ortu
 palpebris immotis et uer-
 bis apertis ^{extensis} in profundis
 ma ~~est~~ noctem totam
 peragebat. et Xenocratus
 refert idem de Platone
 magistro suo. et Porphyrius
 de Platone qui miranda in
 eiusmodi raptibus ~~per-~~
~~abat~~ penetrabat

[Faint, illegible handwriting in the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

virtutibus occupatur
 in dei presentia maria et martha
 in unum concurrentibus et unitis
 et iuxta hoc intelligenda sunt illa
 verba oportet orare et nunquam desistere semper
 cere. Et sine intermissione orate
 quod ad modum dictum intelligitur
 (quamvis (ut de facto contingit) non
 semper uxorata aut religiosa semper
 orat) quia alijs mysterijs actus ut
 intendit. prout quod ut ait d. thomas
 illi semper orat qui statutus ho-
 ris orat. Secundo contingit oratio
 sua quando anima orationi incedit
 nec alijs ministerijs distractis sed
 sensus simul cooperantur oculi in ima-
 ginem d. g. crucifixi figurat. et os et
 lingua voce conclamant et sic Tertio
 contingit modus sobrius ~~et moderatus~~ ora-
 tionis quando sensus etsi non orant
 attenti tamen sunt et expediti sicut
 bediant imperio animi in his que
 eis exerceri et applicari voluerit. et
 sic proprie dicitur oratio attendita sive
 attentio interior.

Oratio ebria sive cum Raptu est
 duplex. scilicet aut quando animus
 paulatim et uelut pede tentum alie-
 nat et exit extrase. et tunc oratio
 nis modum mystici uocant extasim
 aut secundo quando animus subito
 rapitur et statim extrase et sic ap-
 pellatur Raptus. Hec autem extasis
 sive

sine Raptus est in triplici differentia
 primus profundus quando scilicet fit
 profunda abstractio a sensibz. ut quon-
 do quis profundus somno opit' qui dicitur
 tardemacis. Secundus levis quando fa-
 cile quis expergitur et redit ad se. ter-
 tius levis ut cum quis dormitat et
 oculos surrigit et sic iuxta hunc tremo-
 dos magis aut minus alienare eorum
 pendunt potentia.

Praeterea ex parte voluntatis raptus
 etiam est triplex. Primus quando ve-
 hementi impetu fortis rapit talia q
 enervantur interiores vires. et ex
 impetu anime et ex sympathia ad cor-
 pus corpus ipsum suum trahit ut
 plurimum sanctis contingit & quos
 Secundus quando voluntas in raptu an-
 xietate et grandi dolore affligitur qui
 raptus per visus appellari potest. eius
 modo autem anxietas provenit vel
 ex absentia dei. vel ex peccatis quos
 tra ipsum committit. vel ex inside-
 ratione parvi profectus quem facit a-
 nimia in progressu virtutum. Tertius
 est Raptus delitiosus et suavis ex pro-
 pinquitate dei quam anima sentit in
 intima familiaritate et communicatio-
 ne mirabilium secretorum.

Item Raptus ex parte eorum que in
 ipso cognoscuntur est triplex Primus qua-
 do in eis addiscuntur et intelliguntur mul-
 ta que naturaliter a cumine ingenij cognos-
 ci.

2

si non possent iuxta id quod Paulus de
seu raptu loqueris aut audiri arcana
verba que non licet homini loqui. et
quod dicunt sancti Apostolum doctri-
nam angelorum didicisse iuxta quod
edocuit deum Divinum Hieronymum
tam discipulum suum qui sic edocuit
librum scripsit de celesti Hierarchia
Secundus quando solium unum aut
alterum revelat mysterium maxi-
mi ponderis et momenti ut cum di-
vo Petro in sydone immundis am-
malibus plena concursu gentilitatis
est revelata. Tertius raptus et quan-
do in eo non revelant sublimia et abs-
condita mysteria sed doctrina iam cog-
nita: dat tamen in eis vis et efficacia
ut illa doctrina mediante spiritu pro-
ficiat et stabiliter et deum amore
prosequatur. quales erant illi raptus
quos lib. de se commemorat. cap. 4 et
33 in quibus nihil aliud dabat intel-
lege nisi quod deus perfectus incompara-
biliter hominum perfectiones excedit
quorum natura est inconstans et va-
riabilis. Et etiam in angelis deesse
perit pravitatem
est etiam raptus cum revelatione al-
tissimi mysterii sine ulla imagi-
nibus / quandoque cum imaginibus a deo
vel angelis impressis ut diximus de
Apocalypsi Iovannis. Aliquando vero
quis ab eis
qui raptus
intelligit
tur

Cuiusmodi imagines non cognoscunt
 ab eis cui representantur ut contigit
 Pharaoni et Nabuchodonosori. quas
 interpretati sunt Ioseph et Daniel
 et quandoque contingit quod anima postea
 in negotiorum successibus quod sibi
 fuerint imagines indicare dignoscatur
 sepiissime etiam in Raptu profertur
 a raptis plurima sacre scripturae lo-
 ca que ab ipsi non intelligunt libera-
 tamen lingua et expedita ea profert
 et altissima que cum desperaque al-
 ta que intelligibili voce pronunciat
 a circumstantibus distinctissime aure
 percipiunt.

Prefati et alij etiam multi sunt oratio-
 nis modi de quibus sacre doctores us-
 sumina coniderunt sed de his intel-
 lectus non erit difficile ceteros indagare
 Advertendum autem quod Raptus ex-
 tensus et Arrestus. Cresco quo nomi-
 ne usum quem vulgo dicimus Arrestus
 differunt. Sic enim videmus in
 hoc quod Raptus dicitur cum ordine ad
 terminum a quo. extensus ex parte
 anime que rapit. Arrestus includit
 aut importat ordinem ad terminum
 ad quem tendit per Raptum.

caput. 6. De causis Raptuum.

Causa huiusmodi mentis commotio-
 num sunt duae inter se dissidentes et
 oppositae scilicet excessus et defectus
 vis.

vis et debilitas excessus spiritus et
fectus virtutis. superabundantia de
voluntatis et delectatio spiritualis. for
titudinis et delectatio spiritualis. for
tudo impressionis divinae. et debili
tas in resisteris. quemadmodum nec
ebrietas oritur ex abundantia. Vinum bibi
ti. et ex debilitate complexionis et
capitis. Unde est quod quidam irrimode
ratissimi Vinum non inebriantur et alij
modicissimi ebrietatem incurrunt
abundantiam vero de voluntate et spi
ritu quoniam amor et deus in deo in
corde est tanquam vas inclusus ignis a
quo primum ascendit fumus sed si
vas est parvum aut debile et cruce
et ignis vas dirumpit. Et ignis erum
pit. Et hoc contingit similitudinarie
in corde in quo primum ascendit desi
derium in se invicem deo. iuxta illa
scriptura verba quae est ista quae ascendit
sicut virgula fumum ex aromatibus myr
rae et turis. Et universi pulveris
pigmentarii. Deinde crescit amor
incensum quod in animo consumit
et comburunt omnia inordinata de si
deria huius mundi. Et tandem ad
augere prefatus ignis ut rumpat vas
potestatis. tam ex terra quam inter
num. Et ignis amoris erumpit ascen
dens ad superiorem sive sphaeram
terram. Hanc eruptionem et potentia
rum alienationem explicavit Job his
ver.

156.29

verbis eni uenter mens fluctuat ut
 mustum absq; spiramine quod no-
 uas sagunculat dirumpit.

Aliquando nascit extasis ex admi-
 rationis superabundantia in cogita-
 ne ~~reum~~ inusitata et inauditum
 reum. quemadmodum reddunt abso-
 ruti ex inspectione aut occursum audi-
 ti et horrentis spectaculi. ad hunc mo-
 dum intelligenda sunt illa caritatis

cant. 6

verba que est ista que progreditur qua-
 si aurore conuergens cum qua ascen-
 dit et oritur sol pellens tenebras noctis
 et lucem stellarum (que se habent ad
 modum cognitionis naturalis) obum-
 brans donec in feruore diei emergat
 nascit etiam potentia deliquium
 ex doloris aut gaudij affluentia. ut
 contingere in matre que unigenitum
 coram se crudeliter interfecit cernere
 aut crudeliter occisum resuscitare
 unde etiam est illud caritatis que est
 ista que ascendit de deserto delitij
 affluens in iuxta super delectum suum.
 Et notandum valde quod in predictis
 tribus causis extasis. scilicet excessi-
 ua deuotione. excessiva cognitione
 et excessu doloris aut gaudij magis
 deficit. nec amor in substantia. nec dei
 cognitio in intellectu.

et unio

quod autem diximus supra scilicet quod
 non sobria profert extasim et que fictionem
 rapta intelligendum est cum equaliter
 fec

fectu charitatis huiusmodi autem magna
litas raro reperit quando Raptus et ex
tasis sunt omnibus suis numeris abso
lutaque aut admirabilis uerget et perfectio
uidemus enim Paulum ex illo repe
tito et breui raptu summorum et
superiorum didicisse mysteria et ex eo
fuerunt exarsisse quod si per multum
tempus in oratione sobria consum
psisset. sicut abundantius et frue
tusius terra disponit et infundit
aqua copiosa et imbribus de celis mis
sus quod si Hortulanus ingenti labore
et puteo aquam aurum ad irrigan
da slera arbores aut plantas, eius
modi enim extasis et raptus sunt
ueluti quaedam mutationes dexte
re excelsi.

Ad confirmationem huius rei dicit
D. Bonaventura. quod uisus animus in
contemplatione suspensus nulla de
infundit nisi ei quis fuerit uis desi
derio et proinde ad simile uisiones
non deriunt nisi procedente aliquo
affectu suo impulsu et feruente ani
mo desiderio. et Ricardus grauiissi
mus ait quod quando huiusmo
di extasis aut raptus in nobis non
experimus ~~sentire debemus~~ tepide
amamus et ^{tepede} ~~non~~ amamus. Et
ad hunc modum Abraham non est

rap

raptus in extasim nisi inferuore diei
 cum ascendisset in conuallem inam
 bre relicto tabernaculo suo et regijs
 secularibz. ~~Et~~ quamuis corona accep
 trum non sint ipsa potestas regia (alias
 quicunq; coronam et ceptum teneret
 regia potestate ^{potestetur} ~~gauderet~~) sed quoddam
 insigne regis auctoritatis, nec regina
 sine gemmis et ornatu splendentia
 gema esset ^{ad submissis} ita in raptu pupa
^{ad submissis} ~~quodammodo~~ in Rege et
 Regina insignia prefata contemnen
 da sunt nec in eis aut precesitate
 aut auctoritatem amittunt. ^{sic Raptus in secum} certe
 ebrietas in homine arguit q; nimis in
 caluerit viuis. nam qui parum aut ni
 mis dulcium potat ebrius non redit
 et sic ebrietatem spiritus no incurrit
 qui amorem diluit ~~id est~~ miscet cadu
 cis et temporalibus affectionibus
 Normina quibus eiusmodi raptus
 aut extases explicare obsui perfec
 turam sunt q; plurima (sicut et no
 mirum quis des tribuimus) ^{per singula}
~~quarum~~ aliqua excellenter ^{per}
 dicere altum explicamus. dicit ete
 rum Raptus. extasis. oratio visionis
 theologia mystica. matrimonium
 animae cum deo. mors suavis. vulnus
 cordis. somnus pteritiorum que di
 cuntur absorptae stupentes, altonia. et
 ebrietas. dicit etiam glwosa ^{substantia}
 coe

nota
 tamen
 q
 in Rap
 nec ex
 tasis non
 consistit
 exaltatione
 virtutis
 sed in
 vel forti

Decem
 mina da
 ptum)

[Faint, mostly illegible text in the right margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

vel este delirium. deliquium anime
volatus mentis quorum nomen
explicationes facile assequat quoniam
singulis circumstantiis singulorum pro
prietates meditatione percurrent -

Solymodo circa illud nomen scilicet
Oratio Unionis. aduertendum est
quod quoniam ut iam diximus no
mine Unionis importat quoddam genus
Orationis proficere in qua anima
deum diligit et coniungit ipsi pro
prie solum significat illum ultimi
mum et supernum affectum qui sepe
raptum ^{sequitur} ~~conuulsione~~ inquit deus
hominem communicat et homo eo fruit
in supremo gradu quoniam in hac vita frui
bilis est. et est uelut esopida diuini
matrimonij. **Est** ultimus affectus
ex decem quos in diuino amore D.
Bonauentura in opusculis assignat
quibus sunt. Iubulum. Letitia spiritualis
ebrietas animi, feruor, deuotio, zelus
amoris incendium, amorosa mors.
extasis. Raptus. et Unio. **¶**

Item circa illud nomen **Amor** in
ceridum aduertit quod significat tam
adus sublimes et eleuatis intellectus
quod uoluntatis. Amagoque et cetera
græce atcerium et eleuatum nomen
deriuit. quamuis propius sentat
amoris

¶

re
quam
ues sine
illo esse
posset.

¶

indens

amoris

¶. Iancem eiusmodi unio
inter deum et animam
reperiat in uia expresse
saluator dicens rogote pa
ter ut sint unum in nobis
sicut ego et tu unum su
mus. De Apollonio aut
solliciti seruare unitatem
spiritus. quod consistit in
perfecta delectatione de
exto corde, ex tota anima
et ex tota mente sub qui
bus nominibus poterit se
sicut tam exteriores quod
interiores quod etiam intel
lectuales includunt.

Quoniam autem ut sunt
unius genera quod sunt
et amarus (uedicant phi
losophi) septem tamen vi
rius sunt genera ad que
cetera omnia reducuntur
ut hec doctrina exalte in
telligat. Primum genus
dicitur Unio similitudinis.
Secundum unio conuulsio
nis. 3. unio inhesionis. 4.
unio conuulsio nis. quoniam
unio vitalis. Sextum unio
hypobolastica. Septima unio
essentials. Unio essentials
est trium diuinarum in una
essen =

Annus inter hos autem actus perfec-
 tissimus (Sunt enim alij alij perfec-
 tiores) ~~est~~ ^{est} qui per excellentiam
 actus anagogicus dicitur et alio nomi-
 desiderium extaticum ~~aut~~ ^{et} contactus
 divinitatis tunc nimirum quando
 sine aliquo modo precedente excel-
 so cognitione mystice theologicis ani-
 mus cor indeum transformatur et
 ipsi mirabiliter unitur. quod est
 men perfectioris ad quam homo in
 hac vita pertingere valet. ~~—~~
 ubi loquitur dominus Bonaventura de
 huius mundi malis quando ait qd
 ad resistendum tentationibus effica-
 eius remedium est uti malis ana-
 gogicis qd actibus virtutum contrariis
ipsis tentationibus. sed loquitur de quibus
in actibus dilectionis dei quos possumus
exercere divina gratia adiuti erige-
do mentem in ipsum. Hoc enim est
veluti sursum saltare. ut ceterum emis-
se sagitte contrarios libere evadant
quod tunc longe est qd in seculo recipere.
 exempli gratia resisti non potest
 quis resistere et ab eo inobediens eva-
 dere per actum contrarium mansue-
 tudinis. sed melior resistendi modus
 est si lenet et erigat cor indeum
 cum animo placendi ei in quantum
 sibi fuerit possibile omnem contra
 ipsum respiciendo offensam quamvis
 innocendi se ^{ob} tuleris occasus. hoc enim

= essentia. Unum hypostati-
 ca est duarum natura-
 rum in una persona. et
 quemadmodum illa sola
 reperit in beatissima tri-
 nitate. ita huc solum re-
 perit in Christo domino. et
 de his duabus personis
 fit modo noster sermo.
 loquimur ergo de primis
 quibus que sicut reperi-
 untur in rebus natura-
 libus. ita etiam causant me-
 dia charitate interani-
 mam et deum.
 Prima ergo unus est sum-
 matus sicut ex quo
 erat inter christum et
 iacobum minorem in fa-
 cie et vultu exteriori.
 Et huc unus cum deo forme
 deo exercitio virtutum.
 Secunda est unum unum
 tunc sicut illa dicitur leg-
 itur in manu ezechielis
 ezech. 37. et huc forma
 divina presentia et rebus
 dine intentionis.
 tertia est unum in huius
 rit, admodum quod huc
 facta cera ultra figuram
 sigilli qua insignit sigillo
 coniuncta. ad huc sigillo
 et per deo cum eo. unde est
 illud que ad huc deo unum
 spiritus est enim illis est
 quod

ad eum modum quos si multas impe-
 tor sagittis quantumvis saltibus sur-
 sum euectus Liberari procurarem. a
 Si quis tamen illu facile perire pote-
 rit non ualens omnes per saltus effu-
 gere. Aduertendum etiam quod motus a
 magis amoris dei quandoque sunt
 tam uehementes et impetuosii. ut
 necessarium sit (ne saluti noceant)
 cogitatione ab eis diuertere ad passio-
 nem. S. g. Christi domini. compassi-
 onem proximorum uel similia uir-
 tutum exercicia. Nocent enim capiti
 et stomacho. et omnes corporis uires
 ueruant

Capit. 7. de fontibus
 et Radicibus simul
 et de Salubribus siue
 Stagnis ex quibus orit
 uerus spiritus et admo-
 dum Horti conclusi
 Rinulis ex predictis
 Stagnis effluentibus
 irrigat Anima
 spiritus seruus dei exem-
 plo aeris quos respiciamus
 aut ignis qui inflamat pos-
 set etiam apposite explicari
 sed exemplum aquae prole-
 quetur iuxta illud Ioan 7
 qui crediderit in me fluent
 de ventre eius (Iuxta de
 potentis anime ipsius) flu-
 mina aquae uive. quod de spi-
 ritu quem accepit erant
 credentes ipse Ioannes expressit
 sunt igitur tres primordiales fo-
 tes a quo profatus spiritus pro-
 manat in interuio anime sui
 Sicut Puritas anime. Sux-
 interior et amor dei. que
 tribus potentis anime aut tri-
 bus uirtutibus theologalibus.
 aut melius patri lumenum
 filius. qui est lux. et spiritus
 que est amor adaptari possunt
 Hic spiritus siue aqua diuidit in
 duodecim partes siue stagna
 ex quibus ferunt effluent
 Rinulis. sunt autem. duode-
 cim

cum stagna sive paludes si-
 miles duodecim velis quos
 assignant Philoſophi. duode-
 cim lapidibus quibus Helias
 construxit altare quando
 descendit ignis de celo sup
 hoc caustum. uel duodecim
 Lapidibus preciosis in qui-
 bus fundat ciuitas super
 na Hierusalem
 sunt autem hec eorum
 nomina que ex sacra scri-
 ptura et sanctis doctoribus
 colliguntur eo ordine que
 a nobis debent perquiri ut
 bonis spiritualibus exone-
 muer. scilicet. Puritas as-
 cendentis. obseruantia legum
 virtutes. bona desideria et
 postulationes. seculorum
 spiritus, seque charitatis
 12 affectus diuini amoris. pre-
 mium beatitudinum in hac
 uita. dona spiritus sancti. fructus
 spiritus. gratia gratis
 dante. fines perfectissimi.

Cap. 3. De sex finibus spiritus
 ad quos anima in hac
 vita pertingere potest.

Eiusmodi fines sic cum reprobis
 et Anagogicis actibus coniunguntur
 et inseparabiliter figuntur ut idem
 aut fere idem sint. Ac proinde que
 de alijs eorum dicuntur. Alijs summi-
 liter eorum idem conueniunt et co-
 aptantur. Sed ut fines spiritus (qui sunt
 te iam omnes supra sub alijs nomi-
 nibus explicati sunt) sub alijs nomi-
 nibus explicemus. Aduertendum est
 qd fines ad quos pertinet prefatas ui-
 as scilicet purgationem illumina-
 tionem et unitatem perueniri po-
 test sex nominibus exprimumur
 Primus dicitur Puritas eleuata uel
 oculus simplex. Secundus dicitur lux
 inaccessibilis uel uertex mysticus
 cognitio. Tertius Amor seraphicus uel
 supremus gradus dilectionis. Quartus
 dicitur appellat Vnio consummata
 Quintus Quies in dilecto. uel con-
 trum anime. Sextus contactus diu-
 nitatis uel vita in Christo.
 Hos fines attendit ut finem cognos-
 cas que tendis. Et ut humiliter te ip-
 sum (quamuis alias timoratus sis)
 considerans adhuc ab his finibus tu-

distans et ut festines progredi uides
 quod tibi longa restat uia. et etiam ut
 libros spirituales (maxime quidem
 Beatae matris Theresiae perferunt)
 intelligas.

Primum ergo Puritas eleuata dicitur
 gemmam ut dicit Philo potest anima
 ad puritatem summam attingere in
 hac uita sicut ignis purus reperit
 in sua sphaera. ubi aduertet quod aliquid
 est puritas summa siue omnimoda
 et perfectio summa. ad hoc enim
 uiam omnimode puritatis suff
 ficit quod in uisione a quoque eorum uisus al
 terius leuius careat quod uis non sit op
 timum omnium in genere. Unde si
 puritas inuenit in eo qui nec morta
 lia peccata nec ueniabilia committit nec
 imperfectiones aut obusis dissimilitu
 dines admittit. Hanc puritatem ex
 plicat B. Anacharus exemplo propelle
 que nec minimam pulueris atomi
 in se conseruit. Unde est illud euange
 lij. si oculus tuus simplex fuerit non
 habens aliquam partem tenebrarum
 totum tuum corpus lucidum erit et
 sicut lucerna fulgoris illuminabit
 te. collegit iste sermo ex Paulo. 1. Tim.
 1. dicente sermo precepti. caritas de
 corde puro et simplici inuincibilis
 ritas sermo est omnium preceptorum
 Nam enim postulerunt a domino non
 extantes reuelationes aut miracula.

✠
 se

Secundus firmus ueni spiritus dicitur Lux
inaccessibilis. uel culmen supremum
theologiae mysticae quae consistit in
cognitione dei superioris et excellentiae
quamcumque aliam cognitionem ei
ad quam in hac uita contingere pos-
sumus. In arde animae proceduntur
duae alae Aquilae alteram uoluntate praer-
tice et alteram speculatiue. non
in hac peregrinatione possimus de ipsa
essentia uide ipsa contemplari. ad
enim (dicit dominus) uidebit me
suum et uidebit uisum suum. Venit et
sic amicum ueniens damnac con-
trarium asserentes. Vocamus igitur
Luce inaccessibilem supremam illi
cognitionis gradum ad quem intelle-
tus creatus potest in hac uita peruenire
se. quod tunc est solum in se ipso uide-
re sed splendorem ab eo manantem
et quendam primum fundamentum
suis lucis est fides. sicut in modo su-
prema lux non est aliud quod quaedam
diuinae tenebrae. et ita d. Dionysius
a quo hanc accepimus doctrinam et
nomen. diuina caligo est inaccessibi-
lis lux. quod exponit cap. 1. de mys-
tica theologia in uerbis. trinitas su-
per substantialis deitate ac bonitate
superior diuinae creaturae sapientia
fidelis dirigens ad mysterium ab-
solutum supernae incognitionis et
ul

dulcissimum atq; eminentissimum ver-
 ticem ubi simplicia et absoluta atq;
 inuictibilia theologicis mysteria se-
 cretiorum super lucidissimam silentij in-
 occulto docentur super lucidissimamq; a-
 signam sunt ad aperta. unde constatq;
 vrbis naturae anima hinc pertingere neque
 est q; eius modi lux est supremum mys-
 terij cognitio. et q; est culmen super-
 num incognitum. Lucidissimum tamen
 et excellentissimum q; a fide nascit
ad quod non pertingit lumen naturae
quoniam ipsa de se lucidissima sit. quae
ad modum et sol etiam sit maxime
visibilis reperitur vel reclusa
in oculis rederi non potest. dicit etiam
 d. Divinus in citatis Verbis q; in hunc
 modum cognoscuntur mysteria simplicia
 absoluta et invariabilia theologicis. quo
 nam cognita quae hinc infundit et
 inuocat est simplex sine discretis
 est absoluta sine comparationibus nec
 respectibus aut relationibus ad alias
 creaturas longe dissimiles cognitio
 in naturalibus quae discretis et inuoluis-
 et acquiruntur cognitione aliam rem
 inuariabiliter procedens. Quibus dicit
 citatus sardus in Verbis reclusis q; agi-
 tur deus per splendentes tenebras
 et in secretis et occultis silentij. quom-
 mo quando animus ad hoc supremum
cognitionem peruenit ingreditur quoddam
latibulum tenebrarum in quo omnia de-
cta retro relinquit. et non assequitur quod
 posse

uisse desiderat. quamvis incompa-
biliter plura et mirabilia in illis
tenebris addiscant. qz quicquid
verisimiliter a ratione percipi et cognosci
possent.

Tertius finis spiritus vocat amor sera-
phicus. huc supremus gradus charita-
tis. de quo eleganter loquitur Laurentius
Lustmannus. De sermone. et disc. monas-
ti. c. 22. Et hinc multo modo melius
explicari posse videtur qz illis verbis
murus. Diliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo et ex tota anima
tua. ex tota mente tua et ex tota vir-
tute tua ex omnibus viribus tuis
et proximum tuum sicut te ipsum
diliges. ait) quia est actus liber vo-
luntatis eiusmodi dilectus ut multas
videtur etiam quando anima est in rap-
tu et ad minus est actus voluntari-
us (de quo postea de dante futurius
dicemus) dominum dicit ad inti-
mendam excellentiam ipsius. Deu
a dando. qz indicabilia rebus donant
et donat. Tuum. ad significandam
affectionem extremam amoris quae con-
cedit. multi enim diligunt deum. sed
non tam affectuose ut toto corde feran-
tur in ipsum. hoc est tota voluntate
ut aut ab ea pellantur propria in seipsum
verum et omnium creatura. Et postea
Dea adde ex toto corde qz tunc nullus
rei creatae amor admittit nisi in deo
et ad deum. dicit etiam ex tota ani-

Matt
22
mar. 12
Luc. 10

Jo

ma

ma sui est cum omnibus potentijs,
 interioribus et exterioribus. quae ani-
 ma ratione occupant. ex ista
 etiam mente. dicitur. Sicut ex omni
 spiritu elevato. qui potius superis
 in immensitate gaudet. q. nihil
 aliud anima tunc exoptat in interiori-
 bus contentis. nisi solum placere deo.
 Item ex omnibus virtutibus suis hoc
 est executivus potentijs et corporis me-
 bus modo sibi possibili. nullam admittit
 tendo tepiditatem. taliter q. sic animo
 referentem possumus scriptum ter-
 renum vocare.

Deinde q. adimplet preceptum de di-
 lectioe proximi addit. Et proximu-
 tuum sicut te ipsum. Sive proximus
 amicus sit sive inimicus. Sive calu-
 mniat. Sive benefaciat solum mentis
 oculus perpendens q. proximus est infra
 ter in deo. Hinc est q. quibus non in-
 cumbunt et tunc quietis animae
 suae proximus non subvertunt a-
 vero spiritu elongant.

Quartus finis Veri spiritus est unio
 consummata in supernis scilicet unio-
 nis gradu. Et certe non audeamus
 hanc uniois celsitudinem a despos-
 tulare. nisi Christus dominus sic patre
 eternum fuisse aliter. Rogate
 pater ut unum simus in vobis. Sicut
 ego et tu unum sumus. q. tunc fieri
 animus ad omnimodam conformitatem
 cum Christi anima reducatur. unde et
 sed nolite tangere christos meos. Hoc
 pos -

posset declarari exemplo duntaxat
lucem a diversis fontibus emananti-
bus et in unum conuenientibus. uel quicquid
a quibus in uase pleno uino infusis quae
libenter cum uino miscerentur et
saporem omnium et uorem amitte-
ret. aut exemplo. ignis fieri. aut
ut explicat Cyprianus exemplo nu-
bis solaribus radijs intima perfusa
vel explicemus hoc exemplo adducto
a D. Porphyrio. scilicet centri a quo
uersus circumferentiam multae oriun-
tur lineae. (quae ad nostrum propositum
sunt omnes animae a deo productae)
huiusmodi lineae quae magis a centro
elongantur magis etiam distant inter
se. et quae propius et proximius
ad centrum accedunt magis ununtur
donec in centro omnes simul unumque u-
numquid inter se et cum centro effig-
antur.

Quintus finis spiritus qui a quarto
proficiscitur. appellat quies in delecto
de quo Dauid posuit fines tuos pacem
quiescentiam et quaedam perfecta pax
animae. et idem alibi in pace in id
ipsum dormiam et requiescam. Sicut
Sapientia in centro. unde sequitur illud
psalm. 33. habitabit populus meus in
multitudine pacis, in tabernaculis
fiduciae in requie opportuna. Hoc
explicat Gratianus loquens de octo
beatitudinibus et 5. Diadochus loquens
de perfectiore spirituali. Dicunt et

go q. quemadmodum post ingentem /
 turbulenciam & maris procellosam tem /
 pestatem. aut cum in aqua oleum /
 infunditur contingere solet admiranda
 et iocunda tranquillitas sic in anima
 que ad hunc attingit finem. quonia
~~causa~~ ~~flum~~ perfectioris statum.
 ingentes tribulationes angustie et per
 secutiones precedunt post quas anima
 iusti tanta tranquillitate et in dilecto
 quiescit (super infusus deus tuus uoles)
 perfruat. ut omnia arbitret tanq[ua]m ster
 cora ut Christum lucrifaciat. et ad om
 nes labores perferendis et pro Christis.
 obsecranda d[omi]ni uocemina sit paratus. iactans
 libens et gaudens in dominum cogitatu
 suum.

Philip. 1.

Sextus & ultimus finis a mys
 ticus theologus dicitu[]r contactus diuini
 tatis. quem possumus appellare unita
 in Christo cum Paulo cum dicebat. Vi
 uo ego iam non ego uiuere uero in me
 Christus. quem locum Arnobius super
 psalmis appositissime explicat exem
 plo spherę. aut rotundi uolue globi. qui
 solent in puncto ~~in puncto corporis spherę~~
~~uocem aut perfecte planum uolue~~
~~tangit illa. Sic enim huius spherę~~
~~spherę uicini et perfecte figure~~
~~spherę et plana mundi solent~~
~~ut in puncto corporis quem ad se~~
~~liqua terrena desunt / supposita cor~~
 pora tangit. sic enim spiritalis uir
 terrena omnia et mundialia despiciens

Solum in puncto corporis tangit in a
lijs omnib; sursum erectus a terra
elongatus et omne ex parte des cir-
cundatus. Unde Paulus ait conuersa
tu rostra in caelos est. ^{ca} predicti sunt sex finis.

caput 9. de septem portis ^{perfec}
quibus patet ingressus ad ^{tionis}
septem mansiones quae con- ^{senanti}
ueniunt septem differē- ^{litates}
tijs spiritualium per ^{que ad}
socias. et de septem ^{bonum}
statibus peccatorum ^{spiritu}
^{conse}
^{quent}

Septem sunt portae sine Ianua quib;
ad septem mansiones spirituales no-
bis aperire via scilicet oratio vocalis,
secunda meditatio. 3 lectio spiritua-
lium librorum. 4 est contemplatio. 5
exercitium virtutum. 6 visiones et
revelationes. Septima extases et
raptus. Has oves Ianuas ad ingre-
dendum mansiones septem quae con-
sistunt in consecutione pietatis, lucis
et amoris. nec refert quae quis quae
nua ex predictis ingrediat sed verum
magis aut minus intramittatur
nam Paulus sine equalitas pulsas
set Ianuas per raptum ingressus est
et alij sancti aliter. Unde sine rapti-
bus et visionibus aut revelationibus
ad supernam dei vnam patere po-
tuit ingressus / accessus -
quem ad modum autem sunt septem
man

mansiones eorum qui vitam spirituales
 profitentur ita etiam sunt septem sta-
 tus hominum peccatorum. Primus
 est eorum qui extra ecclesiam commora-
 untur sicut Iudaei. Pagani. et heretici. Secun-
 dus eorum qui publicis criminibus De-
 publicam offendunt ut meretrices et
 publici usurarii. Tertius eorum qui et
 si minus malis quoniam tam manifesti
 continentur mortalibus labefactant de-
 lictis. ut blasphemii. concubinae et
 odia persequentes proximos suos quae
 confessiones ut in plurimum sacrilegae
 et invalidae sunt. Quartus status eo-
 rum est qui quandoque a peccatis absti-
 nent et plures in anno peccata confi-
 tentur non tamen omnino peccatum
 occasiones et pericula fugiunt et profligant.
 Quintus est eorum qui etiam si
 peccata dolore quatuor et salvari de-
 siderant et occasiones devitant. tamen
 ut tamen verecundia aut alia irratio-
 nabili causa in confessione aliqua
 peccata reticent. Sextus est eorum
 qui ostentant in ingentia desideria
 amplectendi virtutes et consequendi
 ternam beatitudinem nisi omittentes
 etiam spiritualia exercitia detinentur
 in peccatis occultis quales sunt culpabi-
 les omissiones. et ignorantiae ex parte et
 culpabiles. aut consensus in peccato
 quae omnino vitare tenentur. Septimus
 status est eorum qui sub peccata aliena
 dam-

damnantur quod eius causam ^{ministrant} ~~perdunt~~. sicut
qui scandalum probent aut alij ut
peccent optulant. et propterea ait
Regius uates ab occultis mundi me
domine et ab alienis parte seruatus
sed omissis huiusmodi peccatorum statibus
de quibus non est nunc noster sermo
ad mansiones spiritualium persona
rum breuissime conuertendo sermo
nem deo quod sunt septem
sunt enim in anima spirituali septem
gradus puritatis. septem succis. et sep
tem amoris et charitatis ^{oppo} ~~posita~~ per
ordinem septem statibus succernendis
nubibus predictis peccatorum. quando scilicet
et anima a suis conuersione inducitur
septem diuino favore efficit et progredi
tur de virtute in virtutem usque ad ^{robustiorum} ~~un-~~
onem consignatam cum dilecto de qua
iam in finibus superioribus verba fecimus.
ex dictis facile colligi potest quisnam
bonus spiritus dicat. ille nimirum qui
humilis nihil contra rationem admit
tent. deo per omnia subditus. nunquam
reus quod sua sunt sed gloriari dei pro
es pati paratus. sine deceptioe ^{dis pla} ~~dis pla~~
bens et proximo proficiens
omnes autem spirituum differen
tias ad tres illas generales quas supra
ex regum vate psalms. 50 retulimus
reducent scilicet ad rectum. sanctum
et principalem. iuxta tres differentias
am

robustiorum
dec-

bonis m
robustior
probatur
et spiritali
alium in
reprobatur

caput. 10. De impe-
dimentis Veri spiritus

fili (aut sapiens) accedens ad servi-
tutem dei. Ita in timore domini et
prepara animam tuam ad tenta-
tionem / quoniam ~~ut dicitur~~ ~~per~~ ~~flant~~ altissima venti. et quo-
quosque sanctior est. tanto maioribus
et pluribus inimicis et incursibus co-
ciliis et iniectionibus. Unde Regius va-
tes loquens ad dominum ait. custo-
di animam meam quoniam sanctus
sicut. quasi dicat. nunc tuum domi-
ne quando te est corde persequeris.
et in omnibus et per omnia placere
Satago. Et mihi assillam et pres-
tetur fortis quoniam fortis impug-
nor ut desiccat et succumbam. Unde
~~serenitate~~ ^{dixit} Seneca. nihil ali-
qua ^{ita} ^{fo} ^{uis} ^{oculis} ^{degruam} ^{et} ^{sicut}
suo ^{lucis} ^{recte} ^{compositus} ⁱⁿ ^{ad}
uersa fortuna. et dominus ad Sa-
thian qui vniuersam deambulauit
rat terram. ait. Considerasti seruitu-
tatem Iob. quasi diceret. ~~ut hoc~~ ^{hunc} ^{fixis}
oculis intues. laboribus et erumnis
conuersum sed fortiter et eguanum
ter perferentem.
Sunt igitur plurima impedimenta spi-
ritus perfectum et illi aduersaria
quorum Primum sunt letalia delicta peccata
Secundum Peccata venialia serenter
commissa
3°. periculis et occasiones minus
frequenter.

27
N^o sic refert. Seraphim
Razi. et legitur in vitis
patrum. quodam ex eis
vidit in quodam apud
monasterio tantam de-
monum multitudinem
quantam muscarum. unde
magis tempore confluere
solet. et quod supra murum
cuiusdam populorum civi-
tatis Assis unus solus
insidebat manus supra
manum oscitans et ocu-
sus. et daturus est illi mo-
nacho ut per hanc visionem
intelligeret. maximam
demonum multitudinem
confluere ad impugnandos
seruos dei. qui tamen im-
probos tanquam iam illaque-
atos tentare non curant.

nume & Extraordinarioque //
patronis.

5. proinde consuetudinis no eradicator

6. Appetitus inordinati et efrenes

7. Communicatio cum personis p^{re}cor^{re}
reformatis. et affectus Virtutis.

8. desiderium gaudij & corporaliu
aut spiritalium ~

9. defectus culpabilis salutis ~

10. Sodales que de spiritu no curant

11. defectus magistri spiritalis

12. Presumptio sui ipsius. ~

13. celare spiritum potenti consulere

14. ignorantia & fallacia

14. Invidentia Humana ~

16. exca precipitatio & inordina
tus impetus ~

17. Zelus indiscretus de quo dicitur
inardus quibus ^{vehementibus} ~~facibus~~ ⁱⁿ ~~re~~ ^{re} ~~co~~
gravius sunt.

18. Falsa quies quam quidam sibi
consulentes appetunt aliorum
necessitatibus non succurrunt

19. Invidentia boni spiritus pximi

20. malicia cordis ut iudicia et
merita ^{et} fraudulenti cogitatio
nes

21. Melancholia. hanc erunt ledi
e organa imaginativae et sensu
non interios. unde omnipot
illusiones est ^{que}

22. Amantia Desidis, hanc est
me

operae que possunt scandalum praeberere,
ansam.

32. Partialitas et dissensus. quae
unitas et pax sunt effectus spiritus
principalis et quae in modum chris-
tali fragmenta difficillime conglu-
tinantur. ita si dissensus inter perso-
nas spirituales suboriatur ^{quandocumque} diffi-
cilius coadunantur. ~ 211 ~

33. Defectus affabilitatis cum
fratribus

34. Nimia speculatio. Clemens
Alexandrinus verum spiritum sumi-
lem esse dicit Sarae speculationem
vero intellectus similem esse dicit
seruae Agar. et Abrahamum uocat
liberum arbitrium. At ergo quia
dum Sara non peperit Isaac permit-
tit Abraham ut Versuus ingrediat
ad Agar seruam. bonum enim est
speculari, intelligere et meditari
discurrendo ut uoluntas adue-
rum afficiat spiritum. sed semel iam
nata et cum peperit filium Isaac
(sibi spiritualem dulcedinem) desinat
speculationem tanquam seruam. Agar
non enim est futurus filius stu-
dium solius sed uice ancillae cum filio
libere. Intellectus ergo uicinet et
uicinet mastrice conceptum ut uolun-
tas amet. non tamen tota oratio in
studium est conuertenda sic enim
spiritus fame periret.

35. Tenacitas et pertinax adhaesio
in propria sententia. Sicut enim
equus qui freno rursus subee sic libe-
rum arbitrium proprio sententiae
pertinaciter figens in precipitavit

36. Illusiones. His enim ut di-
cit Tertullianus adversarius noster
diabolus (sicut deus permitten-
te causat in aere ad nocendum ful-
gura tonitrua et tempestates) cau-
sat in anima tonitrua tempestates
et lucentia fulgura ut illudat per-
dat et mactet.

37. Contradictiones hominum
a virtute retrahentium. vel per
falsam doctrinam decipiunt vel
quia timore terrent ^{ut} qui iam sunt -
salutis ingressi et in lege domini me-
ditantur vetera aspiciant nec cepta per-
ficiant.

38. Inmutabilitas et inconstancia
Diximus hucusque de ^{his} omnibus que
ad mysticam theologiam in tota sua
latitudine spectant et de his que
ipsam stricte sumptam antecedunt
concomitantur et sequuntur. Nunc
autem de perveniuntibus ad eam
et modis que a deo trahuntur. facie-
mus sermonem cum Galfrido.
Et deinde similitudinem hominum
spiritualium, ponderando quanda-
m auctoritatem Bernardi prosequer-
mur

39. Honor et repu-
tatio quaesita

76

Tractatus Quintus de
modis quibus trahimur
ad Dominum et
De similitudine Vi
vy spiritualis
Recapitulatio
dictoy et questio
ne circa Liber
tatem in Rap
tu

caput Primum. De modis
quibus Deus ad se trahit
electos

1.
Iulianus eximius et omnisi
ne diebus laude dignissimus auc
tor exponens illa verba Ieremis
**Et ego si exaltatus fuero a
terra omnia traham ad meipsum**
secundum. trahit quod dicitur sed aliter
atque aliter. quem quidam sequuntur
Reptantes. curretes curretes in
sanctos et rapti. Reptat penitentem
ambulat sine nade obedientia. cur
re libera et expedita perfectus. in
lat pia devotionis affectus. Raptus
excessus sacre contemplationis
Inceptor enim in nulla liberi
arbitrij est operatio. in eis modo rap
tu ista solus gratie operatio est.
Reptans Maria magdalena trahit
bat dominicus prostrata vestigijs. ne
minus erat mirabile trahere intus
eam

eam q̄s suscipere fecit. Ambula
bat cōmuni gressu. sed inuitatus
ad cursum tributa p̄occupatus
est. qui mandata quidem serua
uerat a iuuentute sua. sed cōsi
lium perfectioris de relinquen
dis omnibus non admisit. curre
bant alacres et expediti p̄sitigib
bo carnelli. qui ueriditas omnibus
precia ante pedes Apostolorum in
cōmune distribuenda ponebant.
uolabant Apostoli dum gaudentes
ibant a cōspectu consilij. q̄ digni
habiti sunt p̄ nomine Iesu cō
tumeliam pati. Raptus est Paulus
et audiuit quē ueriditate hominij
loquij. Hęc Galfridus -
quę uobis quasi manifeste ante
oculos p̄p̄munt quę superius
dicta sunt fusiuis. etenim status
Incipientium proficientium et
perfectioris et modus quoad domi
num accedunt et a cōsilio domini
pertrahunt breuibus et succidissim
is uerbis ob oculos manifestat et pro
patat. Reptat inquit p̄uenientia
quis non uideat incipientium sta
tum His uerbis designari? ad mo
dum infantium quattuor pedibus
(ut aiunt) reptantium super terrā.
unde et de Ionatha legit q̄ pedibus
et manibus reptans cum armigeris
suo

ascendit stativiam Philistinorum
 et obtinuit victoriam insignemq;
 vnuma deducata cum armigeris -
 hoc est intellectu. cogitante de pas-
 sione Christi (hac enim cogitatione
 nos armat Apostolus cum ait Christo
 in cruce passus et in eadem cogitatio-
 ne armamini) pedibus et mani-
 bus hoc est meditationibus et ope-
 ribus reptans ascendit ad stativiam
 Philistinorum. illorum nimirum gigan-
 tum qui terram promissionis obti-
 nerit de vitijs victoriam reportas
 et volestem Hierusalem oppugnans
 sciens q; regnum coelorum vni pati-
 et fuissent rapiunt illud -
 Ambulat obedientia. iuxta illud -
 beati qui ambulat in lege tua do-
 mine. cecus enim ille cui divinitus
 lux oculorum data est ut legimus
 in evangelio vidit homines tanq;
 arbores ambulantes. qui prius rep-
 tant deinde erigunt et ambulant
 grandiores efficiunt et apparent
 non stantes et immoti sedambu-
 lantes non tam grossibus et porisq;
 affectib; et non ut curiq; sed tan-
 q; arbores frugiferi in fide radicati
 et fructuati. in vobis sicut et in dec-
 tis dei mittentes radices. floribus le-
 tificantes inq; stas. folijs sub umbra
 sua recreantes fessos. et fructibus bo-
 norum operum reficientes famelicos

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

N. non sicut arbores inuti-
 les (de quibus Iudas Aposto-
 lus in sua can. mca) autem
 nales. hoc est sine fructu flori-
 bus et folijs. eradicate quibus
 nulla reflorendi vis relicta
 det. sicut de illa usa a nabuch-
 donosore legu' de qua quoniam
 abscissa precipit' uerum
 caomen germen radicem &
 ius =

Am -

recide nos a tergo insistantes. Ille
 autem duo simul (quorum malte-
 rum sufficeret) in robis grandis
 cuiusmodi experimento cognoscimus
 quamquam ut dixit Seneca ingens ne-
 gocium vertit in manibus nostris
 dum sine intermissione mors sequi-
 tur et vita fugit curere ergo necessa-
 riam omnino nobis est. ne effugientes
 mortem vitam apprehendamus. Ita
 bernus finis res ponderandum exe-
 plum in duobus illis Christi domini pre-
 ceptis et dilectissimis Apostolis Petro
 et Joanne qui ut refert sacra evange-
 lij historia fugientes Iudaeorum
 quorum consortia ad sepulchrum ubi
 iusta iacuit tendentes curabant am-
 bo simul et Joannes (qui amorem
 seu gratiam significat) et huius pre-
 munitio legitur. Hinc est q. ut dixit
 Poeta pedibus timor addedit alas. et
 ego dico q. pedibus timor super addidit
 alas. et iuxta hoc legimus de quo-
 dam equite nobilitate et generosa
 ritate insequente. q. pro ad manifesta-
 dam animi strenuitatem et deside-
 rium ingens quo Regi suo pro viribus
 conabatur deservire. pro divisa depri-
 git structionem currentem alis exte-
 ris cum schemate. ^{cursum} ~~Modum~~ in-
 tendimus alis

Iovis dell
 empuis

Addit in auctoritate Iulij quod
 lac per devotionis affectus. postea
 relationem. quid nisi in latris mentis ex-
 pectari posset. unde de Apostolis et
 de

de vris perfectis et spiritualibus intel
 ligunt illud qui sunt uti qui veniunt
 volare et tanquam columbe ad fenestras
 suas. appositae exempla ad de
 rum tandem quod quomodo in nubibus
 virtutes carnis solus et terra eleuan
 et ex vaporibus terrestribus in qua
 dam superioris aeris naturam conuer
 tunt proficiunt imbribus terram fec
 undantes. sic et vni spirituales ter
 renis omnibus spiritibus dei gratia ad
 superiora trahit. Verbo doctrinae et mo
 rum exemplo terram cordium alias
 infrugiferam et inutilem irrigant
 et fecundant ut utiles et frugifera bo
 norum operum fructibus reddatur.
 Et similiter sicut columba gemitu
 dum. fecundum et simplex anim
 al ad fenestras columbarum aduolat
 ut pullos suos nutriat et gemens
 gressat. Ita vir perfectus per deuotio
 nis affectu ad columbarum fenestras
 scilicet Christi domini vulnera sedula
 meditatione peruolat ut pullos suos
 desiderios nutriat et gemens contri
 tione suos peccatorum compassione pro
 ximi et deuotione saluatoris ibi fle
 ribus conquiescat, qui a spiritu vocat
 dum eam alloquens ait veni ad me
 Columba mea in sinu meo et requiesce
 in caverna maceris. nullibi enim ut
 ait Bernardus firma tutaque requies
 nisi in vulnere saluatoris inuenit
 Et in horum confirmationem facit

scilicet
 Christi

vehementius currit et gravius ruit
impingens atque resiliens.

Nota ergo mirum standi et volan-
di modum. oppositum per amnia est
qui in peccatoribus contingit sepius
videbis enim hominem volantem et
solum desiderijs emendandi vitam et
stare in via peccatorum immutatum et
stantem volare sine ulla instans pro-
fectu ad eum plane modum quo
in tabula cernis modo et in doli mui-
tis ab hinc armis currentem leporem
aut volantem ^{accipitrem} ab hinc quoque ungu-
em transversam fuerit progressus
a die quo depictus est et inde deta-
libus dixit quidam bremium et q
te movet et nunquam promovet.

Addit locus Iulij q. rapit dnu
ne contemplationis excessus. quidam
piter rapit sensus rapit interres
potentias. Rapit animam. In doli
w. Rapit coelorum regnum q. uis
lenti amoris excessu rapit illud. Matthe
pro cuius explicatore audiamus
Bernardum. simul eccitatum Gal
fridum circa illud ~~verbum~~ citatum Mat
thej. 11. ait enim (vel aunt ferete
num utriusq. eadem sunt verba) Reg-
num celorum quidam compellunt
intrare quidam mercant. quidam
fuerant. et quidam rapere dicunt.
et necessitatibus afflictis q. multi
plicatis infirmitatibus acceleraverunt

Mer de
aut Heero
minus fue
lex necessi
tus quod ad

mercedem qui pauperibus temporalia
subsidia ministrant ne ab eis accipi
ant sempiterna. oportet enim qui ex
aminandi sunt in iudicio, ne iudi
cem amicum habere aut apud iudi
cem amicos habere quales sunt pau
peres per quos benefactores recipiunt
et in eterna tabernacula.

Innotuit qui virtutum ministerio
in occultis exercent ab hominibus
oculis secreti et diuino solentis. ^{unde est q}
no contenti. ~~quasi in ministerio~~
seruum dei implerimus virtutem ex
ertitjs deprehensum tanq[ua]m furem
uerecundam et erubescere. Hinc illa
mulier que sanguinis fluxum patie
bat accessit retro et tangit hemin[us] domini
et ueluti furtum tetigit fimbriam uer
timenti eius. Et sic Christus loquens fuc
tum expensum ait furti fidei totam
de fimbria ~~rapuit~~ sanitatem. quid de
latrone dicam in cruce pendente et
regnum integrum furante. aut ut
~~Rapuit qui a latrone~~ ~~secuti~~
~~suam redemptionem propriis decem~~
in illa mortis instantia surripente?

Unde euangelica uoce
monemur ut cum stam[us]
ostro clauso patrem deprece
mur in absconditis. Et cum
ieiunamus tota facie uirga
mus caput. et cum eleemo
sinam largimur nesciat
sinistra nostra quid dexte
ra ministerio fiat. qui
enim thesaurum publice
portat de predam desiderat

Admulus
rapit
lit.

Rapuit
qui relictis
omnibus se
cuti sunt
redempto
rem.

rapuit

Caput. I. De similitu

diſſe Bernardi ex cant

4 de sumpta qua per
fecturum status non
obscurè declarat

Albiquem sponsus sponsam et
eius pulchritudinem ponderans
eum ad dentes peruenisse sic
ait. Dentes tui sicut greges
vniuersi qui ascenderunt de Lauacis
omnes gemellis fratribus. et Sterilis / cant
non est in eis. carter. 4

Si uerminis et ymbricam amu:
deemus nonnulla ad rem dice
da ministrant. Dentes enim
dicuntur quasi dura terentes. Item
dentes quasi donum supernum. Itē
dentes quasi durus eris. Item dentes
quasi de muneribus uicinis. Item
dentes quasi diuinum eris. que om
nia perfectis et spiritualibus uiris
apertissime conueniunt et adaptant
explicemus singula auctoritatis
verba ex exiguitate uoluerunt
et ex acurritate Bernardi eius expo
sitionem et uerba interserentes et
ponderantes.

Sicut greges. qz ducunt a Pastore
pasturam et sequuntur agrum. La
guia o el mans que decimus ennu
estro vulgar. Sicut enim dominus
Pastor est ^{et} agnus mansuetus. Unde
est illud psalmi dominus regit
me

me & ruit in mhu deere in hwpas /
euz ibi me collocavit. et illud quide
dicitur velut ovem Iosephi.

Tonsarium. prese borsu dixit Bern^{ar}
dus quibus tribulatus pro gloria. et
propterea dixit quidam sanctus loquens
de Helia in Bethel ascendente cum
pallium dimissit. q. ruardi in mundo
vestimenta reliquit. et Christus de
minus tanq. ovis ad occisionem ductus
posuit vestimenta sua. quid dicitur ves
timenta. pellem et carnes infla
gellus et cruce exuit. quibus Iob se
vestitum affirmavit. scilicet Iob dixit
pellis me consumptis carnes ad hes
sit os meum. Christus etiam ossa ipsa
ab arima (supresissime bndere)
separavit. in morte quamvis corp
et anima divinitati coniuncta et v
rita permanserunt.

Tonsarium. scilicet ovium greges
bene sanam ad vestimenta. carnes
ad cibum. et pellem ad calceos.

Quae ascenderunt. q. omnis vita
in hys est quidam ascensus. ascensu
res enim dypnunt in valle lacrym
rum. unde eorum vita an fractibus
et laboribus est referta. nam ut di
xit poeta. facilis descensus averni
(quo tendunt infelices et miseri pecca
tores) sed revocare gradum superas
q. ascendere ad aras. Hic virtutis puz

De Lavacro Baptismi scilicet. vel
de Lavacro lacrymarum. unde est
illud

presissi
me tonsa

[Faint bleed-through text from the reverse side of the page]

18
N gemellis fetibus scilicet
ad hunc et contemplati-
vum. Marti et marie
prius enim (ut ait Ber-
nardus) nata est mar-
tha sed propius accedit
et fructus maria Iesu a
martha ad ebullitum co-
cata. Unde Iacob sine
israel (qui videns et con-
templans deum interpre-
tatur) subsequit gemel-
lum Esau pilosum scilicet
operibus ad hunc iustis de-
ditum) plantam eius ma-
nutenens.

Lacrymis meis stratum meum rigabo
neque est ascensus sicut vitulus et proficu-
us sicut qui fit per medium aquarum
aqua enim elevari non potest ^{ascendit} in
sublime a terra. aquae suffocant et
gyptus. et aquae quae supra velos sunt
Laudant nomen domini. et dominus
super aquas multas.

gemellis fetibus. scilicet doctrina
et operibus. et puterum Iesus facere
et docere. et primum facere. et exem-
plum preberet nobis ut quemadmo-
dum ipse fecit ita et nos faciamus. et e-
rum sicut dixit Seneca quod facien-
dum est a faciente discit. N
Et steriles non est in eis quae semper
concipiunt et parturunt masculos
et viriles fetus quas Pharaonis tunc
perimere et suffocare.

Sed Nunc ad dentes quos inde
bamur omississe sermonem conuer-
tamus. ~~Dentes abstruuntur per feda~~
~~substantia et extrahuntur~~ Verba Ber-
nardi quae sequuntur pro viribus mo-
rose meditantibus sunt et erunt ipsius
spiritum ad modum redolentia. ait
ergo sic. hinc est statum caritatis
et planans.
Dentes tui sicut grex tonitruum. non
sunt hi dentes de quibus dicit write
re deus dentes eorum. sunt erunt de-
tes ecclesiae cuius delictum dominus
concupit. quae cum tota sit pulchra
pulchritudo tamen apparet in dentibus.
den-

Dentes candidi sunt et fortes. carne ca-
 zent et corru. nihil in se pati possunt
 non est dolor sicut eorum. clausi sunt
 Labijs ne uideant. in decem est cum
 uident nisi rident. Esti corporum
 trahant cibum nullum inde saporem
 trahentes. non facile consumuntur
 per ordinem positi sunt. superiores alij
 et alij inferiores. et cum inferiores
 moueant superiores rident. Dentes
 isti sunt homines monasticę professio-
 nis uel uita spiritualis. qui de toto ec-
 clesie corpore quod candidum est. ca-
 didiores uident. Qui scilicet cogitatio-
 nem sicut ad hominum peccata deplorat
 fortes sunt. quibus tribulatio pro sola
 eo. contumelia pro gloria inopia pro
 abundantia ducit. Hi carnem non
 habent quia in carne carnis soliti sunt
 et propter carnem uiuunt. Cor uero carit-
 atis interem et dilectionem mundi-
 tiam sollicitudinem non habentes
 in pace in idipsum dormiunt et requi-
 esunt. nihil morari in se patiuntur
 quia nec modicum quidem offendiculi
 tolerabile reputant. aut inter se aut
 in conscientijs singulorum. non est
 dolor sicut dolor eorum. quia nihil tam
 horrendum et horribile est sicut mur-
 mur et dissensio in congregatione
 aut inter uirum spirituales et sanctos.
 clausi sunt Labijs ne uideant. et tales
 materialibus ualibus circumdantur ne se-
 cularium oculis et accessibus passim pate-
 ant

ant. Indecens est si appareant nisi
ad risum. q̄ nihil turpius q̄ monachus
aut spiritualis vir per urbes et castella
discurrens. nisi cum illa loque q̄ op
perit multitudinem peccatorū. chari-
tas enim risus est. q̄ secularis leta. nō
tamen dissoluta. Dentes t̄ corpore
cibum masticant q̄ prot̄ corpore
ecclesie v̄nis scilicet et defunctis
orare sunt constituti ^{et} nullam sibi glo-
riam assignare hoc est nullum inde
saporem habere debent. non facile
consumunt. q̄ quanto amissiores
tanto fortiores. Et rapidius currūt
q̄o vicini propinquant ad palm
am. Per ordinem positi sunt quibus
scilicet cubus et potus. Vigilare et dor-
mire. laborare et quiescere et cetera
omnia in numero pondere et men-
sura constituunt. Alii superiores alij
inferiores. q̄ alij p̄lati alij subditi
et sic superiores inferioribus iungun-
tur ut ab invicem non discordent.
Cum autem inferiores sepe m̄uā-
tur, superiores nunq̄ m̄uēi debēt
q̄ et si subditi turbent constantia
p̄latorum immobilis perseueret.
Hucusq̄ Bernardus.
ex cuius verbis integer Liber ex profi-
posset si medullitus ponderata d̄tente-
rent. Et tamen breuitas quam in-
teridimus non nos diutius immora-
ri permittit p̄ncula que p̄dictis
addenda se offerunt ad Hieronymus
etc.

etenim in profatis dentium proprietatibus
 et alijs quae eis competunt uniuersae
 spiritus perfectiones indicari uidentur
 sicut enim albi ad significandam fidei
 puritatem et candorem nihil extraneum
 admittunt se patiunt ob spem in solo do-
 mino collocatam. non appaerent nisi
 ad risum scilicet ob charitatem. Sunt
 superiores per prudentiam. Sunt ossi
 propter fortitudinem. masticant cibum
 ut in poro nullum inde capientes sa-
 porum. quod substantiam alijs (est enim
 substantia ad alterum) sine inuenibus
 et interesse ministrant. Incarnes
 autem praeter carnem uiuunt prop-
 ter temperantiam.

Vbi aduerte quod ex his qui in carne
 uiuunt in hac scilicet misera et ca-
 duca peregrinatione quidam uiuunt
 infra carnem. suppeditati minimum
 et obnoxij carnalibus desiderijs et
 corporis uoluptatibus. quidam uiuunt
 iuxta carnem claudicantes et duabus
 uehementijs incedentes iam peccantes iam
 peccata poenitentia deflentes. Alij ui-
 uunt praeter carnem eam ieiunij sec-
 austeritate spiritus subiacentes. Et
 Alij tandem uiuunt supra carnem
 in corpore spiritualem uitam agen-
 tes.

Item hoc dentibus accedere certum
 est ut si uel minutissima fractura
 aut defectu laborum lingua illas
 nunquam contingere et gustare cessat. quod
 uel

quod corpus
 quod est
 rumpit ag
 granat am
 mami -

uel minimus defectus spiritualium
viriſſiſſimis impiorum sine intermiſſio-
ne reſpeſtandus. conſiderat etiam
peccata uultum et querit mortifica-
re eum.

Item ſpissi dentes ſunt ſigna longe-
uoris vitę. quoniam ut dicunt me-
dici reſpondent primordijs genera-
tionis et illa fuiſſe ſorta manifeſ-
tant.

Item dentes quidam dicunt inro-
tus uulgaris de ſalumbre qui pece-
teris ad deuorem augent. et cibum frangunt
ad digeſtionem preparant. de his di-
cit in euangelio uos eſtis lux mundi
qui cibum uerbi dei predicantes ut in
ſtomacho audiendum digerat fran-
gunt et diſponunt.

Item ex dentibus molazibus quidam
in roſtris uulgaris appellat del ſeſo
quod ſunt multi in eccleſia de quibus
dicit ſpecialis intelligentia ad edocen-
dos alios. qui roſunt de illis de qui-
bus psalmiſta ait conteret ^{deus} dentes de-
tes eorum in ore ipſorum. moles leonum
confringet dominus. //

Item experimento dicitur quod qui habet
dentes putridos (niſi ab aliqua causa
mere extrinſeca procedat) raro lon-
gam uitam produciunt. et ſequuntur
in uiris ſpiritualibus aut prelatiſſis pec-
cati corruptiſſis pręualeat non eſt dura
ſcilicet ſubditum reformatum. dens etc.

riim

capitulum 3. In quo dicitur
 num putridus est pes lassus, amicus infidelis
 Item dentes superiores profundiores
 mittunt radices sursum tendentes
 quia vni spirituales nunquam non sursum
 aspirant. In oppositum generationis
 pravae de qua dicitur textus autem q. genera
 tio prava non dabit altas radices
 Item non est dolor sicut dolor dentis
 est enim intensissimus. Et sic peni
 tentia est dolor in vultu perfectus tam
 de peccatis alienis quam de propriis ver
 hientissimus et affectuosissimus est
 Et ut vno dicam verbis si attente
 locum Bernardi. Et dicta de denti
 bus in vultu expendere (ut dixi) quid
 quid perfectioris spiritualis excogita
 re poteris in illis inuenies

In nomine domini Amen
 In hoc libro continetur
 descriptio omnium
 animalium quae sunt
 in mundo. Et in
 principio creavit
 deus hominem
 ad imaginem
 suam. Et post
 hoc creavit
 omnia animalia
 et aves. Et
 postea creavit
 serpentes et
 bestias. Et
 postea creavit
 hominem
 secundum
 imaginem
 suam. Et
 postea creavit
 omnia animalia
 et aves. Et
 postea creavit
 serpentes et
 bestias. Et
 postea creavit
 hominem
 secundum
 imaginem
 suam.

capit

caput. 3. In quo breuio
ri epylago referunt om
nia que diximus

Supra ~~cap. 1.~~

Theologia omnis deditur. et iterum ra
tio et sermo deditur. esse autem dei triplici
ter considerat. primo ut per creaturas cog
noscat. secundo ut in eis solum materia
liciter continet. et tertio prout in seipso
excellentiissimo modo est creatus sentabi
li a creaturis. Sive autem esse dei cog
noscat tripliciter aut per thelogiam inschis
lis requisitam. aut per symboliam aut
tertio per thelogiam mythicam. et autem
in deo unica essentia. cum trinitate per
sonarum. scilicet patre filio et sp. Inter
ueri tribus modis sumit. et filius item
tripliciter. et similiter sp. sanctus. et spi
ritus sanctus creatus triplex et scilicet
rectus. sanctus. et principalis. et
creaturae. Item sunt in triplici differen
tia spirituales. corporales. et mixtae. spiri
tuales diuiduntur in tres hierarchias. et
singulae hierarchiae in tres ordines. et
exercent tres abus hierarchias. corpo
rales etiam sunt triplices scilicet autem mere
corporales. aut uidentes. aut sensitibus
mixtae rursus uel homo constant ex tri
bus scilicet corpore anima et spiritu. corpus
Item tria habet scilicet esse uenera et mo
ueri. Item spiritus respirat. apparat et sus
pirat. Spiritus autem secundum ambrosium
triplex

25
Proemium

totius sue significatioms obsequiat aut rone
qui bonus aut malus esse potest. Bonus
Item aut in re aut in apparenia. Bonus
autem de iudicat ex iura habentis. ex pro
batione virtus spiritualium et ex mate
ria. sine. efficiente et forma. Rursus
bonus spiritus est duplex scilicet aut merena
naturalis aut supernaturales et huc rursus
aut simpliciter infusus a deo. vel acqui
situs a rebus eius redimendis per actus virtu
tum. Et huc Rursus aut est communis aut
extraordinarius qui in virtus existens sane
tatis reperit

dicunt etiam propter rone dicitur significa
tiones spiritus orationis uincitatis et pondus
qui feruntur in deum ut inquit Paulus.
desiderabam magis quingis uerba proferre
quam mille times.

Rursus anima dicitur tripliciter scilicet ani
ma. cor. et mens. Item summe pro in
tellectu. cor pro uoluntate et mens pro
memoria. Humanam autem natura
sub uerbum uenit. in unitate suppositi
ti cum tribus substantijs scilicet anima cor
pore et diuinitate. cuius homo in seruire
omnibus modis tenet quia ab eo creatus est. et
ad eum tendit et in ipso tanquam in fine qui
est. In ipso enim uincitatis mouemur
et sumus. hominem autem exorat
deus agnitione naturalis. reuelata et mys
tica de qua rone des hanc in serfu
tus est sermo.

mythica

Mystica autem theologia stricte accepta
 (nam large sumpturam comprehendit omnes tres vias)
 est amens stulta. et irrationabilis sa-
 pientia supra omnem rationem ratione
 causans. quam indocti scholasticum docto-
 res minime sine experimentis assequi
 t. quia hanc revelat omnipotens par-
 vulus. Hec practica et operativa et af-
 fectiva. theologia naturalis est specula-
 tiva. quae autem addiscit in scholis et
 formaliter ~~est~~ speculativa et emine-
 ter practica. continent autem mystica the-
 ologia stricte sumpta (pro divinis sumptibus
 cognitione quam stultam sapientiam ap-
 pellamus) multa. ex quibus quaedam
 illam antecedunt. quaedam imitantur. quae-
 dam subsequuntur.

tres sunt vias sive duae. sicut tres
 vias quas postulabant filij israel ut in de-
 sero deo sacrificarent. in quo et perior
 aer. velum aperitur. et familiariter

In capite 2°

Sunt tres viae purgativa. Illuminati-
 va et unitiva quibus pervenit ad status
 tres scilicet spiritus purgati. illuminati. et u-
 niti. viae dicuntur peccatoris per eas ad deum
 a quo elongabantur accedant. Prima autem
 est purgativa. qua deservit terminus a
 quo scilicet peccatum ut accedamus ad deum
 qui est terminus ad quem. declinare recte
 non debemus a malo. per purgationem
 et fa

De Via purgativa

22
Sed intensus et ingis
dicitur ex consideratione
ne peccatorum et bene
ficioꝝ deꝝ.

et facere bonum per illuminationem. et
inquirere pacem nostris per virtutem
Pax autem. sanctissimam trinitatem
nobis manifestat. Et autem quodam
purgatio communis omnibus saluandis. al
tera perfectior et est perfectiorum de qua
nunc loquimur quod primam superiit.
primam autem purgationem tria prece
dere solent. Sicut meditatio. lectio. et doctrina

cap. 3.

Lacrymę canarum animam sed sicut dicitur
sa motiva ad eorum effusionem. quidam
enim a bono remagis recitant quod timidi
Alij letus naturę mouent beneficij
et memoria bonorum superius felicitatis
que amiserunt per culpam. Alij uero qui
fidelitatem prius conseruare et gratitudi
nem beneficiorum que a deo acceperunt me
moriam efficacius commouent. Ac prout
unusquisque eum amplectat modum quo
se putauerit efficacius esse tractandum
deuenit autem ad hunc statum animi que
gati communiter loquendo. Si quis in hoc
seculo grauiter peccata reuolens deesse
et defleat. aut deinde deducendo in
memoriam beneficia deꝝ immensa neces
sarius et redemptionis. quod si hoc ad huc non
sufficit specialiter tibi a deo beneficiare
est. et sanctissimam virginem et sanc
tos aduocatos specialiter inuocet postulas
fidem ueram spem certam. caritatem

per

perfectam. fugam serui. patientiam in
 laboribus. conformitatem pro prosequenda
 et ad diuinam. Melum dei. amorem pro
 proximo. Obedientiam. Dolorem pro offensus
 commissis. timorem reuerentialem ad no.
 peccandum. affectuum impulsus ad seruie
 dum deo. et humilitatem profundam
 hanc enim respicit dominus. Hec enim
 est quasi lapis fundamentalis et angularis
 spiritualis edificij. Deinde offerat de ani
 mam potentias omnes. sensus. Cogitatio
 nes verba et opera. corpus vitam et omnia
 que possidet. ut motus appetitusque quies
 te deorsum circulo peragat ad deum propus
 cent. et prodeus in ipsum terminet et
 redant.

paten
 tia

officium igitur uis purgatiue est recedere
 a malis. quod fit. sicut in corporali sanita
 te purgando. reficiendo. et roborando. de
 inde purgatio fit a tribus. scilicet contritione
 confessione et satisfactione. et per tria scilicet
 iurium elemosinam et orationem. con
 tritio Item est triplex. confessio triplex. et
 satisfactio triplex de tribus bonis animi et
 potus et fortuna.

Deus illuminat
 cor

scilicet in
 tribus uenialibus
 imperfectioribus
 et cum tribus

et propter dicta omnia maxime necessa
 ria ad animam purgandam intima pro
 sentia Dei. tanquam ~~in~~ in eorum prolato
 sumisse et emixe desiderant prosteri reli
 quorum in eternum duraturam pro negli
 gentijs in flagella parati
 est autem signum animi purgati affectu

osa voluntas seruierit deo. Et omnia que
mouebant animum ad dolorem peccati
specialiter pertrahunt ad gratiam actus
nem et amoris affectus

De Via Illumina
tua

Circa Viam Illuminativam

Post primam dietam qua uacuatur ex hyppi
co est egressus per purgatiuam. pergat me
diuini iter illuminatiuæ. ut ad diuinum
perueniat. nil enim in uoluntate quin præcog
nitum. Purgata autem anima sicut specu
lum tersum radiis solis facile suscipit et
eis fulget. Huiusmodi autem radij aut
procedunt immediate et directe a deo uel
angelis. aut reflexe a creatoris ueluti reper
cuti ab eis uel etiam a scripturis sacris in
omnibus enim diuini radij splendens et
emittant et in his paulatim mens purgata
perficitur ad directos radios peruenitura. un
de sanctus Franciscus in omni creatura me
te eleuata dicebat deus meus et omnia
et Bernardus plus dicebat in siluis quibus
bris. et regis uates considerari inquit ope
ra tua et ex parte.

Modus autem exercendi a neminem in uia
ista illuminatiua est. ex consideratione
creaturæ pulchre. processus si q. et fructus
se arboris. aut equi speciosi et uelocissime
currentis. ferre et calcariibus obtemperan
tis. Pulchritudinem dei meditari et ad eam
assurgere simul et ad proprietates quibus
deus seruus in uita cursu debeat insigniri
ex fœda autem et turpi creatura mens
ad turpitudinem peccati consurgat eam
de

22

detestetur. His autem et similibus cogitatio-
nibus dicitur assuetus facente deo sine ulla
preiudicia cogitatione per modum cuiusdam na-
turalis respiracionis ad unionem altissi-
mi dei eleuabitur.

exlecturae similiter scripturarum animo
exigendus est. Primo sensum litterarum perpe-
tendo. deinde illam ad aliquod modum assi-
mum moraliter applicando. tertio ad amorem
dei referendo. et quarto amorem exercitendo
V. g. si orationem dominicam attentè
perideris. In prima uoce. Pater. quantum
ei reuerentia et obedientia et beneficentia
proximis tuis et posse debes considera-
Deinde cum dicis. Noster. bonitatem non
hujus aut illi determinatam sed in omnes
ineffabiliter effusam inuenies.
deinde cum dicis. Iuces in coelis. coelos. scilicet
animas Justorum intellige. Stellis uirtutum
ornatis. Stabiles et incorruptibiles. et mo-
tum circularem continuus ab eodem puncto
scilicet deo in idem punctum peragentes
scilicet in ipsum deum
deinde In prima petitione scilicet sanctifica
tur nomen tuum. hoc est cognitio nomi-
nis tui in cogitationibus meis. scilicet sancta
hoc est sine terra et carnalibus affectu-
nibus. In 2^a petitione scilicet Adueniat reg-
num tuum. hoc est fac ut rebellis in-
sensum tuum transexterius quod intus a no-
bis procul pellamus. amorem nos in omnibus
gubernante et regente.

Tertia petitio est. Fiat voluntas tua sicut
in celo et in terra. hoc est in iustis et pec-
catisque per terram significatis.

quarta petitio est. Panem nostrum
quotidianum da nobis hodie. hoc est pa-
nem similem est enim amor panis quo-
tidiano sine quo languescit anima. et sic
hoc panem vescit anima quando in consi-
deratione anagogica motus prosumit.

Quinta petitio est. Dimitte nobis debi-
ta nostra sicut et nos dimittimus de-
bitis nostris. Post anagogicos motus
quibus se non minus in deum sentit erec-
tum et dulcedine spiritus refecti a pecca-
tis venialibus que feruorem impediunt
ab eis se liberari deprecatur.

Sexta Petitio est ne nos inducas in ten-
tationem. hoc est non permittas nos in te-
ntatione (qua demon magis magis sanctos
in vadit) succumbere. et sic exclamemus
victoriam manuum daj collaudantes et inuo-
cantes manibus et oculis in caelum erectis

Septima et ultima petitio est. Sed libera
nos a malo ne seduce ab inclinationibus
bonis et prosperis quibus ipsam ad huc ^{anima}
sumus desiderijs et firmiter impediunt
et etiam a malis poenis quatenus impedire
possunt ne motibus delectationis incalescat
exclamemus ergo cum Paulo o dilectissime
Iesu. libera me de corpore mortis huius.
Et sic in alijs scripturis locus exerceri de
bonis. In quibus si de vitijs fiat mentio
eadem testemur

est

q. si corporis imbecillitate fatigeris eum
elige modum quo efficacius mentem suam
suum erigere valeas.

Quarto. nullus dies (si grandis adsit
necessitas) pretereat sine orationis ex-
ercitio suo ad id muneris tempore deputa-
to. p. q. in multis silentio. qz tunc rix sicut
dies illuminabitur. et animus miris modis
pascet in tenebris.

quinto. ad id locus secretior est eligendus
maxime novitijs ne uane glorie datur
ingressus

sexto. in continuandis motibus anagogi-
cis non sic longum tempus est consumen-
dum ut caput deficiat et mens nimis de-
fatigetur. sed tunc oratione casta deus est
exorandus. et quidem a meditatione hu-

manitatis ad contemplationem diuinitatis
misticus debet fieri transitus. cum inti-
ma compassione omnium peccatorum
pro eis dominum deprecando -

Septimo. si forte per fragilitatem deli-
queris ne desperes septies enim in die cadit
iustus et septuagies septies uenit ianua
parce. et qui perseverauerit usque in fine
hic saluus erit.

Via unitiua procedit diuerso modo ac
aliqua scientia. qz sic procedit uelut o-
culus clausus ab affatu. cetera cognita
sunt. terminia autem huius diuersae sapie-
ntiae experimentis non cognoscuntur. et hoc
irre-

Sunt
exal-
tata
sapien-
tia -

irrefragabili certitudine. Triplex autem
est dei cognoscendi modus ut diximus
scilicet naturalis, fidei, et sic de quo
loquimur altissimo qui theologia mysti-
ca a Dionysio nuncupatur

Per hanc mens omnem creaturam trans-
cendit et seipsam etiam veluti de re linque-
sione Abraham ad radicem montis Asinus
et servos relique filium immolaturus et
in montis caecumine arietem ut probus he-
rentem cerneret.

Praxis huius unitusque magis naturalis est
quodam animi dilatatio in deum, quod-
dam in aere et directa in ipsum, quodam
libertas animi et expeditio ab omnibus em-
pedimentis huiusmodi, quodam elevatio per
profatos velocissimos motus in deum ardē-
tissimis desideriis insatiabilibus suspiriis
et ignitis affectibus oculis mentis et corp-
ris in illam ineffabilem et indivisibilem
trinitatem et in sanctissimam humani-
tatem erectis, proclamando etc.

In hac ergo unitaria via sine potius status
unionis consistit, in affectu spirituali et
arrogantem motum continuatione

[Faint handwritten notes in the right margin]

[Faint handwritten notes in the right margin]

[Faint handwritten notes in the right margin]

de His que addi
dimus. Et primo
de omnibus tribus
vijs in comunj

et correspondent

De Via Purgativa

Et circa ea que addidimus :

Via purgativa est qua anima mediante
penitentia mundat. Illuminativa qua
media oratione ad progrediendum illumi
nat. Et virtiva qua media charitate
deos concungit. Assimularum fructibus tribus
terrae trigessimis sexage. Simo et centesi
mo. Incipientibus proficientibus et perfec
tis. Assimularum marthe marie et sanc
tissime Virgini.
tribus autem precipue scilicet in
faciunt scilicet puritate. luce et charitate
sicut etiam sunt tres anime potentie ex
quibus memoria specialiter operatur ad pur
gativam revolvens peccata. intellectus ad
illuminativam. et voluntas ad unitivam
Et per has tres terdit anima in beatitudine
que consistit in visione fructuosa et delect
tatione trium divinarum personarum.
Attribuit vero Patri puritas. filio lux. et
spiritui sancto unio. Inanis specialiter
filius in carne nobis imitandus sit quia
sacramentum unum scilicet eucharistiam
Ceteris species ex multis granis secretis
constant) nobis reliquit tanquam viaticum
In singulis autem trium viarum multas divas
sax virtutum sunt pertranscendit lenes
Et quidem ad eternam salutem sufficientia
purgativa. sed ulterius progredi debemus. uelut
etiam in via virtutis non progredi regredi
est. et unus altus virtutis qui facile ex
esse prevalet multis purgativa sicut per
unum auri magnum cupris ponderis. Notandum
autem quod quamvis in celo seraphim specia
li.

Sicut dicuntur amore ardere. et cherubim con-
templari et throni obedire. in tubis minus
Singuli eorum singulas ex duabus tribus exercent
virtutes quoniam perfectior modo perfectio-
res. et similiter in qualibet eorum via
permiscetur puritas. lux et caritas. et ta-
men puritas et lux virtutibus longe per-
fectior.

Hinc sequitur quod principium purgationis est
a mortalibus. medium a venialibus. finis
a dissimilitudinibus et imperfectis. -
Principium illuminationis est doctrina vir-
tutum. medium meditatio passionum et
beneficiorum Christi. finis autem contemplatio
dei. Principium unitatis est excelsa puritas
medium est theologia mystica. finis vero
unus anagogicus.

Puritas autem lux et amor triplex est scilicet
licet incipientium. proficientium et per-
fectorum.

quoniam autem praedictus ordo servatur
ut in plurimum. Aliquando tamen deus benigni-
tate in ipso purgationis initio prostrat
per in actus anagogicos. et trahit animas
ad perfectissimam deus visionem. ut contra-
gitur in magdalena. et Paulus specialissime.

Ius parari igitur ad praedicta unusquisque de-
bet et pro viribus procurare. tunc tamen am-
plexus et delicias sponsi quos in raptibus co-
municat. sponsa etiam quae in similes am-
plexus sponsi ipse prius non amoveret pro-
cederet lenitatis ostenderet signa manifesta
si misse ergo suscipiat se circumvenire. alias
etc

Sp
hanc pre-
paratio-
nem.

etenim pro proprio amore redolebit ani-
ma et namque gloriā suam aperiet. prout
et q. directe perfectio virtutis in eiusmodi fa-
voribus non consistit.

Res dicta autem omnia in generatione ho-
minis ad quam teste Philosopho solent ho-
mō experientia testante conveniunt. ex-
pluante in qua rudis materia primo vivit
intra plantā deinde animalis. et deinde a-
nima rationalis tota in toto corpore et tota
in qualibet eius parte existente. que om-
nia munia exerceat et perfectiori modo co-
municat.

Dolor ad purgativam necessarius non est in-
telligendus ex se ipso sed affectus et volunta-
tis. sicut etiam est amor sensitivus et vo-
luntatis. ut constat in egrotis amore sensi-
tivo diligenter et strenueque incitatum. et
amore voluntatis prosequente medicame-
tum amarum saluti proficuum.

Confessio autem vera et recta debet esse
per meditata, integra. et dolorosa cum pro-
posito firmo cavendum posterum. Alias
enim ex se ipsa procedere debet. con-
sistat. et sequi reddet confessio inuolun-
ta. Ac proinde omnes occasiones peccandi
sunt fugiende. Et amor proprius est iuven-
dus. Est autem amor proprius duplex scilicet
circa temporalia. aut cum quis circa specia-
lem virtutem tenaciter afficit. aut cum
magis visum aut speciales dei favores
desiderat. Hi autem amores purgantur triplici
et modo mortificationis scilicet cordis. animę et
mentis

defectu

mentis ut excludat concupiscentia oculorum
concupiscentia carnis et superbia uitz tribus
uirtutibus oppositas. scilicet castitate paupertate
et obedientia.

scilicet penitencia

Principium uiz purgatiue uicium est ad omnes
uicium medium quod est mortificatio est prin
cipium uiz illuminatiue. et finis que est
imitatio Christi domini est principium
uiz illustratiue. ac perinde qui totam purgati
uam peregerit omnes uias erit ingressus.

Circa uiam illuminatiuam notandum
radus reflexos creaturam uicium uicium medi
tationem. reflexos scripturam uicium uicium
doctrinam. et directos qui immediate sunt
a deo uel angelis uicium uicium contemplatiue
que est finis illuminatiue doctrina autem
aduersus. uel a predicatoribus. uel a spirituali
liter consulentiibus. uel per lecturam librorum
meditatio autem specialiter uersee circa quat
tuor reuissima. passionem Christi ^{et} granda
tam uicium peccatorum. nam hic modus ascen
dendi dicitur schola interior. uel si exaltare. uel
febris aut terribis noctis consurgas ad effu
gendum ignem gehene et detestari te
nebras peccatorum et expulchritudine radi
eris sicut diuisio Bernardi uicium ex contempla
tione Regine Blanca contigit in extasim
diuini rapit amoris.

In contemplatio frequenter fit circa diuinita
tem sic etiam epissime circa Christi domini
humanitatem. utraque enim utilis iudicet
unus

De Via Illuminati
ua -

815 CRUZ

Vnusquisque ex utilitate quam sentit in
terris utranque exercendam exultans nam
per scalam in cuius imo dormiebat laus
et in summo imitebat dominus angelij
id est altus tunc via fecerunt ab eis
debant et descendebant. Et coram domino
sicut dauid saltare nos conuenit totis viri
69 tam sursum tam deorsum tendentes et
exultantes siue extra et intus saltantes
ut cum dicitur in vobis modo dicitur ualea
mus et exultant spiritus meus in deo
salutari meo

a Iacob id est christus
to dormiente in
et ad deum in sua
divinitate supra sta
tem.

specialia dona que deus in hac illuminatiua
ua concedit et privilegia quibus animam
ornat. sunt visiones reuelationes et proph
tae. que inter se committi solent et omnes ad
cognitionem spectant taliter tamen qd visio
sunt ex parte eius cui fit reuelatio ex par
te reuelantis. Et propheta addit extensione
ad alias exteriores personas pro quibus uel ad
quas dirigenda est. reuelatioque supra visio
nam addit intelligentiam et propheta tu
pra uisione addit locutionem predictiua
qui enim quod propheta non intelligit no
tam est dicendum prophetae qd quodam me
sunt prophetas impulsu uiuere (quamuis
etiam vera prophetia non ut habitus sed per
modum actus et impulsu in distinctus)
visiones sunt triplici differentia scilicet
aut corporee. aut imaginarij (et haec aut
per imagines et phantasias fabricatas aut de
super impresas) aut tertio cum quodam silen
tio

te intemore et presentione propinquitate de in presentibus et in enigmate
 predictis enim tribus modis spiritus spiritus
 sensibus representari et presentari potest - 1
 Illis sunt visiones intellectuales de veritati
 bus quas anima penitus ignorabat sine ma
 gibus que consistunt in quodam lucis im
 plimento. Revelatio enim est quasi uere
 rei delatio (alias enim erit illusio) dicunt
 autem prophetae uel de rebus preteritis uel
 presentibus uel futuris que naturaliter sciri
 non possent. revelationes expectandae uidentur
 neque ob eas solas sine consilio patris spiritua
 lis aliquid est aggrediendum. nec sunt sim
 pliciter necessariae ad maiora uirtutum in
 crementa. est autem de fide quae in ecclesia
 sunt uisiones et revelationes tamen ueteri
 si in nouo testamento et in multis hodie ser
 uis deus contingunt

Revelatio secundum diuina Thomas dicit
 occulta expliciter sibi aut ratione potentia
 rum, aut ratione signorum, aut ex parte
 uisus. et contra dicit manifesta tribus a
 liis modis.

Prophecia autem a profano dicta est et
 non quamuis sit de preteritis aut de prese
 presentium importat sequidem antecedentia
 quod naturaliter sciri non poterat. et tunc
 est duplex sibi predestinationis que solum
 est bonorum. et presentis que est bonorum
 et malorum. et conuersionis que est malorum
 imminentium. Sed hec non est infallibilis

certitudinis quoniam sit habitus respectu causa
rum cum suis effectibus.

visiones ergo sunt in multiplici differentia
prima diuina essentia in patria. secunda ex
charitate in via. tertia corporalis imaginis
exterioris de pictura. quarta rei exterioris ut
Rubi quem uidebat moyses. quarta imagina
ria naturalis quando phantasia imagines
pingit. quinta per imagines supernaturales
sexta sine ulla imaginibus expressis in qua
est deus. ^{septa} ~~est~~ intellectualis naturalis
ut primus principiorum et rerum universalium
septima intellectualis supernaturalis fides
octaua supernaturalis intellectualis qua
deus specialiter committit et infundit
quoniam quamlibet ad unionem dei suam
uenit modo. Prædictæ autem tres visionum
differentie intellectuales non sunt imaginum
mediorum neque imaginibus intercedentibus.

De Via Unitiva

^{Diximus} circa viam Unitivam. theologia significat
tam cognitionem dei occultam. Quæ autem
theologia mystica que de oratione et de ad
eam spectantibus tractat quoniam autem
commercium animæ ad deum secretum
et occultum esse decessit uocat etiam thes
ologia mystica lux que per orationem ac
gignit. et deinde dicitur altissima dei
cognitio cum omnium sensuum suspen
sione. Rapiunt autem quandoque om
nium sensus ut in repente tunc reper
tibus calamitatis contingere solent. aliquan
do raptus contingit sine sensuum aliena
tio

twine per voluntariam attentionem et si
 tantum. et hic modus forte secutus est et
 magis proficius et arguit maiorem non
 pueri. nam neque in ebriis, neque in Virgine
 spasmius similis repertus est. unde est illud
 carit. ad iuro uis filii Hierusalem ne sus
 citatis neque enigulare faciat dilectam
 nec ipsa scilicet. deinde eiusmodi spasmus
 est esse genus infirmitatis quam medici ca
 talypsi uocant. et potest ab abstractio de mo
 rum prouenire. et quidem ex solacii he
 menti imaginatione de Socrate Platone
 et alijs philosophis legitur quod in tenuis modis rap
 tibus per longum tempus detinebantur uisa
 in illis aduocentur.

Ut autem de Raptibus dicenda dicamus
 oratio autem est sobria et sine raptu aut ebria
 et cum raptu. Sobria autem contingit tri
 bus modis primo quando Maria uisungi
 et martha. secundo contingit solamenis at
 tentiore sensibus in idipsum intentis. N. q.
 imaginem crucifixi. tertio contingit quan
 do sensus non operantur sunt tamen ad impe
 rata parati et lege dicitur proprie oratio atten
 ta siue oratio interior.

oratio ebria et cum raptu est duplex. haec
 cum Paulatur animus alienat' aut cum
 subito raptu elevat'. eiusmodi autem rap
 tus siue extasis aut est proficius quod dicitur
 tardemach. aut leuis aut leuio ad modum
 profunde. leuiter dormientis. aut uero uelut
 in dormitantis / similiter ex parte uolunta
 tis

148
tus Raptus est triplex sicut tractu corporis. an
xietate ex absentia dei vel peccatorum vel parvi
profectui consideratione. et tertius est raptus
delectosus et suavis.

Item Raptus ex parte eorum que in ipso cog
noscentur est triplex. sicut autem que naturali multa
ter cognoscitur possunt cognoscunt. aut unum
grande secretum manifestat sicut Petrus in
syndone gentilitatis universis. aut tertius qu
arudo quod naturaliter non possit cognos
ci ostendit eum quadam tamen efficacia ad
instabiliter ex illa re cognitione profici
endum ne patet in Job.

est etiam raptus sine visu cum imaginibus
a deo vel angelis immisus. que prohibent ab
eo qui rapit non intelligunt intelligunt
tamen postea ex negatione successibus. et
proferunt sepe in raptu multa sacra ser
iptura verba que qui in raptu est non intel
ligit et plurima distinctissimis sermonibus
divinis mysterijs profert.

Alios modos orationis si quis vult huius intel
lectus facile dignoscet.

ubi nota est Raptus dicit prout dicit ordinem
ad terminum a quo. Acceptus sive vulga
ri nomine Arrobo. ne dicit ordinem ad ter
minum ad quem. extasis autem prout
sunt ex parte personarum extra se constituta
causque Raptum sive excessus impulsus
viciij. ^{aut} debilitas spiritus sicut videmus
aliquos ex abundantia vini alios ex debi
litate

21
mystici sunt genera unum quod amoris
septem tamen sunt ad quae ceterae reducuntur
scilicet similitudinis, coniunctionis, intelligibilis,
conversus, vitalitatis, Hyposthaticae et
septima essentialis. et quodammodo duabus
ultimis hic non loquimur. Affectus vero
amoris iuxta doctrinam Bonaventuram in opus
culis sunt decem. scilicet subleum, letitia spiritu
alis, ebrietas animi, fervor, deus tu, zelum
amoris incendium, amor sa amor, extasis
Raptus & unum. ~~suavitas, dulcedo, mansuetudo~~
instandum vero quod cum sanctus Bonaventura ad un
cendas tentationes efficaciter attente anaga
gicus actus quod actus contrarius virtutis loquitur
non solum de anagogico excellentibus sed
de quocumque actu amoris qui mens tendit
in deum ipsi omnino placere desiderans sicut
nim melius vincit tentatio ira aut luxuria
quod per actus contrarios mansuetudinis aut
temperantiae. Sicut ille qui evadit ab idu
lagit qui stertis saltat tunc nullo modo tan
que ab ea quod qui eorum in seculo recipit. adhuc
tamen necessarii sunt actus contrarii quod
tutum post deinde tentationes per actus
anagogicos quoniam si remittit actus amori
ris (ut facile contingit) necessarium est sub
sidiem contrarius virtutis. ^{contra} Virtutum
Possumus et aliter quod circa hanc materiam
spectant explicare notando quod primordiales
fontes spiritus sunt tres. stagna inquit sex
onerantur duodecim. Quibus inde scilicet exstagi
nis

rursus effluentes ut ex d. Anna matris Teresie
 colliguntur centum. Itaque spiritus quem etiam
 quidam incallescimus et aeri qui respira
 rines possumus comparare. Itaque comparan
 tes. dicimus habere tres primordiales fontes
 seu radices. scilicet sunt puritas. lux et amor
 tribus animis perfectis. tribus virtutibus the
 ologicis. aut etiam tribus divinis personis si
 militer. duo decim signa stagna que dicitur
 cum velis. duo decim lapidibus super quos Hebi
 as extruxit altare. aut duo decim lapidibus
 precibus super quos fundat civitas Hierusa
 lem possunt comparari. sunt puritas cons
 cientie. observantia legum. septem virtu
 tes bona desideria et postulationes. septem
 excellentes ^{animae} ~~fontes~~ que colliguntur ex caritate
 virginis. duo decim signa charitatis. duo de
 cim affectus divini amoris. octo premia beati
 tudinis in hac vita. septem dona spiritus sanc
 ti. duo decim fructus eiusdem. novem gratias
 gratis datus. et sex fines. quos superius aliqua
 licet tetigimus.
 ut reliqua autem pretermittamus sex fines
 his nominibus explicare primus eruditio
 e puritas elevata vel sensus simplex sociu
 rum lux inaccessibilis. vel uertex mystice
 theologie. tertius amor seraphicus vel
 supremus gradus dilectionis. quartus unus
 consummata. quintus quies in delectatione
 contemplationis. sextus contactus divinita
 tis vel unita in christo.

¶ scilicet. letitia. gaudi
 um interius. Illumi
 tas profunda. gratitu
 do benefactorum. des. tri
 mor reverentia super
 suos. desiderium in
 grem placendie. et
 presentia virtutis
 suae.

A scilicet Iubulum. leti
 titia spiritualis ebri
 etas anime. fervor
 devotus. zelus. ignis
 deliquium. mors a
 morsosa. extasis. et
 Raptus.

iuxta
 illud quod
 xit sal
 vator de
 quibus
 em accep
 tione erant
 erudientes
 excellentia
 mentis eius
 illumina

.i.
 .ii.
 .iii.

.iiii.

diximus deinde de septem portis quibus per
 quas patet ingressus ad septem mansiones
 in.

in quibus spirituales vires diversissime mo-
dum: oppositi septem statibus peccatorum
(qui quoniam admodum illi sunt alij alijs ex-
cellentes ita hi sunt alij alijs detestabi-
les) 7 Septem autem vires sunt: scilicet
oratio vocalis, meditatio, lectio, contempla-
tio, exercitium virtutum, Visiones, et Ray-
cus. per has ingredemur ad septem man-
siones que consistunt in consuetudine puri-
tatis, lucis et amoris.

Deinde de impedimentis ueris spiritus
qui sunt. Ethalia delicta, cuncta, peccata
venialia scienter et commissis, periculis et occasio-
nes, nimia occupatio, praeconscientia non
eradicata, appetitus inordinati et effreni,
inordinatio et inordinatus reformatus, Reside-
re in gaudio, defectus culpabilis salutis
sodales segnes, defectus magistri spiritualis pro-
sumptuosius ipsius, ceteris spiritus potentis consue-
tere, ignorantia et fallacia, prudentia huius
etia precipitata, Relusio discretus falsaque
et subiecta, invidentia boni spiritus proxi-
mi, malicia iudiciorum, melancholia, Ama-
ritudo cordis inmoderata, anxietas scrupu-
lorum, spiritus blasphemus, periculosus timor ex-
phantasmatibus demonum, diffidentia ex
arduo consideratione Remissio negligens
Inlicitudo impatiens ne perseveremus
nimia affectus ad specialem virtutem Hypocri-
sis, exemplum primum, partialis dissentio, de-
fectus affabilitatis, nimia speculatio, tenax
adgressus proprius, Illusiones, contradictiones
malorum, Inconstitia et honor prociura

explicuimus cum loco. Alfridi modis quibus
trahimur ad deum. Sicut uel reptantes per pe
nitentiam. ut magdalena. ad modum infan
tum quatuor pedibus incedentium. uel sicut
Dnathas manibus et pedibus cum armigeris
reptans ad statorem Philistinis.

vel trahimur ambulantes cum gressu
obedienciam. sicut arbores quos uidit equus tunc
a chriso data. morsione arbores autumnales
sine fructu. folijs. floribus. immo sine radicibus
que relictis sunt in arbore uisa a Nabuchodon
sor.

vel trahimur currentes et sic sequimur
deum per liberam et expeditam perfectionem
exercere enim necesse est longam uiam in breui
tempore et arduis plenam peracturo. et hoc
dum dies est q. latrumen et assassinis insiduan
t. calcantibus et freno corpora regantes. maxime
q. mors sequitur et uita fugit ac prouide cursum
intendendus est alis.

unde alij sequuntur deum uolantes per p. de
uotionis affectum. sicut Apo. Sicut uolantes
lantes et sicut columbas ad feruistas suas gemit
burdi inforamibus patre chriso. Sicut dormis.
cum lacrymis contritionis compassione et deu
tionis. nam et spiritus sanctus in specie rubis
et columbe apparere dignatus est. Volatus ue
ro fieri debet duobus alis scilicet scientia et
zelo ad modum qui uolabant duabus alis se.
raptum. spiritus simul et uolantes sicut fla
ma caride contingere cernimus. Peccatis et etc
nam ad modum lepore aut de p. carnis uel acci
pitis in tabula. currunt et uolant et seruiunt

Semper sed nunquam se promouent ~//~//~
Alij tandem sequuntur dominum et trahunt
e ab eo Rapti. per diuina contemplationis ex
cessum. ubi ostendimus cum Bernardo q. qui
dam mercantur regnum celorum. quidam fu
rant. quidam rapiunt. et quidam per infr
mitates et labores compelluntur intrare.
Rapiunt ergo uolenti ut mulier fluxum
sanguinis patiens irruens per turbam fieri
et fides defimbria Christi suscepit sanita
tem. et factus regnum in illa mortis uolenti
tia constitutus

Deinde ex similitudine dentium de quibus pro
sus alloquens sponsam sic merito canit. et ex
plicauimus cum Bernardo statum quem adi
piscunt uiri spirituales et perfecti pondera
uerunt enim quomodo. osse sunt. albi sunt
clasi sunt. in carne preter immo supra carnem uiuunt
alij inferiores. alij superiores. immobiles illi
est mobiles. possit per ordinem. matricantem
libum toti corpori nullum inde saporem capie
tes. non apparentes nisi cum rube charitatis
uolentes uehementer. spissi ad insinuanda fr
tra generationis contra. Item quidam special
uomine dentes sumus nuncupati. et alij
molares dentes intellectus omnium et persona
na oppositi dentibus putridis et eis de quibus ait
psalmista conteret deus dentes eorum in ore ip
sorum et molas leonum confringet dominus. sunt
etenim qui amissores et fortiores eunt et de
uirtute in uirtutem donec uideat dominus in

Syon

peccato
res

syon ascenderunt autem sicut grex tonsarum de
 lavacro. qz vita istius est ascensus de lava
 cro baptismi aut lacrymarum que suffocant in
 dilectio egyptus et in mare rubrum egyptus et
 elewant arcam animę in sublime a terra
 gemellis foetibus verbi et operis. martha et ma
 rie. sic enim iacob id est videns deum Cidenam
 sonat israel quos nomen vocatus et ab angulo
 tenuit plantam et subsequit gemellum esau
 pibsum. sicut et maria martham.
 sunt autem sicut grex sicut unctus. ductus a pas
 tore. et tonsarum qz servi dei sunt pressetori
 si. et sicut Helias ascendens in celum mundi
 in mundo vestimenta relinquit ut induan
 tur sicut glorie.

nt

Nunc ad calcem Huius tracta-
tus ea se offert breuiter exami-
nanda quæstio. num uolun-
tas quando rapitur ani-
ma et quando durat
raptus utat liberta-
te arbitrij necne?

cap. 4

Quidam q. sic primo ex parte ipsius quæ-
stionis intrinsece et essentialiter est libera ~

2° ex parte ipsius actus quoniam in raptu
amat. et huiusmodi actus est a principio li-
berus 3° q. in raptu anima intelligit ergo li-
bera et agit.

4° ex parte obiecti a quo non potest necessi-
tari. non enim respicit diuinam essentiam

5. ex parte status in quo anima dum raptus
reperit et iterum in statu usq. et emerit ~

6 q. non negat in raptu ergo libere operatur
uoluntas.

Sed contra uidet q. Raptus ut in eo qui corpora
liber raptus importat uolentiam.

2° q. uoluntas diuina in raptu non potest
pro suo libito cessare ab illo. neq. elicit illum
in sui principio libere.

3° q. ut diximus ex Bonauentura sepe ra-
ptus animus per modum cuiusdam naturalis
respirationis. sine ulla immediate precedente
ac

actu intellectus ergo est omnino naturalis po-
tens qz liber.

4° qz tunc non videtur posse dici liber neqz quod
ad exercitium (non enim potest resistere quon-
rapiat) neqz quantum ad specificationem
qz non potest elicere alium contrarium odij-
ergo.

5° qz ut arguimus iam quando est tan-
ta in raptu ad illud cessare non potest neqz
illum intendere aut remittere ergo nulla
est ibi libertas.

Pro huius rei intelligentia notandum prima
qz raptus ut diximus sicut in triplici differen-
tia scilicet levis, levis, et profundus.

Secundo notandum qz voluntarium necessarium
liberum ac voluntarium differunt inter se.
etenim voluntarium dicitur quod est a principio
extrinseco passivo non conferentem immo po-
tius remittente: Necessarium ut sic dicitur
quod ab eis se habere non potest, siue p^{re}ce-
dat a principio libero sine naturali. Volun-
tarium est qz procedit a principio libero intrin-
seco cum cognitione finis, et liberum est quod
procedit a principio libero cum indifferentia
ad esse vel non esse.

Tertio notandum qz voluntarium dicitur tripli-
citer scilicet aut in se / aut qz ratione subiecti si-
cut cum quis mere inadvertenter fricat barba-
aut quid simile facit. eiusmodi enim actus qz
vel sunt actus hominis non dicuntur actus huma-
ni. Et tertio dicitur aliquid voluntarium in sua
causa

causa ut cum in ebrietate aut in somno se-
cidie hominem quem meritis compos ante aus
luerat occidere.

Quarto notandum est q. libertas convenit
voluntati intrinsicè et essentialiter, taliter
q. manente eius natura non potest non
esse libera.

Quinto notandum q. libertas voluntatis est
duplex scilicet vel contradictionis sive quantum
ad exercitum actus, quia remittitur potest
protrahere in alium aut non operari. et
libertas contrarietatis sive quantum ad spe-
cificationem quia potest unum velle aut
contrarium eius.

Sexto notandum q. gratia et gloria non destru-
unt immo perficiunt libertatem voluntatis
et amoris. immo Augustinus ponderans no-
tamenta que proveniunt ex peccato et causam
e in libero arbitrio (datis q. omne peccatum
debet esse voluntarium) dixit q. posse peccare
non est pars libertatis.

Septimo notandum q. necessarium bene stat
cum actu voluntatis, actus enim dilectionis
in beatitudine est necessarius. et tamen est
voluntarius, quia principis intrinsicè cum ag-
nitione finis. immo et liberum et necessarium
simul de possessione compatitur secundum Iohannem
qui asserit patrem et filium producere spiritum
sanctum libere et necessarium.

Octavo notandum q. immunitas a passione
sufficit in voluntate ad libertatem.

Hes.

His positus sit prima conclusio in Raptu leui
et se leui manet actus liber voluntatis.

2^a conclusio in Raptu profundo non manet
actus liber voluntatis a principio raptus et per
tempus quo durat. neque quantum ad exerciti-
um neque quantum ad specificationem seu quod
idem non manet in actu libertas contradic-
tionis aut contrarietatis. sicut etiam in beatis
contingere videmus. qui nec discedere nec
cessare ab eius dilectione possunt ~//~//~

3^a conclusio actus voluntatis qui est in raptu
non est involentus. quia non est a principio extrin-
secis passus non conferente vii immo volun-
tas quo efficacius et impetuosius in raptu mo-
uet ad modum voluntantis tendentis in sui
finem et si in amabile obiectum mouet
et bene stat libertas arbitrij cum actu voli-
bero.

4^a conclusio in tali raptu operatur voluntas a
mando et intellectus intelligendo et est ibi
actus voluntarius. quia est a principio intrin-
secis cum cognitione finis.

5^a conclusio probabile uidetur mihi quod in prefato
raptu profundo de quo prosequimur sermonem
anima meret. quamuis sit quoddam fructus
ius genus. nam et actiones que in sensibus ma-
terialibus et corporalibus accidunt imputantur
ad culpam aut meritum non prout in seipsis
siderant. sed prout dicunt ordinem et depende-
ntiam ad actus precedentes in quibus continentur
tan

tamq[ue] in causis. immo potest dici anima in e-
iusmodi raptu multum mizeri quatenus ex
eo postq[ue] transit manet disposita et miris ma-
dis affecta ad diligendum deum et exercendum
omnium virtutum actus. Et iuxta hanc doctri-
nam venit mihi beata mater Theresia in-
telligenda cum quandoq[ue] in raptu ^{granda} mentis
constituere videtur. Et quando affirmat q[uod] a-
nima quanto magis occupata est in eo magis
operatur.

Ad primum ergo argumentum pro parte affir-
mativa. Respondet q[uod] non tollit libertas vo-
luntatis nisi quae ad illum actum qui non est
electivus circa media sed unitivus fini et imp-
sum sui modo possibile in hac vita tendens.

Ad. 2. Per q[ue]st a principio libero voluntatem
ut tunc et prout tunc libere operante. quod e-
tiam forte potest explicari de libertate in sensu
composito et diviso. sicut in alijs materijs dis-
tinguere solemus.

Ad. 3. Per q[ue] in raptu profundo etiam intellec-
tus magis patitur q[uam] agit. Et in hoc casu maxime
poterit verificari dictum Philosophi cum ait
q[uod] intelligere est quoddam pati. recipit enim ibi
anima et intellectus miranda plenitudo. Et
certe experientia edocemur q[uod] in vehementi
corporis delectatione absorbetur rationis usus

Ad. 4. Respondet q[uod] quamvis in Raptu non
videatur divina essentia (non disputando modo de
mo

ex quibus raptu du-
rante voluntas ma-
gis ac magis accen-
dit et deo unitur

moysa et Paulo) actus illa tendit in ultimum finem sime bonum et necessario amandum per modum cuiusdam diuine fructus incho atq inua et uniuersum amoris qui est eius dem speciej cum eo qui in eternum duraturus est in patria ~

Ad. 5. R. q. ad meritum sufficit (supposito tenemus qd esse meritum) quod actus ille sit uoluntarius sicut diximus de actibus qui in somnis contingunt qui liberi non dicuntur sed uoluntarij in suis causis uocantur. ex quibus etiam ex pergefacti uel ad intra uel ad actus uirtutum homines procliuiores reddunt. ~ N

N
nisi uelis actum illum uocare liberum subiectiue et non obiectiue

Ad. 6. q. bene stat q. uoluntas non cogat est tamen q. non perire libere. immo necessarius et uoluntarie ut diximus. ~

Alia argumenta pro parte negatiua quatenus per dicta impugnant ex dictis manent soluta. et nostram comprobant sententiam. pro qua exstat locus Thome supra articulis expositus. Thomus. 12. ubi. sic ait. in eius modi raptu non liberi arbitrij sed sola diuine gratie operatio est.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint handwritten notes on the left margin.]

[Faint handwritten notes on the left margin.]

Index capitulum Huius Libri

In proambulo agit. Primo de huius episcopi
tibus circa vite correctionem edocuit.

Secundo proponit tabula Rebeti Philosophi
thebani de vitæ discursu et eius debita et
honestâ directione.

In libro de mystica theologia In Primo tractatu.

In cap. 1. agit de admissione theologiae.

In 2. cap. de via purgativa et de eius pro-
cessu.

In 3. capite de practica dictæ purgativæ quid.

In 2. tractatu de via illuminativa.

In 1. cap. explicat quædam sytice via.

In 2. cap. agit de modo exercitij in hac
illuminativa via per meditationem creatu-
rarum.

In cap. 3. de modo quo erigi debet affectus
ex meditatione scripturarum.

In cap. 4. de modo elevandi affectum ex
consideratione beneficiorum dei.

In tractatu tertio de Via Virtutua

In 1. cap. proponunt septem instructiones
ad exercitium huiusmodi.

In 2. explicat quædam uttice via quam
virtuam appellamus.

In cap. 3. agit de theorica huius virtutis.

In cap. 4. de Practica uttice viae.

quar

508
Quartus tractatus est de additi-
onibus ad Prædicta.

~ In primo capite. agit de tribus vijs in cōmu-
ni

~ In 2. tractat circa viam purgatiuam.

~ In 3. cap. circa illuminatiuam et expli-
cat multa circa visiones. reuelationes. et
prophetias

~ In 4. discurre circa viam vnitiuam.

~ In cap. 5. agit de diuersis modis orandi. et
de raptuum differentijs.

~ In cap. 6. proponuntur causa Raptuum.

~ In cap. 7. agit de tribus radicibus duodecim
stagnis. et centum rimulis ex quibus oritur et
cum quibus conseruat bonus spiritus.

~ In cap. 8. de sex finibus spiritus ad quos a-
nima in hac vita pertingere potest.

~ In cap. 9. de septem peragis portissime ca-
uus per quas patet ingressus ad septem ma-
sones spiritualium personarum. et de septem
oppositis statibus peccatorum.

~ In cap. 10. de impedimentis multis veri spi-
ritus.

~ In tractatu quinto.

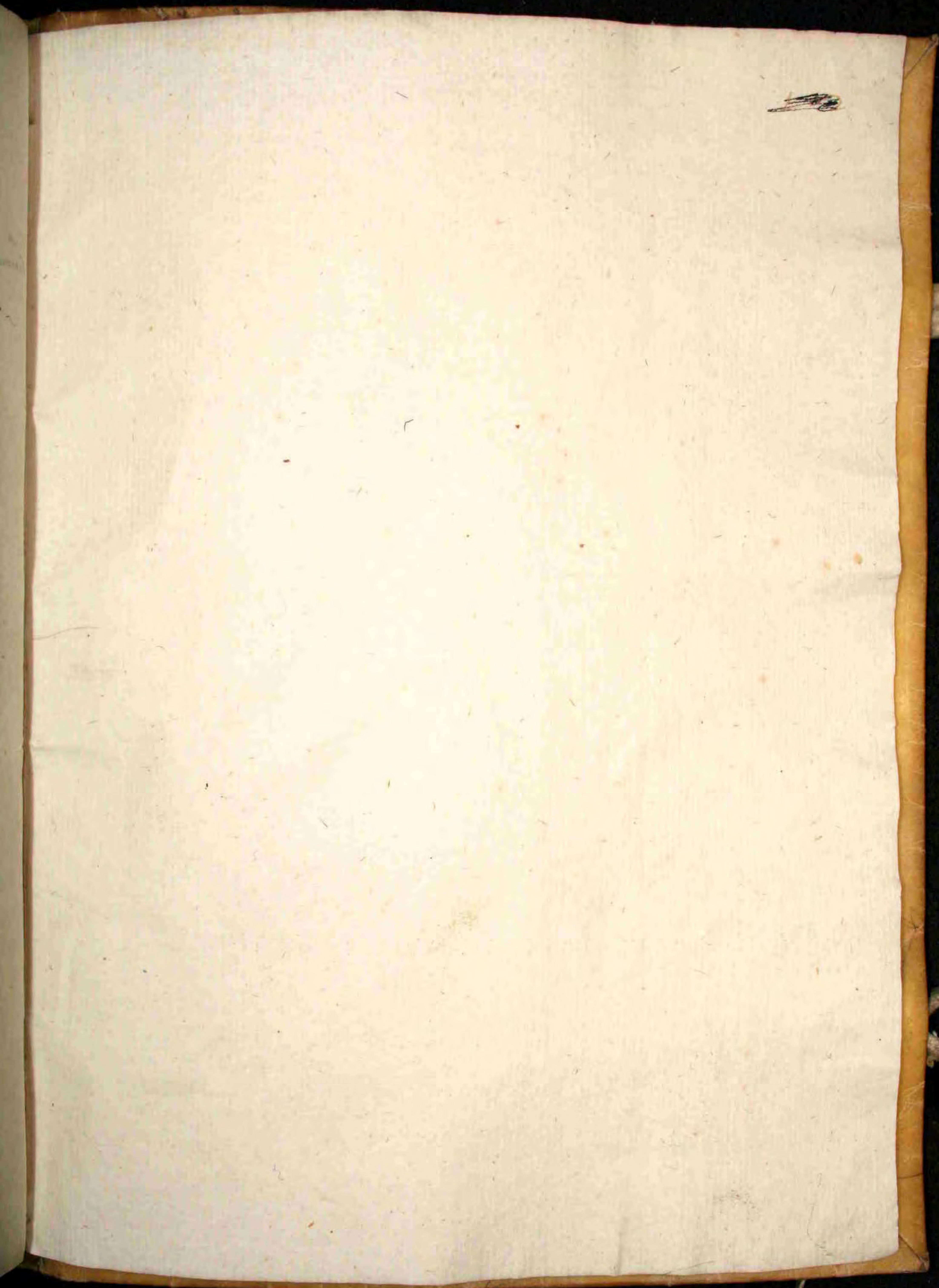
~ In 1. cap. agit de modis quibus tractamur
ad deum et sequimur ipsum.

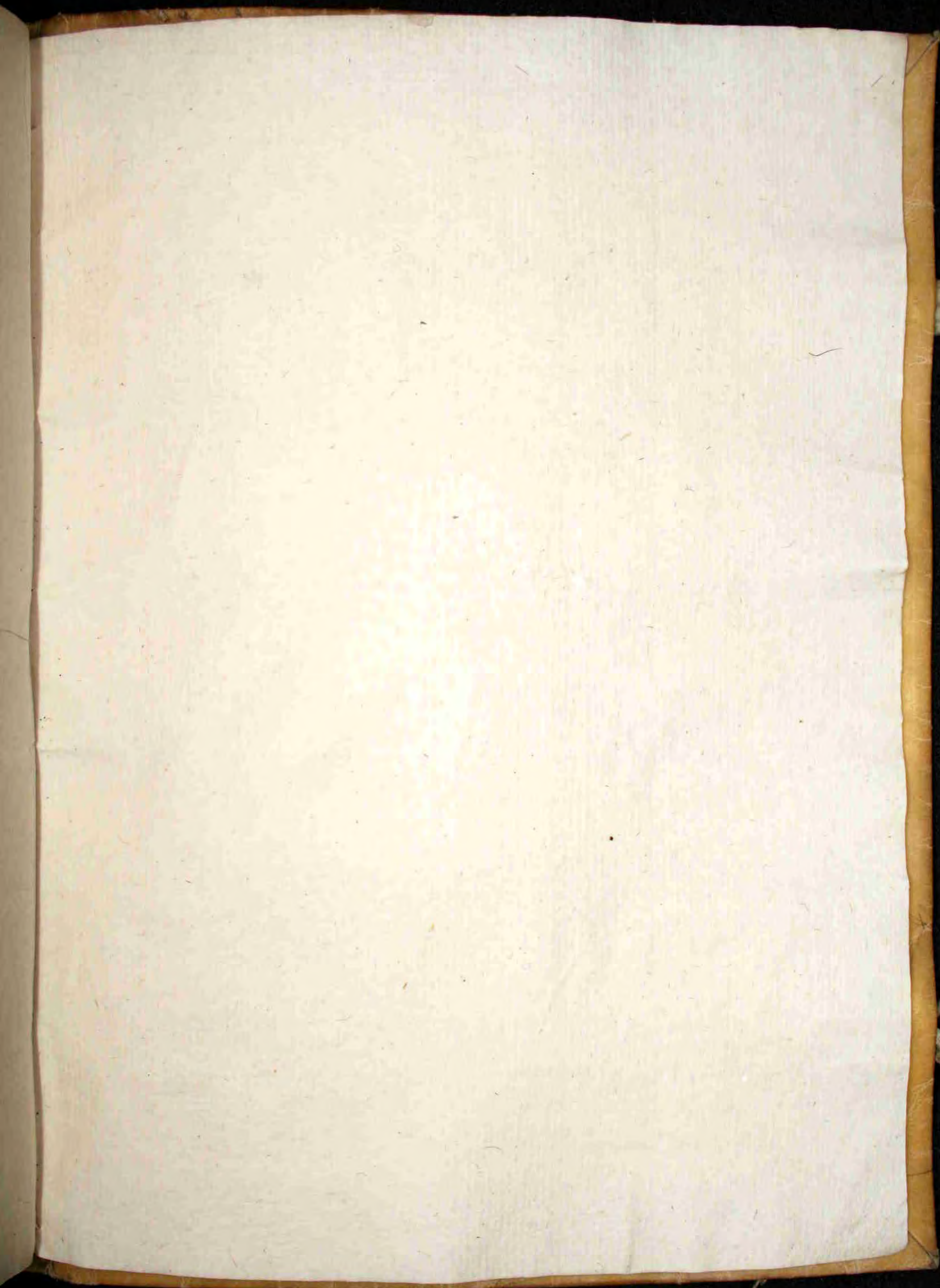
~ In 2. de similitudine spiritualium personarum
ad dentes sponsæ.

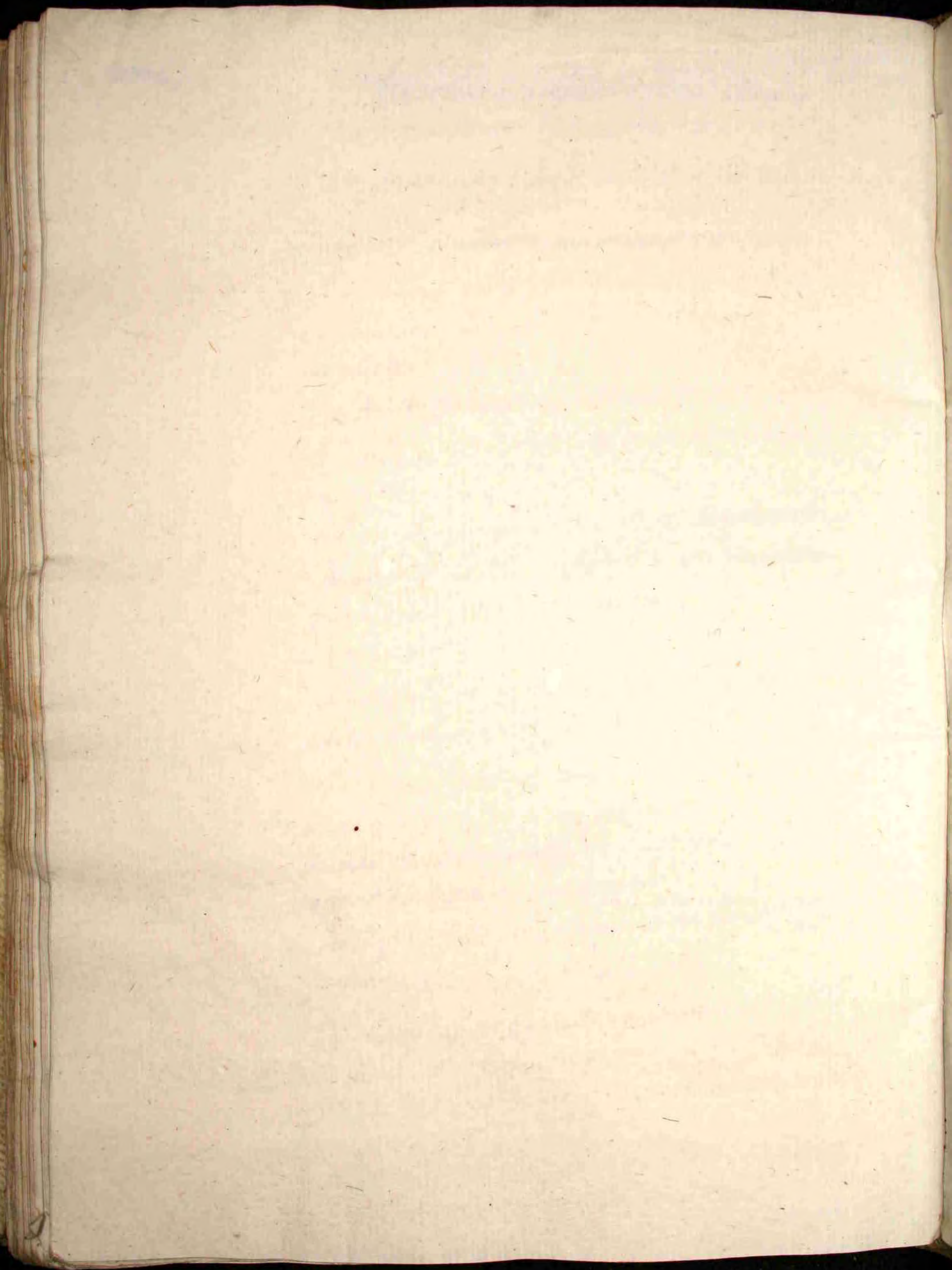
~ In 3. proponit prædicta omnium recapitulatio

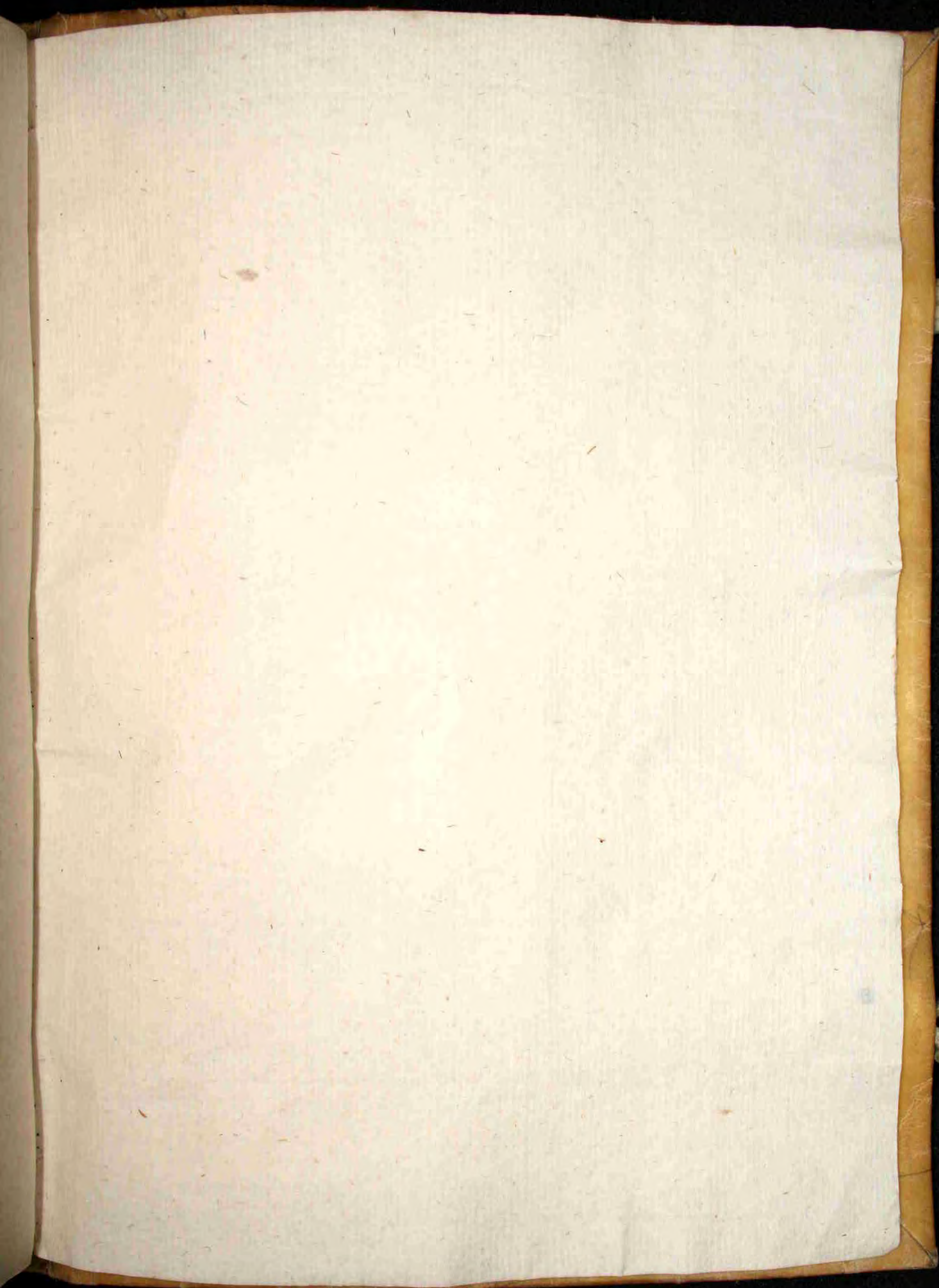
~ In 4. proponit q. circa libertate voluntatis in
Raptu.

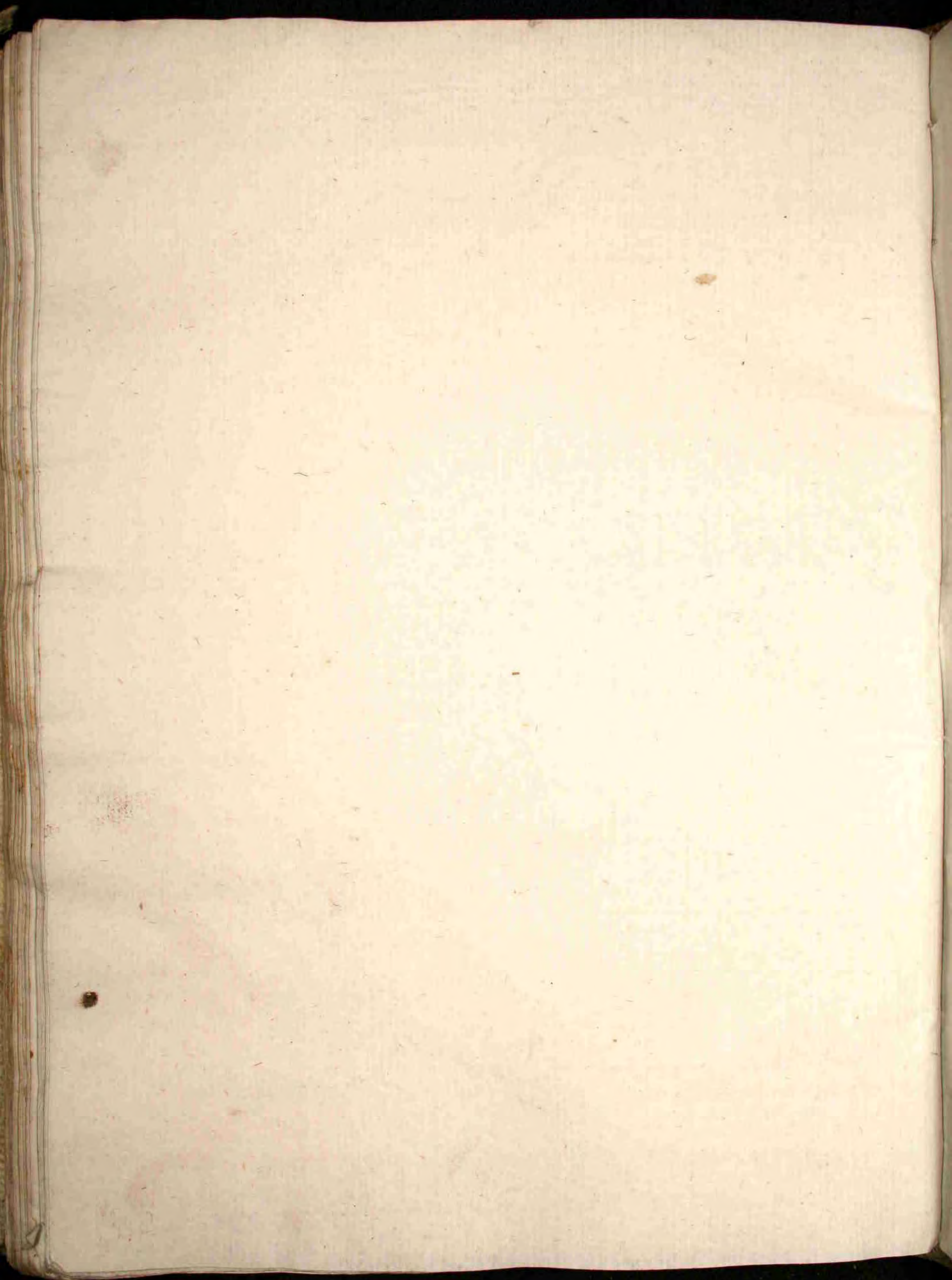

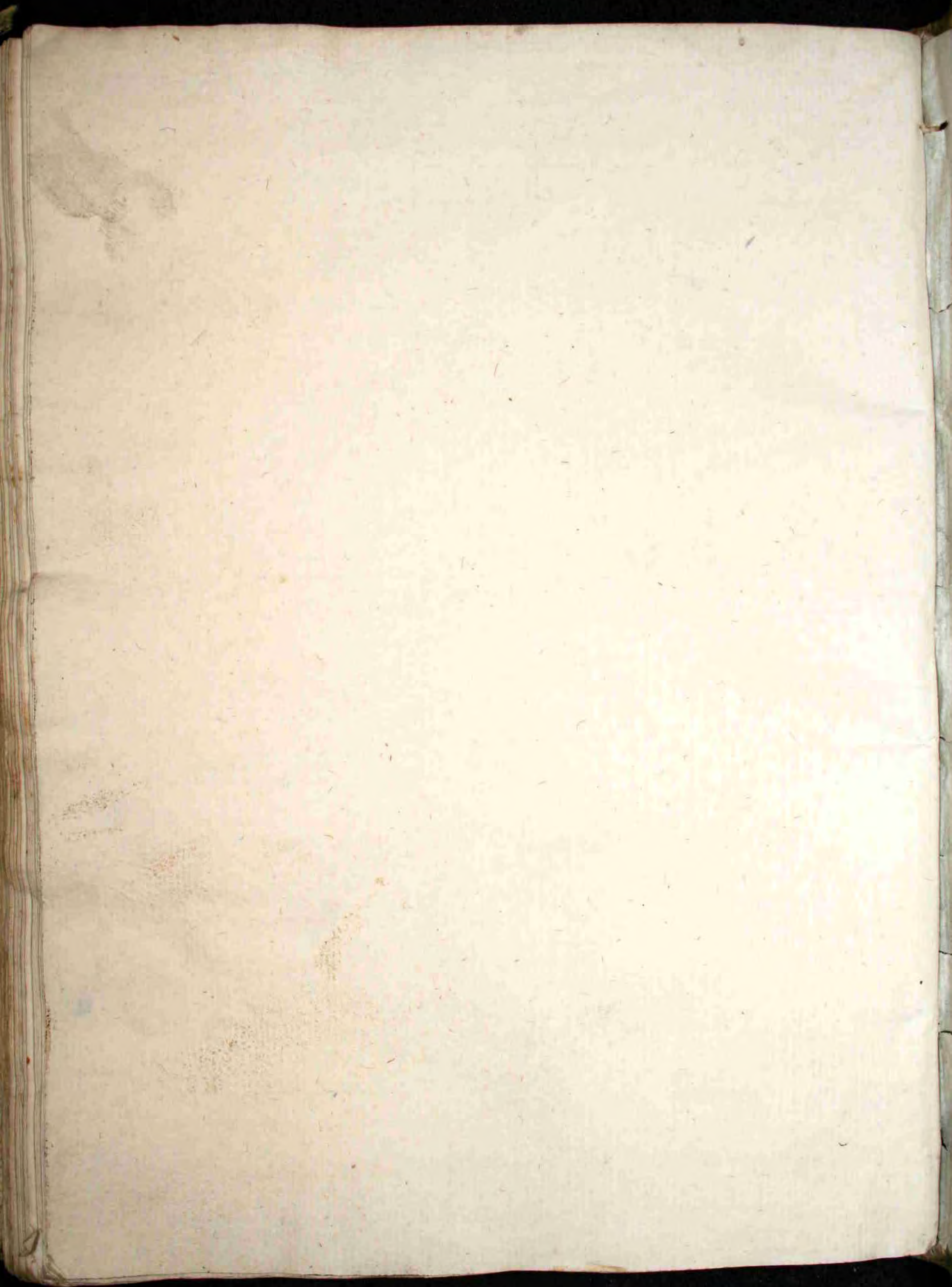

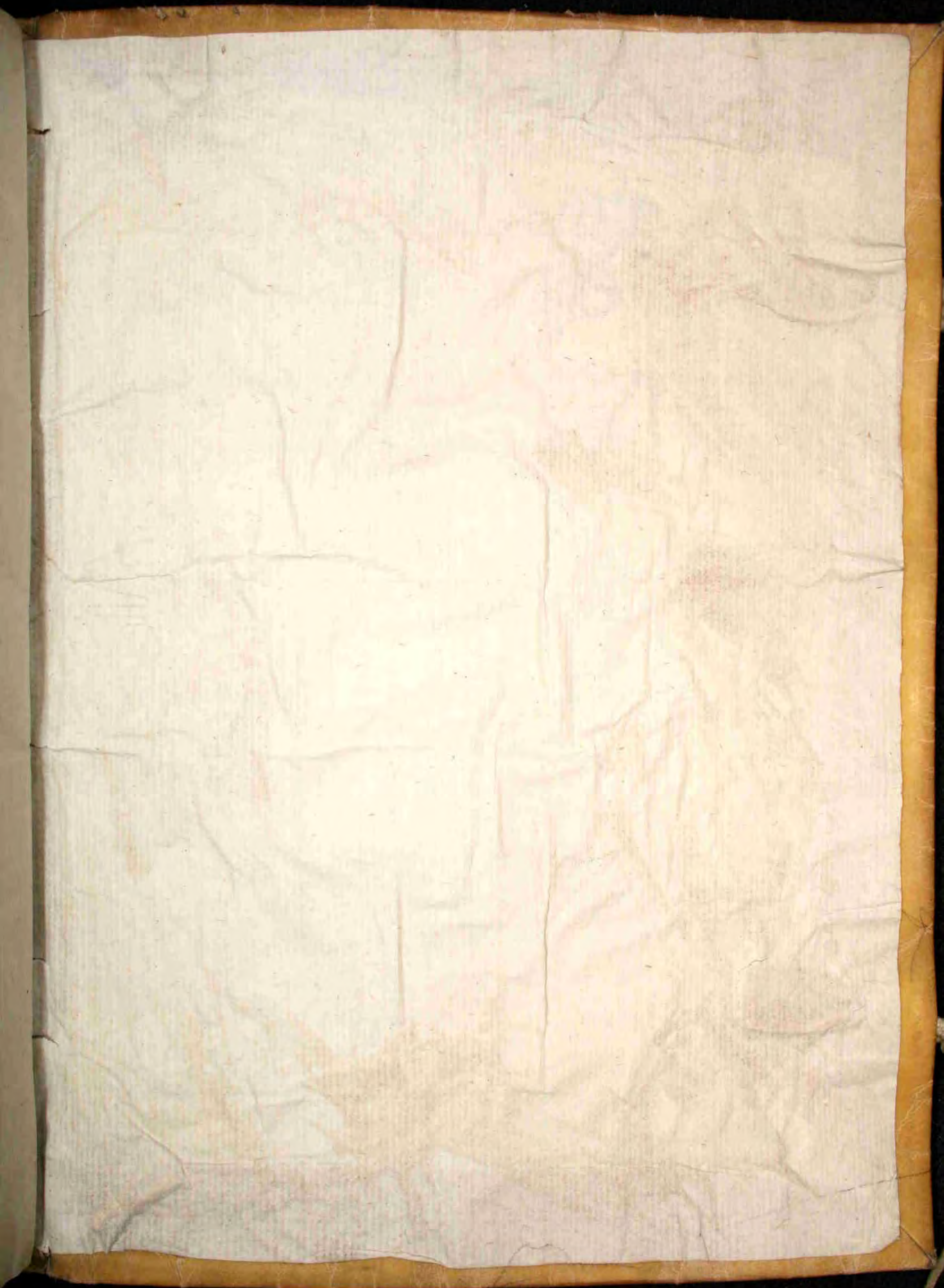

Bibliothèque
2